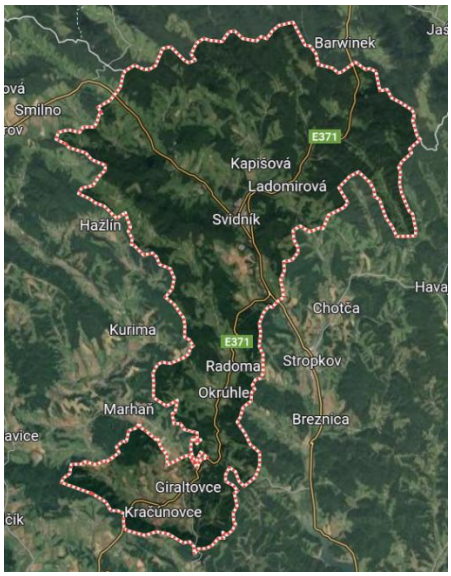
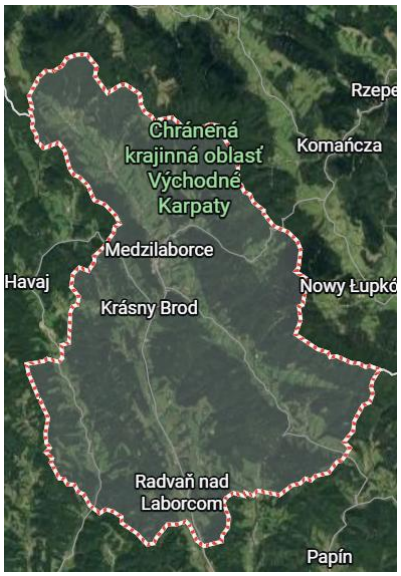
ANALÝZA SOCIÁLNO-EKONOMICKEJ SITUÁCIE A VYBRANÝCH PROBLÉMOV OKRESOV SVIDNÍK, STROPKOV A MEDZILABORCE S NÁVRHMI NA ZLEPŠENIE V SOCIÁLNEJ A HOSPODÁRSKEJ OBLASTI

VÝJAZDOVÉ ROKOVANIE VLÁDY SR, NOVEMBER 2025

Manažérske zhrnutie

Materiál poskytuje informácie o sociálno-ekonomickej situácii a vybraných problémoch v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce s cieľom prijať účinné opatrenia na riešenie problematických oblastí a akceleráciu rozvoja územia a po náležitom dialógu s predstaviteľmi regiónu predložiť návrhy na zlepšenie.

Kapitola 1 obsahuje komplexnú analýzu riešenej oblasti, ktorá tvorí východisko pre lepšie pochopenie charakteristiky regiónu a jeho špecifických potrieb.

Okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce zaznamenávajú negatívny demografický trend a negatívny prírastok obyvateľov, ktorý vysoko prevyšuje priemer Slovenska. Okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce patria medzi najstaršie okresy na Slovensku – populačný potenciál všetkých troch území je podpriemerný a negatívny demografický vývoj sa ďalej prehlbuje aj v dôsledku dlhodobo nepriaznivého migračného salda. Kým okresy Svidník a Stropkov už dlhodobo zaznamenávajú úbytok obyvateľstva, v okrese Medzilaborce je tento trend ešte výraznejší: od roku 2004 klesol počet obyvateľov o približne 14 %, pričom zároveň rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku a klesá počet obyvateľov v produktívnom veku. Všetky tri okresy tak čelia kumulácii demografických rizík, ktoré znižujú ich rozvojový potenciál a podčiarkujú potrebu cielených zásahov.

Okres Medzilaborce patrí medzi najmenšie a najredšie osídlené okresy Slovenska, dlhodobo zápasiace s výrazným úbytkom obyvateľstva a akútne nepriaznivou vekovou štruktúrou. Od roku 2004 klesol počet obyvateľov o približne 14 % a index starnutia potvrdzuje jeden z najnižších podielov obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku v rámci krajiny. Ekonomická základňa okresu je slabá – pôsobí tu iba 192 podnikov, prevažne mikropodnikov, bez väčšieho zamestnávateľa nad 250 pracovníkov. Miera nezamestnanosti dosiahla v septembri 2025 úroveň 7,55 %, čo bola šiesta najvyššia hodnota na Slovensku. Napriek vysokej miere prírodného potenciálu región nedokáže naplno rozvíjať cestovný ruch ani podnikateľské aktivity, a to najmä pre slabú infraštruktúru, obmedzenú dostupnosť a nízku mieru investícií. Okres preto vyžaduje cielené opatrenia na zlepšenie dopravnej a technickej infraštruktúry, podporu ekonomickej diverzifikácie a stimuláciu podnikania, ako aj posilnenie verejných služieb, aby sa zvrátili dlhodobé demografické a socioekonomické trendy.

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v okrese Svidník v marci 2025 úroveň 7,26 %, čo bola ôsma najvyššia miera nezamestnanosti na Slovensku. Miera nezamestnanosti v okrese Stropkov dosiahla v marci 2025 úroveň 7,25 %, čo bolo významne vyššie ako priemer nezamestnanosti v Prešovskom samosprávnom kraji a zároveň výrazne vyššie ako priemer Slovenska. V okrese Medzilaborce bola situácia ešte nepriaznivejšia – miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v marci 2025 úroveň 7,55 %, čo predstavovalo šiestu najvyššiu mieru nezamestnanosti na Slovensku.

Rozdiel medzi priemernou mzdou na Slovensku a v Prešovskom samosprávnom kraji sa pohybuje okolo 22 % v neprospech Prešovského samosprávneho kraja, pričom negatívny rozdiel sa znižuje len veľmi mierne.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja je charakteristická priemerným podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva, mierne podpriemerným podielom stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva a nadpriemerným podielom nevzdelaného obyvateľstva.

Okresy Svidník a Stropkov sú dva zo štyroch okresov Slovenska, na území ktorých sa nenachádza žiadna železničná trať. Tento fakt má pravdepodobne vplyv na postupné znižovanie

počtu obyvateľov obidvoch okresov, ako aj na to, že miera podnikateľských aktivít je hlboko pod celoslovenským priemerom. Nemožnosť napojiť sa na železničnú infraštruktúru spôsobuje aj nezáujem o podnikanie a z neho prameniacu nízku úroveň ponúk na zamestnanie a vyššiu úroveň nezamestnanosti. V okrese Medzilaborce sa železničná trať síce nachádza, avšak jej potenciál je obmedzený nízkou frekvenciou spojov, technickým stavom infraštruktúry a slabou prepojenosťou na hospodárske centrá regiónu. Funkčne nepostačujúce železničné spojenie tak nedokáže kompenzovať odľahlosť územia, čo oslabuje mobilitu obyvateľov, znižuje atraktivitu okresu pre investorov a prehlbuje dlhodobé demografické aj socioekonomické trendy.

Napriek silnému kultúrnemu a prírodnému potenciálu región nedokáže naplno zhodnotiť svoje predpoklady. Rozvoj cestovného ruchu v oboch okresoch brzdí najmä slabá infraštruktúra, nízka koordinácia aktérov a obmedzené zdroje na propagáciu. Rozvoj cestovného ruchu si vyžaduje cielené investície do infraštruktúry, lepšie prepojenie kultúrnych a prírodných lokalít, posilnenie spolupráce verejných a súkromných aktérov a systematické riadenie destinačného rozvoja.

V oblasti ochrany fungovania kritickej infraštruktúry je potrebné venovať pozornosť prijatiu primeraných opatrení.

Kapitola 2 obsahuje konkrétne návrhy jednotlivých rezortov a podnety z regiónov na zlepšenie sociálno-ekonomického rozvoja v regióne reflektujúc priority a podnety z regiónu.

Obsah

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE **2**
OBSAH **4**
1 VŠEOBECNÁ ČASŤ **5**
1.1 Charakteristika územia 5
1.2 Obyvateľstvo a sídla 5
1.3 Vývoj nezamestnanosti 8
1.4 Vývoj a vzdelávanie menšinového obyvateľstva v okresoch Svidník a Stropkov 11
1.5 Hospodárska aktivita 13
1.6 Priemerná mzda 17
1.7 Vzdelávanie 18
1.8 Sociálne služby 19
1.9 Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo 21
1.10 Fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry 35
1.10.1 Voda 36
1.10.2 Potraviny 39
1.10.3 Podpora a rozvoj vidieka 41
1.10.4 Zdravie 42
1.10.5 Energetika 43
1.10.6 Informačné a komunikačné technológie 45
1.10.7 Doprava 46
1.10.8 Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť 48
2 NÁVRHOVÁ ČASŤ **58**

1 VŠEOBECNÁ ČASŤ

1.1 Charakteristika územia

Okres Svidník leží na sever od okresu Stropkov, priamo na štátnej hranici s Poľskom. Cez územie preteká rieka Ondava a jej prítoky, ktoré odvádzajú vody z hornatej krajiny. Klíma je mierne chladná a vlhká, s bohatými zrážkami počas roka, čo vytvára priaznivé podmienky pre lesné a poľnohospodárske hospodárenie. Územie je známe svojou nedotknutou prírodou a viacerými chránenými lokalitami. Dominantným mestom okresu je Svidník, ktorý je centrom miestnej kultúry a histórie. V regióne sa nachádza množstvo pravoslávnych a gréckokatolíckych chrámov, ktoré svedčia o silnej rusínskej komunite. Hospodárstvo je zamerané na poľnohospodárstvo, najmä živočíšnu výrobu, lesníctvo a rozvíjajúci sa cestovný ruch. Významnú úlohu zohráva aj vojenská história, predovšetkým pamätník Duklianskej operácie a vojenské múzeum vo Svidníku, ktoré pripomínajú boje počas druhej svetovej vojny.

Okres Stropkov má podobné prírodné aj kultúrne črty ako okres Svidník. Jeho územie tiež patrí do Ondavskej vrchoviny a je charakteristické zvlneným reliéfom a početnými lesnými porastmi. Významnú úlohu v hydrologickom systéme regiónu zohráva vodná nádrž Domaša, ktorá sa nachádza na južnom okraji okresu a slúži nielen ako zásobáreň vody, ale aj ako rekreačné centrum. Centrom okresu je mesto Stropkov. Klíma je obdobná ako v okrese Svidník, teda mierne chladná a vlhká.

V regióne prevláda poľnohospodárstvo a lesníctvo, priemyselná výroba má menší význam. Okres sa postupne snaží rozvíjať cestovný ruch, najmä využitím potenciálu vodnej nádrže Domaša a prírodného turizmu.

Okres Medzilaborce sa nachádza na severovýchode Slovenska v Prešovskom kraji, pri hranici s Poľskom, v severnej časti Laboreckej vrchoviny. Územie je výrazne hornaté, s prevažne zalesnenými svahmi a rozsiahlymi masívmi Nízkych Beskýd. Okres je charakteristický riedkou sídelnou štruktúrou, menšími obcami a vysokým podielom prírodného prostredia, ktoré tvorí významné zázemie pre turistiku, najmä pešiu turistiku a cykloturistiku. Napriek malej rozlohe je okres charakteristický zachovalou prírodnou krajinou, kultúrnou rozmanitosťou a pokojnou vidieckou atmosférou.

1.2 Obyvateľstvo a sídla

Prešovský samosprávny kraj (ďalej aj „PSK“) je svojou rozlohou 8 974 km^2 územne najväčším samosprávnym krajom na Slovensku s podpriemernou hustotou obyvateľstva (90 osôb na km^2). V porovnaní so slovenským priemerom 110,67 osôb na km^2, má Prešovský samosprávny kraj o 18 % menšiu hustotu obyvateľstva. Na základe územnosprávneho členenia pozostáva PSK z 13 okresov (Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou) a zo 665 obcí, z ktorých 23 má štatút mesta.

V PSK žilo k 1. 7. 2024 spolu 809 tis. obyvateľov, z ktorých 65 % je v produktívnom veku, 18 % v predproduktívnom veku a 16 % v poproduktívnom veku. PSK sa na počte obyvateľov SR podieľal 14,9 %. Hustota obyvateľov dosiahla v kraji hodnotu 90 obyvateľov na 1 km^2. Najhustejšie osídleným okresom je Prešov, nasledovaný Sabinovom, Vranovom nad Topľou, Popradom a Levočou a až s veľkým odstupom okresmi Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Snina a Medzilaborce. Stupeň urbanizácie PSK dosiahol úroveň len 49 %, čo je mierne menej ako celoslovenský priemer (53,2 %).

Z pohľadu na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva Prešovského samosprávneho kraja v kontexte historického vývoja je zjavné, že v samosprávnom kraji mierne rastie počet

obyvateľov, a to priemernou intenzitou 1,7 % ročne. V štruktúre obyvateľov kraja kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v produktívnom a predproduktívnom veku. Vo všeobecnosti je však možné povedať, že z hľadiska kľúčových demografických ukazovateľov je na tom spomedzi okresov kraja pomerne uspokojivo väčšina okresov v kraji. Starnutie populácie však zasahuje všetky okresy v kraji.

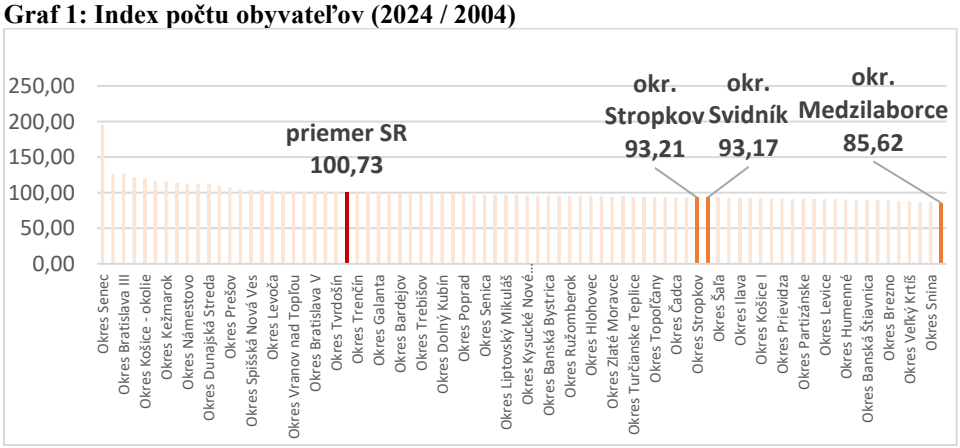
Okres Svidník je tvorený zo 68 obcí, z ktorých 2 majú štatút mesta. V rámci PSK ide o podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 57 obyvateľov na km^2. Počet obyvateľov okresu od roku 2004 klesol o 7 %. Z vývoja počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Svidník v kontexte historického vývoja je zjavné, že v okrese Svidník rastie počet obyvateľov. V štruktúre obyvateľov okresu, podobne ako v PSK, kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku.

Okres Stropkov je tvorený zo 43 obcí, z ktorých 1 má štatút mesta. V rámci PSK ide rovnako o podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 50 obyvateľov na km^2. Z vývoja počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Stropkov v kontexte historického vývoja, je negatívnym faktom, že v okrese sa od roku 2004 znížil počet obyvateľov o cca 6,8 %, od roku 2014 sa znížil o cca 1,7 %. V štruktúre obyvateľov okresu navyše klesá podiel obyvateľov v produktívnom veku a pomerne razantne rastie počet obyvateľov v poproduktívnom veku.

Okres Medzilaborce je tvorený z 23 obcí, z ktorých 1 má štatút mesta. V rámci Prešovského samosprávneho kraja ide o podpriemerne zaľudnené územie s hustotou obyvateľstva 25 obyvateľov na km^2. Pokiaľ sa pozrieme na vývoj počtu a štruktúry obyvateľstva okresu Medzilaborce v kontexte historického vývoja, je negatívnym faktom, že v okrese sa od roku 2004 znížil počet obyvateľov o cca 14 %. V štruktúre obyvateľov okresu navyše klesá podiel obyvateľov v produktívnom veku a veľmi razantne rastie počet obyvateľov v poproduktívnom veku.

Negatívny demografický trend vo všetkých troch okresoch potvrdzuje aj porovnanie okresov pomocou indexu počtu obyvateľov, ktorý porovnáva počet obyvateľov v rokoch 2004 a 2024. Okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce zaznamenávajú pomerne významne negatívny prírastok obyvateľov, ktorý vysoko prevyšuje priemer Slovenska.

Graf 1: Index počtu obyvateľov (2024 / 2004)

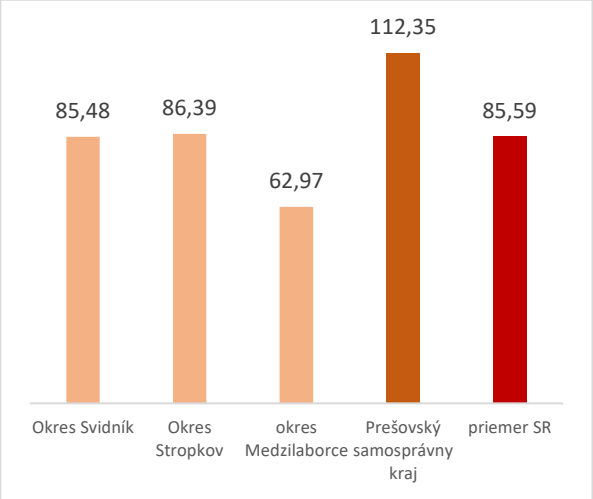

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

Podľa indexu starnutia, v roku 2024 pripadalo v okrese Svidník na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku iba 85 obyvateľov v predproduktívnom veku a iba 370 osôb v produktívnom veku. Negatívna situácia je taktiež v okrese Stropkov, kde pripadalo na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku 86 obyvateľov v predproduktívnom veku a 372 obyvateľov v produktívnom veku. Alarmujúca situácia je v okrese Medzilaborce, kde pripadalo

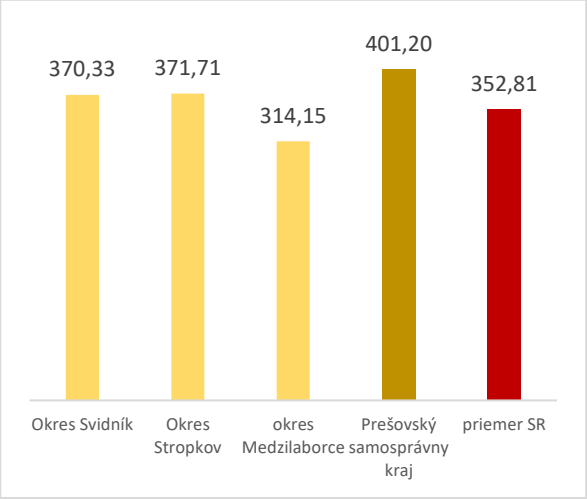
na 100 obyvateľov v poproduktívnom veku 63 obyvateľov v predproduktívnom veku a 314 obyvateľov v produktívnom veku.

Graf 2: Počet osôb v predproduktívnom veku na 100 osôb v poproduktívnom veku

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

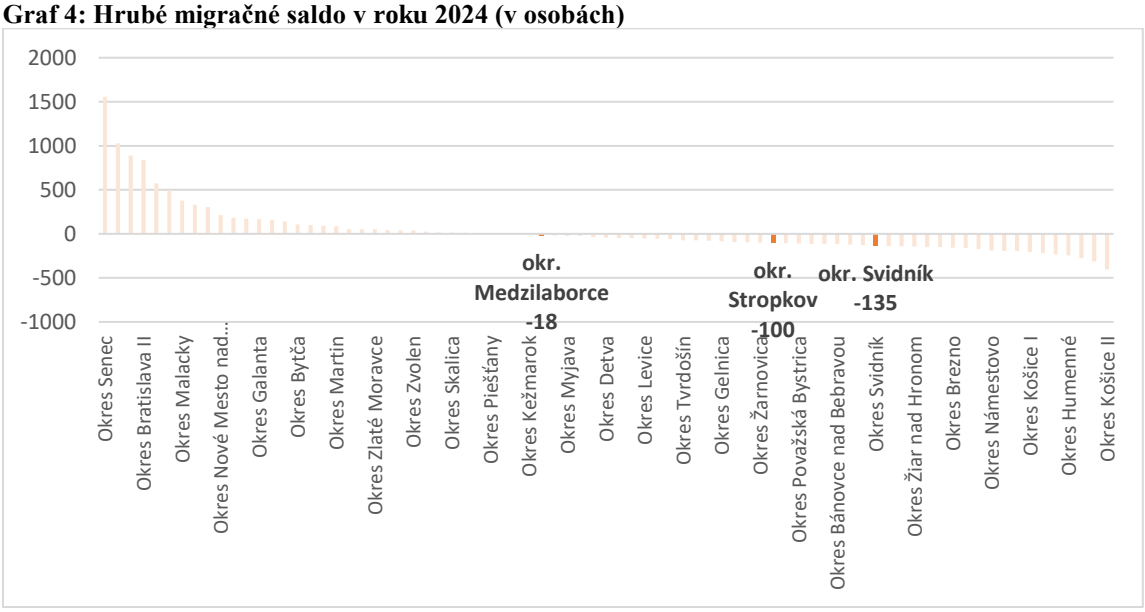
Graf 3: Počet osôb v produktívnom veku na 100 osôb v poproduktívnom veku

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk

Tieto ukazovatele a ich porovnanie s Prešovským samosprávnym krajom, priemerom SR a ostatnými okresmi v SR, radí okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce medzi najstaršie okresy na Slovensku. Inými slovami, populačný potenciál všetkých troch okresov je podpriemerný a negatívny efekt demografického vývoja sa navyše prehlbuje z dôvodu dosahovaného negatívneho migračného salda.

Graf 4: Hrubé migračné saldo v roku 2024 (v osobách)

* *hrubé migračné saldo je rozdielom medzi počtom prisťahovaných osôb a počtom vysťahovaných osôb*
Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7103mr/v_om7103mr_00_00_00_sk

Konkrétne to znamená, že za rok 2024 sa z okresu Svidník vysťahovalo 342 obyvateľov a prisťahovalo 207 obyvateľov, z okresu Stropkov sa vysťahovalo 199 osôb a prisťahovalo 99 osôb a z okresu Medzilaborce sa vysťahovalo 104 osôb a prisťahovalo 86 osôb.

Tab. 1: Štatistika vysťahovaných a prisťahovaných osôb za rok 2024

	Prisťahovaní na trvalý pobyt (Osoba) 2024	Vysťahovaní z trvalého pobytu (Osoba) 2024	Hrubé migračné saldo
Okres Svidník	207	342	**- 135**
Okres Stropkov	99	199	**- 100**
Okres Medzilaborce	86	104	**-18**
Slovenská republika	55 092	52 693	**+ 2 399**

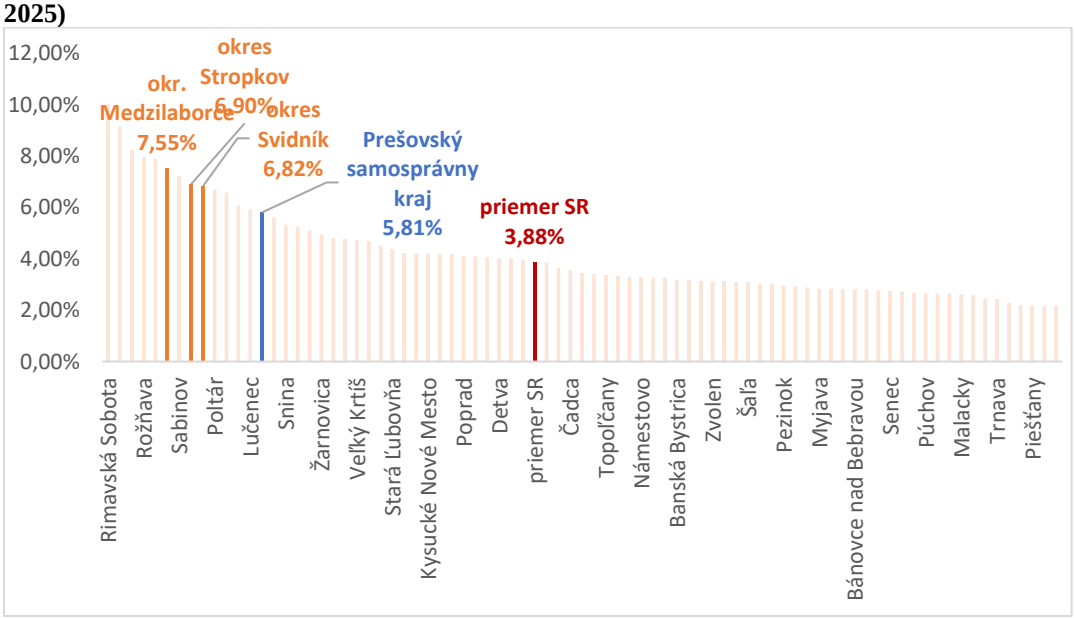
Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7103mr/v_om7103mr_00_00_00_sk

V **okrese Medzilaborce** sa nachádza 1 mesto (Medzilaborce) a 22 obcí. V rámci PSK ide o podpriemerne zaľudnené územie s počtom obyvateľov 10 605 s hustotou obyvateľstva 24,82 obyvateľov na km^2. Priemerný vek obyvateľov je 46 rokov. Správne sídlo okresu je mesto Medzilaborce s počtom obyvateľov 5 723. Vychádzajúc z vývoja počtu a štruktúry obyvateľstva okresu v kontexte historického vývoja je zrejmé, že v okrese Medzilaborce klesá počet obyvateľov. V štruktúre obyvateľov okresu, podobne ako v PSK, kontinuálne rastie podiel obyvateľov v poproduktívnom veku na úkor obyvateľov v predproduktívnom a produktívnom veku. Konkrétne 13 % obyvateľov vo veku 0 až 14 rokov, 67 % obyvateľov vo veku 15 až 64 rokov a 20 % obyvateľov vo veku 64 a viac rokov.

1.3 Vývoj nezamestnanosti

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v okrese Medzilaborce v septembri 2025 úroveň 7,55%, čo bola šiesta najvyššia miera nezamestnanosti na Slovensku. Miera nezamestnanosti v okrese Stropkov dosiahla v septembri 2025 úroveň 6,90 % a v okrese Svidník 6,82 %, čo bolo významne vyššie ako priemer nezamestnanosti v PSK a zároveň výrazne vyššie ako priemer Slovenska.

Graf 5: Podiel počtu uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte osôb v produktívnom veku (september 2025)

Zdroj: UPSVaR SR

Všetky tri okresy prešli od vstupu do EÚ významne pozitívnu cestu v znižovaní nezamestnanosti a píšu pomerne úspešný 20-ročný príbeh poklesu miery evidovanej nezamestnanosti o 60 % až 65 % oproti východiskovému stavu. Dynamika znižovania

nezamestnanosti je však vo všetkých troch okresoch významne nižšia ako priemerná kumulatívna dynamika znižovania miery nezamestnanosti na Slovensku (-70 %).

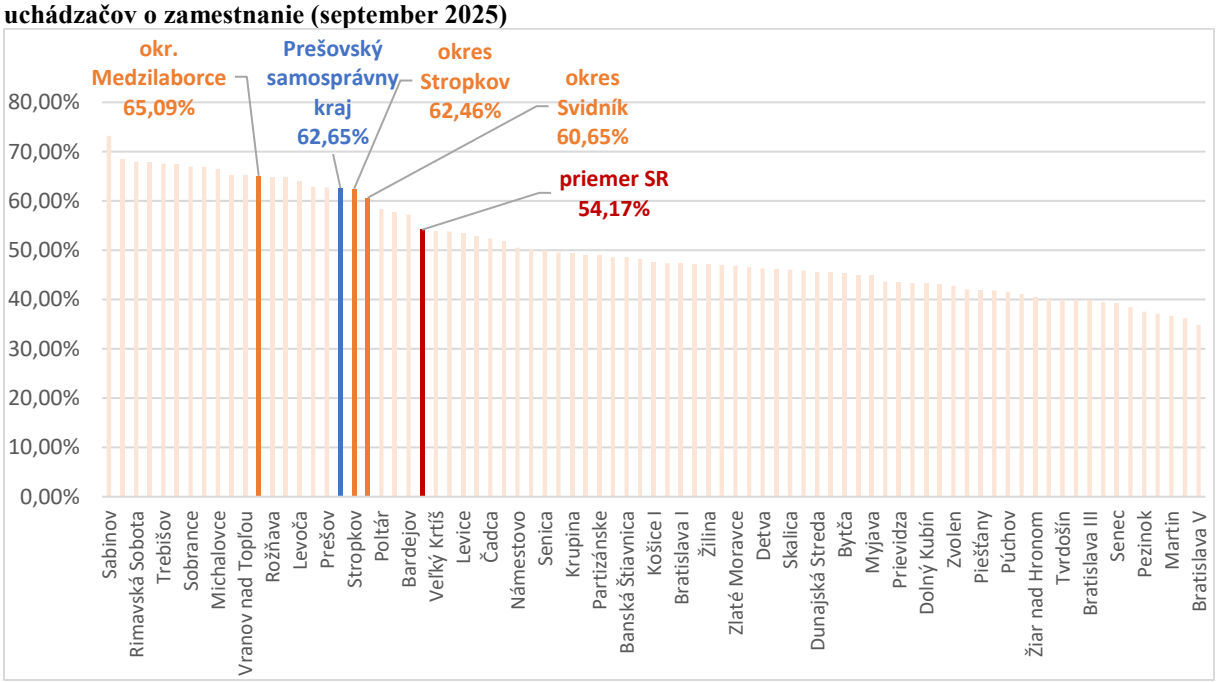
Tab. 2: Časové porovnanie úrovní nezamestnanosti od roku 2004

	september 04	september 09	september 25
okres Svidník	16,52%	22,20%	6,82%
okres Stropkov	18,75%	18,46%	6,90%
okres Medzilaborce	21,63%	20,98%	7,55%
Prešovský samosprávny kraj	**17,37%**	**18,12%**	**5,81%**
priemer SR	**13,14%**	**12,45%**	**3,88%**

Zdroj: UPSVaR SR

Dynamika znižovania miery nezamestnanosti v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce spomaľuje a významne ju predbieha priemer Slovenska. Faktorom tohto stavu je dosiahnutie kriticky nízkej miery nezamestnanosti vzhľadom na vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva, čo dokumentuje aj jeden pomerne vysoký podiel evidovaných nezamestnaných, ktorí nemali zamestnanie pred zaradením do evidencie nezamestnaných, na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie.

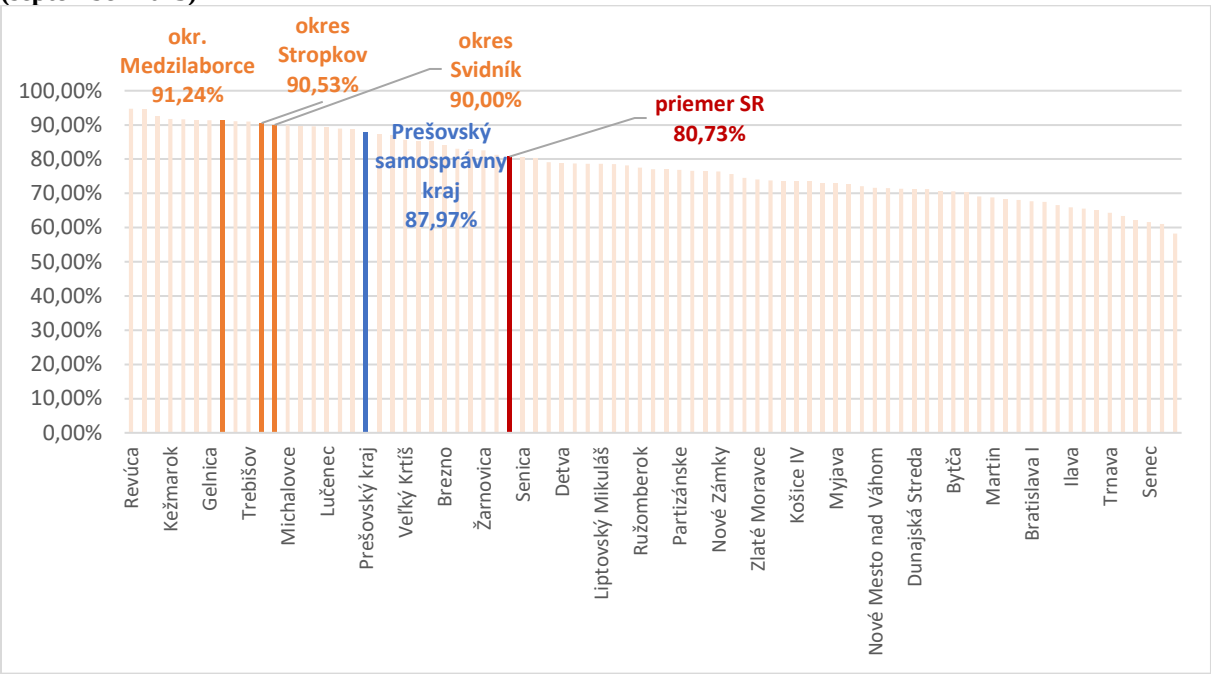
Graf 6: Podiel počtu uchádzačov o zamestnanie bez predchádzajúceho zamestnania na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (september 2025)

Zdroj: UPSVaR SR

Potvrdením negatívneho trendu štrukturálnej nezamestnanosti v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce je podiel počtu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie. Tento ukazovateľ sa pohybuje významne nad úrovňou priemeru SR, čo ukazuje, že okresy sa pomerne úspešne vysporiadali so štrukturálnou nezamestnanosťou, avšak pre ďalšie znižovanie nezamestnanosti je potrebné siahnuť po najrizikovejších skupinách nezamestnaných.

Graf 71: Podiel znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie (september 2025)

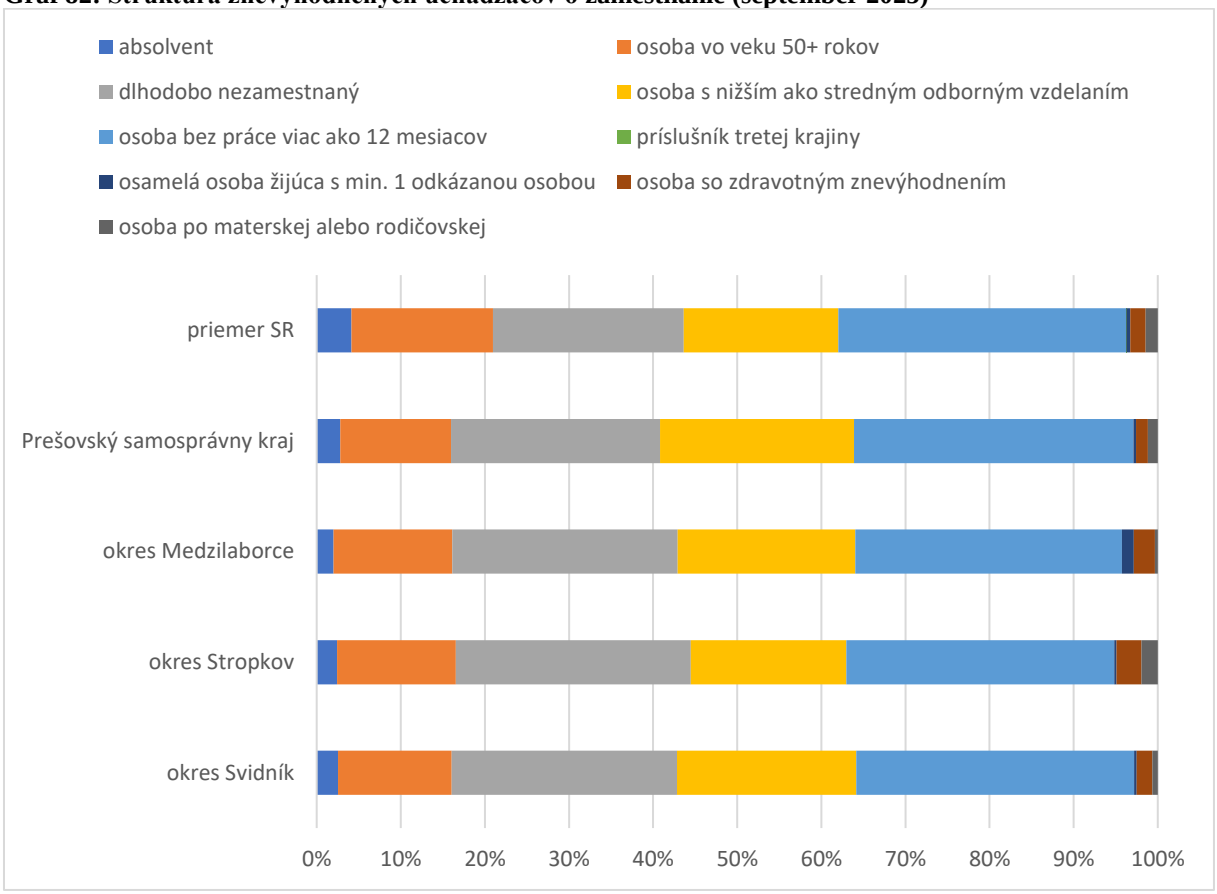

Zdroj: UPSVaR SR

Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a jej porovnanie v prípade okresov Svidník a Stropkov s celoslovenským priemerom ukazuje, že najrizikovejšími skupinami nezamestnaných osôb sú:

- dlhodobo nezamestnané osoby; a
- osoby bez práce viac ako 12 mesiacov.

Graf 82: Štruktúra znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (september 2025)

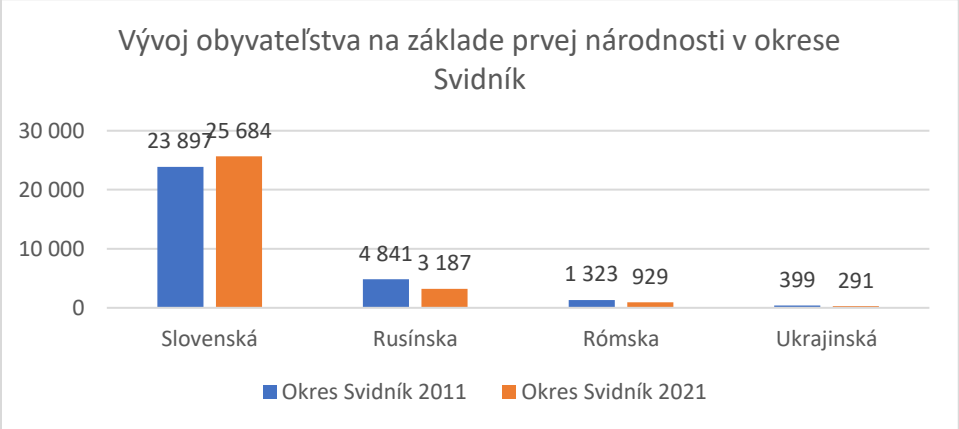
Zdroj: UPSVaR SR

Vzhľadom na výsledky analýzy štruktúry znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, štrukturálny nedostatok pracovných síl v PSK, ale aj v ostatných oblastiach Slovenska, ako aj vzhľadom na čiastkový záver analýzy podielu znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, sa javí ako optimálne zdynamizovať štart programov prípravy pracovnej sily pre nedostatkové profesie formou rekvalifikácií rizikových skupín obyvateľstva, medzi ktoré patria predovšetkým poberatelia dávok v hmotnej núdzi, ktorí sú uchádzačmi o zamestnanie. Je potrebné zdynamizovať identifikáciu možnosti na financovanie týchto programov zo zdrojov EÚ, predovšetkým z Programu Slovensko, a to nad rámec aktuálne existujúcich programov.

1.4 Vývoj a vzdelávanie menšinového obyvateľstva v okresoch Svidník a Stropkov

Z porovnania Sčítania obyvateľov, domov a bytov v rokoch 2011 a 2021 vyplýva, že výrazne dominantnou národnosťou v oboch okresoch je slovenská (Svidník 81 %, Stropkov 86 %), ktorej zastúpenie je porovnateľné s celoslovenským priemerom (84 %). Počet a pomer obyvateľov slovenskej, rusínskej, rómskej a ukrajinskej národnosti je stabilný, avšak na základe prvej národnosti počet príslušníkov rusínskej a rómskej aj ukrajinskej národnosti zaznamenal pokles.

Graf 9: Vývoj obyvateľstva slovenskej, rusínskej, rómskej a ukrajinskej národnosti na základe prvej národnosti v okrese Svidník

Zdroj: ŠÚ SR – SODB

Graf 10: Vývoj obyvateľstva slovenskej, rusínskej, rómskej a ukrajinskej národnosti na základe prvej národnosti v okrese Stropkov

Zdroj: ŠÚ SR – SODB

Asimilácia národnostných menšín priniesla požiadavku na presnejšiu analýzu národnostného povedomia, a preto SODB 2021 už obsahovalo otázku týkajúcu sa druhej národnosti. Na základe uznesenia vlády č. 412/2022, je interpretácia výsledkov SODB 2021, týkajúca sa národnosti a ďalšej národnosti obyvateľov, uvádzaná ako súčet obidvoch národnostných kategórií. Pomocou tejto interpretácie máme presnejšie informácie o asimilačných trendoch a identite obyvateľov v daných okresoch. Nemalá časť obyvateľov skúmaných okresov má dvojitú identitu, a to slovensko-rómsku, ale aj slovensko-rusínsku a slovensko-ukrajinskú. Z uvedeného vyplýva, že v danom regióne prebieha asimilácia, ktorá vedie k zmene národnosti, alebo k zadefinovaniu dvojitej identity, pričom pri rusínskej a ukrajinskej menšine vedie aj k strate materinského jazyka a historických koreňov. Dvojitá identita sa zvlášť odzrkadľuje pri rómskej národnosti, avšak nemusí viesť k strate materinského jazyka. Prehľad o materinskom jazyku dáva presnejší obraz o používaní menšinových jazykov v daných okresoch. Na základe Atlasu rómskych komunít sa dá skonštatovať, že Rómovia v každodennej komunikácii používajú prevažne slovenský jazyk a rómsky jazyk.

Tab. 2: Národnostná štatistika pre okres Svidník a Stropkov

	SODB 2011	SODB 2021	SODB 2021 spolu s 2. národnosťou	SODB 2021 materinský jazyk
slovenská národnosť	40 616	42 801	44 234 (+1 433)	38 386
rusínska národnosť	6 216	4 171	10 889 (+ 6 718)	7 058
rómska národnosť	2 556	1 336	3 625 (+ 2 289)	2 858
ukrajinská národnosť	502	372	461 (+ 89)	190

Zdroj: ŠÚ SR – SODB

SOBD 2021 neodzrkadľuje presný počet Rómov, ale na základe Atlasu rómskych komunít z roku 2019 môžeme konštatovať, že v okrese Svidník z celkového počtu 31 611 obyvateľov, je 4 939 Rómov, čo predstavuje 15,60 %, pričom najpočetnejšie rómske komunity žijú v obciach Giraltovce, Svidník, Krajná Bystrá, Kružlová a Ladomirová. V okrese Stropkov z celkového počtu 19 878 obyvateľov je 2 247 Rómov, čo predstavuje 11,30 %, pričom najpočetnejšie rómske komunity žijú v obciach Stropkov, Vyšná Oľšava, Bukovce a Veľkorp.

ŠKOLSTVO

Na základe dát Centra vedecko-technických informácií SR (ďalej len „CVTISR“), na území okresov Svidník a Stropkov neevidujeme žiadne národnostné školy.

V materských školách je na základe oficiálnych štatistík v okrese Svidník 5 rusínskych detí, v Stropkove len 2 deti a žiadne deti rómskej a ukrajinskej národnosti. Na základe štatistických údajov CVTISR môžeme skonštatovať, že počet rómskych deti v materských školách je poddimenzovaný. V okrese Svidník, v základných školách zriadených obcou, bolo 29 žiakov rusínskej, 178 žiakov rómskej a 1 žiak ukrajinskej národnosti. V súkromnej ZŠ sa učili 4 žiaci rusínskej národnosti. V okrese Stropkov, v základných školách zriadených obcou, bolo 11 žiakov rusínskej, 95 žiakov rómskej a 1 žiak ukrajinskej národnosti. V inej zriaďovateľskej pôsobnosti žiaci uvedenej národnosti nefigurovali.

1.5 Hospodárska aktivita

V Prešovskom samosprávnom kraji pôsobí celkovo 25 387 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Celkovo 52 podnikov v samosprávnom kraji zamestnáva 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva, maloobchod a cestovný ruch.

Podniky v PSK vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške takmer 3,23 mld. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo stavebníctvo. Navzdory veľkému počtu podnikov, spoločnosti pôsobiace v oblasti cestovného ruchu vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu len vo výške 119 mil. eur.

Podniky v PSK vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 14,75 mld. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 654,5 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 182 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 28 %.

V okrese Svidník pôsobí celkovo 941 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Len jeden podnik v okrese zamestnáva 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctvo, poľnohospodárstvo a maloobchod.

Podniky v okrese Svidník vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 65 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stalo zdravotníctvo, nasledované stavebníctvom a veľkoobchodom. Navzdory veľkému počtu podnikov, poľnohospodárstvo vytvorilo v roku 2023 zápornú pridanú hodnotu.

Podniky v okrese Svidník vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 297 mil. eur a dosiahli kumulatívny hospodársky výsledok pred zdanením vo výške 9,8 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 2,5 mil. eur.

V **okrese Stropkov** pôsobí celkovo 601 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Len 1 podnik v okrese zamestnáva viac ako 250 zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v odvetviach stavebníctva a poľnohospodárstva.

Podniky v okrese Stropkov vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 52 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stal automobilový priemysel, nasledovaný kovovýrobou a hutníctvom. Podniky v okrese Stropkov vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 218 mil. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 14,3 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 3,3 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 23 %.

V okrese Medzilaborce pôsobí celkovo 192 podnikov (obchodných spoločností), z ktorých najväčší počet tvoria podniky do 9 zamestnancov. Žiadny podnik v okrese nezamestnáva 250 a viac zamestnancov. Najväčší počet podnikov v okrese pôsobí v poľnohospodárstve a lesníctve.

Podniky v okrese Medzilaborce vytvorili v roku 2023 pridanú hodnotu v kumulatívnej výške 6,8 mil. eur, pričom najúspešnejším odvetvím sa stala kovovýroba a hutníctvo. Podniky v okrese Medzilaborce vygenerovali v roku 2023 tržby v celkovej výške 26 mil. eur a dosiahli zisk pred zdanením vo výške 14,3 mil. eur, z čoho zaplatili daň z príjmov vo výške 2,4 mil. eur. Efektívna sadzba dane z príjmov dosiahla v priemere úroveň 24 %.

50 najväčších podnikov v Prešovskom samosprávnom kraji z hľadiska celkových tržieb za rok 2023 generuje 31 % tržieb a 29 % dane z príjmov právnických osôb v kraji.

Tab. 3: 50 najväčších podnikov v Prešovskom samosprávnom kraji podľa tržieb v roku 2023

Názov podniku	Odvetvie	Veľkostná kategória podniku	Mesto	Tržby (spolu)	Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	Daň z príjmov z bežnej činnosti
PETROLTRANS, a.s.	Veľkoobchod	25-49 zamestnancov	Poprad	615 352 544 €	2 055 987 €	555 618 €
TATRAVAGÓNKA a.s.	Strojárstvo	2000-2999 zamestnancov	Poprad	595 481 033 €	32 758 978 €	7 264 036 €
Lear Corporation Seating Slovakia s.r.o.	Automobilový priemysel	1000-1999 zamestnancov	Prešov	510 310 000 €	19 498 000 €	4 181 000 €
Beko Manufacturing Slovakia spol. s r.o.	Elektrotechnika	1000-1999 zamestnancov	Poprad	289 368 000 €	12 586 000 €	2 813 000 €
MERKURY SHOP s.r.o.	Maloobchod	1000-1999 zamestnancov	Prešov	230 297 615 €	17 037 493 €	3 798 696 €
Applied Meters, a.s.	Elektrotechnika	50-99 zamestnancov	Prešov	206 757 005 €	6 301 682 €	1 327 237 €
MECOM GROUP s.r.o.	Potravinárstvo	1000-1999 zamestnancov	Humenné	185 839 097 €	7 367 856 €	1 825 618 €
Plzeňský Prazdroj Slovensko, a.s.	Potravinárstvo	500-999 zamestnancov	Veľký Šariš	166 889 267 €	15 488 529 €	3 489 256 €
KE Prešov Elektrik, s.r.o.	Automobilový priemysel	250-499 zamestnancov	Prešov	139 523 917 €	10 531 279 €	2 247 155 €
TANKER, s.r.o.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Kežmarok	132 533 532 €	-2 350 318 €	-179 421 €
Tatranská mliekareň a.s.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Kežmarok	121 204 250 €	2 766 125 €	663 997 €
MILK-AGRO, spol. s r.o.	Maloobchod	1000-1999 zamestnancov	Prešov	114 642 988 €	1 028 315 €	269 769 €
LUNYS, s.r.o.	Veľkoobchod	250-499 zamestnancov	Poprad	103 803 430 €	3 714 563 €	1 008 969 €
GVP, spol. s r.o. Humenné	Veľkoobchod	500-999 zamestnancov	Humenné	102 692 187 €	6 131 706 €	1 357 558 €

CHEMOSVIT FOLIE, s.r.o.	Chémia a plasty	500-999 zamestnancov	Svit	97 398 172 €	833 470 €	227 128 €
STD DONIVO a.s.	Doprava a logistika	500-999 zamestnancov	Vranov nad Topľou	90 720 247 €	11 643 029 €	2 446 081 €
BUKÓZA Export-Import, a.s.	Veľkoobchod	25-49 zamestnancov	Hencovce	88 874 555 €	-596 536 €	-116 350 €
COOP Jednota Prešov, spotrebné družstvo	Maloobchod	500-999 zamestnancov	Prešov	80 756 703 €	2 280 392 €	489 903 €
STIEBEL ELTRON Slovakia, s.r.o.	Strojárstvo	500-999 zamestnancov	Poprad	71 565 995 €	5 217 766 €	1 076 540 €
STIGA Slovakia, s.r.o.	Strojárstvo	150-199 zamestnancov	Poprad - Matejovce	68 621 721 €	501 542 €	279 507 €
ANDRITZ Slovakia s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	250-499 zamestnancov	Humenné	67 975 267 €	1 453 661 €	511 233 €
Nemocnica Poprad, a.s.	Zdravotníctvo	1000-1999 zamestnancov	Poprad	67 332 546 €	-45 399 €	-96 846 €
Immergas Europe s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	100-149 zamestnancov	Poprad - Matejovce	67 303 160 €	3 443 430 €	785 792 €
LEYARD EUROPE s.r.o.	Elektrotechnika	150-199 zamestnancov	Záborské	66 403 605 €	3 690 388 €	538 535 €
SYNOT TIP, a.s.	Hazard	25-49 zamestnancov	Poprad - Matejovce	66 250 853 €	7 609 147 €	1 594 822 €
Hossa family, s. r. o.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Poprad - Matejovce	64 526 189 €	1 701 555 €	493 369 €
Garrett Motion Slovakia s. r. o.	Automobilový priemysel	500-999 zamestnancov	Záborské	64 026 172 €	3 433 180 €	881 532 €
Terichem Tervakoski, a.s.	Chémia a plasty	200-249 zamestnancov	Svit	62 696 680 €	9 765 232 €	2 063 492 €
KOMFOS Prešov, s.r.o.	Maloobchod	250-499 zamestnancov	Ľubotice	60 944 607 €	1 105 725 €	319 211 €
KARMEN - veľkoobchod potravín s.r.o.	Veľkoobchod	500-999 zamestnancov	Prešov	53 200 332 €	2 858 546 €	645 273 €
Nexis Fibers a.s.	Chémia a plasty	250-499 zamestnancov	Humenné	53 059 485 €	-8 815 434 €	-1 837 433 €
FROST a.s. Prešov	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Prešov	53 026 383 €	11 148 400 €	2 366 428 €
D.P. EKOPLAST, spol. s r.o.	Chémia a plasty	25-49 zamestnancov	Snina	52 597 637 €	352 005 €	74 865 €
BUKOCEL, a.s.	Drevo a papier	250-499 zamestnancov	Hencovce	49 867 749 €	-27 871 978 €	1 645 594 €
TATRA TEXTIL, s.r.o.	Odevy a obuv	100-149 zamestnancov	Hozelec	47 121 263 €	7 543 733 €	1 627 059 €
De Heus s.r.o.	Potravinárstvo	25-49 zamestnancov	Kendice	46 349 273 €	813 557 €	163 074 €
CEMM THOME SK, spol. s r.o.	Automobilový priemysel	500-999 zamestnancov	Prešov	46 216 123 €	2 783 040 €	442 963 €
Ariola s. r. o.	Hazard	200-249 zamestnancov	Poprad	45 186 737 €	6 993 443 €	2 068 007 €
Motor-Car Prešov, s.r.o.	Predaj a údržba vozidiel	100-149 zamestnancov	Prešov	43 515 875 €	1 690 125 €	414 558 €
MULLER TEXTILES SLOVAKIA, s.r.o.	Odevy a obuv	200-249 zamestnancov	Myslina	43 350 558 €	10 078 601 €	2 174 380 €
ZASTROVA, a.s.	Automobilový priemysel	200-249 zamestnancov	Spišská Stará Ves	42 013 552 €	2 554 171 €	-703 094 €
LC Sabinov a. s.	Veľkoobchod	50-99 zamestnancov	Sabinov	40 768 311 €	20 783 €	18 936 €
ZEOCEM s.r.o.	Energie a ťažba	200-249 zamestnancov	Bystré	40 269 157 €	2 952 197 €	648 218 €
Podtatranská s.r.o.	Potravinárstvo	250-499 zamestnancov	Kežmarok	39 051 067 €	140 018 €	30 207 €
COOP Jednota, Vranov nad Topľou, spotrebné družstvo	Maloobchod	250-499 zamestnancov	Vranov nad Topľou	38 660 103 €	1 472 970 €	341 874 €

PRIMA POPRAD, s.r.o.	Chémia a plasty	200-249 zamestnancov	Poprad - Matejovce	38 242 163 €	1 230 237 €	16 131 €
Schüle Slovakia, s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	250-499 zamestnancov	Poprad	36 459 265 €	-1 642 794 €	-336 858 €
GOHR, s.r.o.	Kovovýroba a hutníctvo	150-199 zamestnancov	Veľký Šariš	34 551 621 €	732 612 €	165 561 €
Baliarne obchodu, a. s. Poprad	Potravinárstvo	200-249 zamestnancov	Poprad	33 128 295 €	-47 331 €	2 304 €
TOMARK, s.r.o.	Automobilový priemysel	N/A	Prešov	32 641 173 €	859 038 €	152 690 €
				5 509 367 459 €	**202 798 716 €**	**52 237 174 €**

Zdroj: databáza FINSTAT

- **POSKYTNUTÁ INVESTIČNÁ POMOC OD ROKU 2012**

Tab. 4: Investičná pomoc poskytnutá v okrese Svidník od roku 2012

Spoločnosť	Rok	Lokalita	Oprávnené náklady (mil. eur)	NPM	Pomoc vo forme daňovej úľavy (mil. eur) *Pozn.: Iné formy neboli poskytnuté*	Aktivita
Conec Slovakia s.r.o.	2025	Giraltovce	Investičné 2,22 + mzdové 11,18	523 (vrátane 256 prevedených)	1,25	výroba konektorov a spojovacích súčiastok

NPM – nové pracovné miesta

Investičná pomoc v okrese Stropkov nebola od roku 2012 poskytnutá.

- **ÚSPEŠNE VYKÁZANÉ PROJEKTY SARIO**

Tab. 5: Úspešne vykázané projekty SARIO v okrese Svidník od roku 2014

Spoločnosť	Rok vykázania SARIO	Lokalita	Výška investície (mil. eur)	NPM	Aktivita
Etilog (expanzia)	2019	Svidník	0,57	100	textilný priemysel
Tytex 2	2022	Svidník	0,26	80	výroba zdravotníckych odevov
SPOLU			**0,83**	**180**	

V okrese Stropkov nemá SARIO od roku 2014 žiaden vykázaný projekt.

- **PREHĽAD PRIEMYSELNÝCH NEHNUTEĽNOSTÍ V DATABÁZE SARIO**

Tab. 6: Registrované nehnuteľnosti v okrese Svidník

Nehnuteľnosť- názov	Lokalita	Vlastníctvo (súkromné/ mestské/ štátne)	Typ nehnuteľnosti (BF/GF)	Voľná plocha (m^2)
Giraltovce Kožiarske závody	Giraltovce	súkromné	BF	1 000
Svidník	Svidník	mestské	BF	1 115
Svidník	Svidník	súkromné	BF	10 500
Giraltovce Sušina	Giraltovce	súkromné	BF	16 072
SPOLU				**28 687**

(Pozn.: BF – zastavaný pozemok)

Tab. 7: Registrované nehnuteľnosti v okrese Stropkov

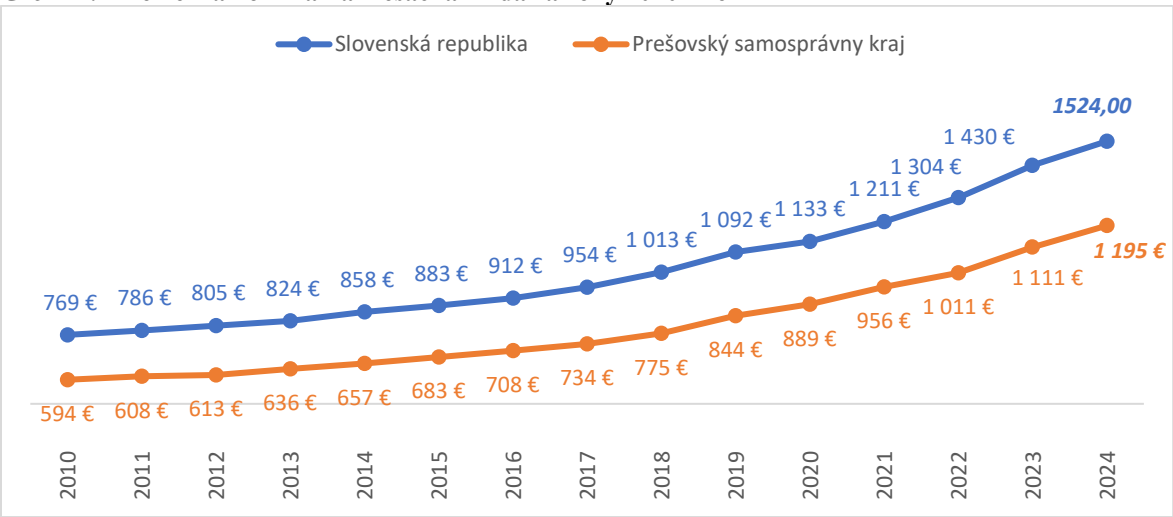
Nehnuteľnosť- názov	Lokalita	Vlastníctvo (súkromné/ mestské/ štátne)	Typ nehnuteľnosti (BF/GF)	Voľná plocha (m^2)
Stropkov HPZ	Stropkov	Mestské	BF	9 000

(Pozn.: BF – zastavaný pozemok / GF – nezastavaný pozemok)

1.6 Priemerná mzda

Vzhľadom na to, že najvyššia dostupná granularita údajov o priemernej mzde je na úrovni odvetví v členení SK NACE a samosprávnych krajov, pristupuje sa k okresom Svidník a Stropkov pri popise mesačnej hrubej priemernej mzdy na úrovni Prešovského samosprávneho kraja.

Graf 11: Priemerná nominálna mesačná mzda za roky 2010 - 2024

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/np3104rr/v_np3104rr_00_00_00_sk

Rozdiel medzi priemernou mzdou na Slovensku a v PSK sa pohybuje okolo 22 % v neprospech PSK, pričom negatívny rozdiel sa znižuje len veľmi mierne.

Tab. 8: Priemerná nominálna hrubá mesačná mzda podľa odvetví SK NACE v roku 2024

2024	Bratislavský kraj	Trnavský kraj	Trenčiansky kraj	Nitriansky kraj	Žilinský kraj	Banskobystrický kraj	Prešovský kraj	Košický kraj
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 666 €	1 644 €	1 599 €	1 548 €	1 415 €	1 469 €	1 374 €	1 313 €
Ťažba a dobývanie	N/A	2 072 €	1 281 €	N/A	1 834 €	1 660 €	1 732 €	1 330 €
Priemyselná výroba	2 393 €	1 776 €	1 787 €	1 727 €	1 839 €	1 556 €	1 422 €	1 782 €
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3 419 €	2 723 €	2 387 €	2 897 €	2 469 €	2 212 €	1 836 €	2 164 €
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1 966 €	1 614 €	1 498 €	1 414 €	1 543 €	1 443 €	1 313 €	1 504 €
Stavebníctvo	1 966 €	1 266 €	1 458 €	1 277 €	1 527 €	1 405 €	1 174 €	1 506 €
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	2 024 €	1 435 €	1 404 €	1 455 €	1 416 €	1 328 €	1 292 €	1 357 €
Doprava a skladovanie	2 077 €	1 599 €	1 410 €	1 326 €	1 481 €	1 527 €	1 497 €	1 569 €
Ubytovacie a stravovacie služby	1 161 €	1 025 €	979 €	889 €	1 072 €	816 €	971 €	1 067 €
Informácie a komunikácia	3 137 €	2 404 €	2 023 €	1 866 €	2 045 €	2 349 €	1 645 €	2 401 €

Finančné a poisťovacie činnosti	2 950 €	2 158 €	2 135 €	2 052 €	2 072 €	2 036 €	1 998 €	2 042 €
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2 046 €	1 393 €	1 361 €	1 657 €	1 376 €	1 512 €	1 336 €	1 292 €
Odborné, vedecké a technické činnosti	2 324 €	1 314 €	1 603 €	1 603 €	1 739 €	1 377 €	1 369 €	1 640 €
Administratívne a podporné služby	1 692 €	1 498 €	1 169 €	1 171 €	1 196 €	1 269 €	1 092 €	1 371 €
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	2 416 €	1 788 €	1 771 €	1 754 €	1 806 €	1 811 €	1 684 €	1 789 €
Vzdelávanie	1 679 €	1 587 €	1 508 €	1 540 €	1 480 €	1 505 €	1 555 €	1 627 €
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	2 236 €	1 807 €	1 784 €	1 842 €	2 043 €	1 829 €	1 818 €	1 991 €
Umenie, zábava a rekreácia	1 710 €	1 337 €	1 256 €	1 280 €	1 421 €	1 518 €	1 439 €	1 250 €
Ostatné činnosti	1 447 €	1 145 €	1 151 €	975 €	1 405 €	1 162 €	1 021 €	1 308 €

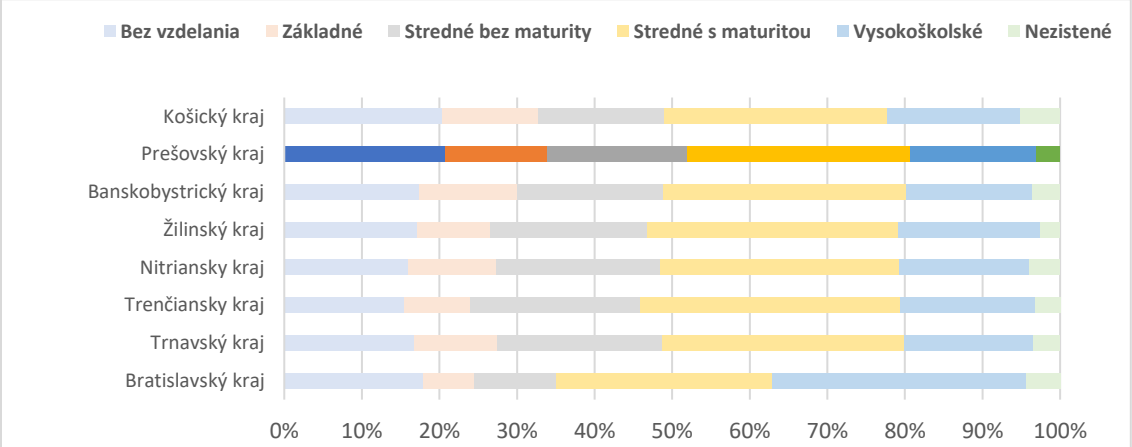
Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/np3104rr/v_np3104rr_00_00_00_sk

Rozkladom priemernej mesačnej hrubej nominálnej mzdy v národnom hospodárstve na jednotlivé odvetvia podľa klasifikácie SK NACE je zrejmé, že v PSK dosahujú zamestnanci mzdy pod úrovňou priemeru Slovenska, a to vo väčšine odvetví. V porovnaní s ostatnými krajmi dosahuje v PSK kraji priemerná mzda najnižšiu úroveň vo väčšine odvetví.

1.7 Vzdelávanie

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov Prešovského samosprávneho kraja je charakteristická priemerným podielom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva, mierne podpriemerným podielom stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva a nadpriemerným podielom nevzdelaného obyvateľstva.

Graf 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva na úrovni VÚC

Zdroj: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7054rr/v_om7054rr_00_00_00_sk

Okresy Svidník a Stropkov sú z hľadiska potenciálu pracovnej sily charakteristické, podobne ako celý PSK, relatívne silnou vrstvou vysokoškolsky a stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva, pričom patria medzi okresy s veľmi významným podielom obyvateľstva s ukončeným stredným odborným vzdelaním s maturitou.

Analýza vybavenosti PSK školskou infraštruktúrou ukazuje, že kapacity vzdelávacích inštitúcií sú v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce mierne podpriemerné, a to v predškolskom

vzdelávaní, základnom vzdelávaní, vo všeobecnom stredoškolskom vzdelávaní a aj v stredoškolskom odbornom vzdelávaní.

Tab. 9: Prepočet kapacít škôl na mernú jednotku

kapacita školských zariadení	prepočet na mernú jednotku	Prešovský samosprávny kraj	okr. Svidník	okr. Stropkov	okr. Medzilaborce	Priemer SR
materské školy	na 1 dieťa vo veku 3-5 rokov	1,65	0,99	0,92	0,74	0,99
základné školy	na 1 žiaka vo veku 6 - 15 rokov	0,82	0,86	0,86	0,64	0,84
stredné odborné školy	na 1 žiaka vo veku 16 - 19 rokov	0,65	0,98	0,50	0,45	0,64
gymnáziá	na 1 žiaka vo veku 16 - 19 rokov	0,18	0,05	0,24	0,00	0,36

Zdroj: https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statisticka-rocenka-publikacia.html?page_id=9580;https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7006rr/v_om7006rr_00_00_00_sk

Vzdelávanie je v okrese Svidník zabezpečované prostredníctvom 23 materských škôl s celkovou kapacitou 944 detí, 19 základných škôl s celkovou kapacitou 2 825 žiakov, 6 stredných odborných škôl s celkovou kapacitou 1 207 žiakov a 1 gymnázia s celkovou kapacitou 67 žiakov.

V okrese Stropkov je vzdelávanie zabezpečované prostredníctvom 16 materských škôl s celkovou kapacitou 586 detí, 11 základných škôl s celkovou kapacitou 1 763 žiakov, 1 strednej odbornej školy s celkovou kapacitou 400 žiakov a 1 gymnázia s kapacitou 191 žiakov.

V okrese Medzilaborce je vzdelávanie zabezpečované prostredníctvom 7 materských škôl s celkovou kapacitou 215 detí, 3 základných škôl s celkovou kapacitou 636 žiakov a 1 strednej odbornej školy s celkovou kapacitou 203 žiakov.

1.8 Sociálne služby

V Prešovskom samosprávnom kraji poskytuje služby 1 427 zariadení sociálnych služieb s celkovou kapacitou 24 310 osôb. Z analýzy kapacít a potrieb sociálnych služieb vyplýva, že významne nedostatočné sú v PSK predovšetkým kapacity nocľahární, nízkoprahových denných centier a zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov veku dieťaťa.

Tab. 10: Podrobná štatistika kapacít zariadení sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji

	kapacita sociálnych zariadení	merná jednotka	prepočet na mernú jednotku	SR kapacity na m.j.
denné centrum	2 793	na 1000 dôchodcov	19	13
denný stacionár	6 894	na 1000 dôchodcov	46	9
domov na polceste	132	na 1000 osôb	0,16	0,07
domov sociálnych služieb	2 131	na 1000 osôb	2,64	2,96
integračné centrum	8	na 1000 osôb	0,01	0,01
jedáleň	1 924	na 1000 osôb	2,38	1,49
komunitné centrum	3 579	na 1000 osôb	4,43	1,43
krízová pomoc poskytovaná telekomunik. tech.	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	368	na 1000 osôb	0,46	0,22
nízkoprahové denné centrum	55	na 1000 osôb	0,07	0,10
nocľaháreň	107	na 1000 osôb	0,13	0,30
odľahčovacia služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
opatrovateľská služba	7	na 1000 osôb	0,01	0,07
podpora samostatného bývania	0	na 1000 osôb	0,00	0,00

pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
požičiavanie pomôcok	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
práčovňa	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
prepravná služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
rehabilitačné stredisko	89	na 1000 osôb	0,11	0,14
služba na podporu zosúlaďovania rod. a prac. života	4	na 1000 osôb	0,00	0,02
služba včasnej intervencie	49	na 1000 osôb	0,06	0,08
sociálna rehabilitácia	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sociálne poradenstvo - špecializované	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sociálne poradenstvo - základné	0	na 1000 osôb	0,00	0,09
sprievodcovská služba a predčitateľská služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sprostredkovanie osobnej asistencie	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
sprostredkovanie tlmočníckej služby	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
stredisko osobnej hygieny	0	na 1000 osôb	0,00	0,01
špecializované zariadenie	1 623	na 1000 osôb	2,01	1,81
terénna sociálna služba krízovej intervencie	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
tlmočnícka služba	0	na 1000 osôb	0,00	0,00
útulok	403	na 1000 osôb	0,50	0,54
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	2	na 1000 detí do 15 r.	0,01	0,06
zariadenie núdzového bývania	207	na 1000 osôb	0,26	0,23
zariadenie opatrovateľskej služby	293	na 1000 osôb	0,36	0,61
zariadenie podporovaného bývania	153	na 1000 osôb	0,19	0,18
zariadenie pre seniorov	3 165	na 1000 dôchodcov	21	21
zariadenie starostlivosti o deti do 3 r. veku dieťaťa	324	na 1000 detí do 3 r.	8	18
Celkový súčet	**24 310**		**N/A**	**N/A**

Zdroj: https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/poskytovatel-sos

Tab. 11: Podrobná štatistika počtu zariadení sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji

počet sociálnych zariadení	**neverejný poskytovateľ**	**zriadený alebo založený obcou/mestom**	**zriadený alebo založený vyšším územným celkom**
denné centrum	2	50	0
denný stacionár	218	42	0
domov na polceste	10	0	1
domov sociálnych služieb	46	3	49
integračné centrum	1	0	0
jedáleň	24	26	0
komunitné centrum	45	125	0
krízová pomoc poskytovaná telekomunikačnými technológiami	1	0	0
monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	11	0	0
nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	18	7	0
nízkoprahové denné centrum	2	2	0
nocľaháreň	2	4	0
odľahčovacia služba	0	0	0
opatrovateľská služba	87	168	0
podpora samostatného bývania	1	0	2
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	4	0
pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností	3	0	0
požičiavanie pomôcok	15	1	0
práčovňa	2	2	0

prepravná služba	45	10	0
rehabilitačné stredisko	3	0	6
služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života	1	0	0
služba včasnej intervencie	16	0	4
sociálna rehabilitácia	1	0	0
sociálne poradenstvo - špecializované	47	0	4
sociálne poradenstvo - základné	22	4	0
sprievodcovská služba a predčitateľská služba	1	0	0
sprostredkovanie osobnej asistencie	5	2	0
sprostredkovanie tlmočníckej služby	1	0	0
stredisko osobnej hygieny	0	2	0
špecializované zariadenie	38	0	15
terénna sociálna služba krízovej intervencie	21	8	0
tlmočnícka služba	2	0	0
útulok	8	4	6
zariadenie dočasnej starostlivosti o deti	0	0	1
zariadenie núdzového bývania	7	2	6
zariadenie opatrovateľskej služby	15	9	0
zariadenie podporovaného bývania	9	0	10
zariadenie pre seniorov	69	18	9
zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	19	3	0
Celkový súčet	**818**	**496**	**113**

Zdroj: https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/poskytovatel-sos

1.9 Cestovný ruch a kultúrne dedičstvo

- **Cestovný ruch v Prešovskom samosprávnom kraji so zameraním na okresy Svidník a Stropkov**

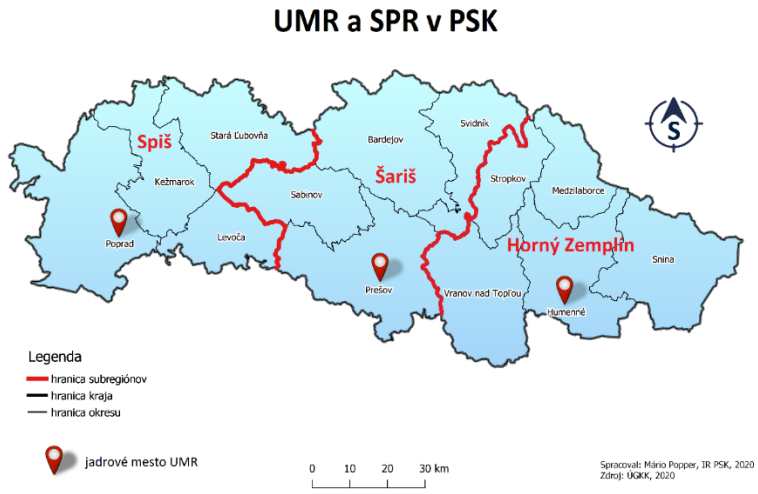
Prešovský samosprávny kraj – charakteristika a význam pre cestovný ruch

Prešovský samosprávny kraj je územne najväčším krajom Slovenskej republiky (8 975 km²) a druhým najľudnatejším (viac ako 825 000 obyvateľov). Jeho územie zahŕňa 13 okresov, pričom výrazne vyniká geografickou, kultúrnou a etnickou rozmanitosťou. Nachádzajú sa tu významné historické a prírodné oblasti – Vysoké Tatry, Pieniny, Levoča, Šariš, Spiš, Zemplín – ktoré spolu tvoria jedinečnú destináciu cestovného ruchu v medzinárodnom kontexte.

Kraj disponuje mimoriadnym prírodným a kultúrnym bohatstvom: tri národné parky (TANAP, PIENAP, Poloniny), päť chránených krajinných oblastí, lokality UNESCO (Spišský hrad, Levoča, drevené artikulárne kostoly), ako aj významné kúpeľné lokality (Bardejovské Kúpele, Vyšné Ružbachy). Turistická návštevnosť však dosahuje len zlomok svojho potenciálu, čo súvisí s viacerými pretrvávajúcimi prekážkami ako je nedostatočná infraštruktúra, nízka kvalita služieb, slabé prepojenie regiónov a poddimenzované marketingové aktivity. Z hľadiska cestovného ruchu kraj disponuje významným kultúrno-historickým aj prírodným potenciálom (Vysoké Tatry, Levoča, Pieniny, Šariš, Zemplín), avšak východná časť kraja, vrátane okresov Svidník a Stropkov, patrí k najmenej navštevovaným oblastiam s výrazne nevyužitým potenciálom.

Rozvoj cestovného ruchu v týchto okresoch je preto predmetom osobitnej pozornosti v rámci Koncepcie rozvoja cestovného ruchu PSK 2024–2030 a PHSR miest Svidník a Stropkov 2023–2030, ktoré identifikujú spoločné výzvy aj synergické príležitosti v subregióne „Pod Duklou“.

Obr. 1: Mapa Prešovského samosprávneho kraja a jeho subregiónov

Zdroj: ÚGKK, 2020

- **Strategické priority rozvoja cestovného ruchu v PSK (2024 – 2030)**

Na základe „Koncepcie rozvoja cestovného ruchu v Prešovskom kraji 2024 – 2030“ boli formulované štyri kľúčové strategické priority, ktoré zohľadňujú potrebu udržateľného, inovatívneho a regionálne vyváženého rozvoja:

1. **Zvýšenie využitia potenciálu regiónu**
   - Investície do obnovy a sprístupňovania pamiatok, múzeí a prírodných zón;
   - Budovanie základnej aj doplnkovej turistickej infraštruktúry (cyklotrasy, odpočívadlá, značenia);
   - Rozvoj tematických produktov (kultúrny, prírodný, liečebný a zážitkový turizmus).
2. **Efektívny a profesionálny destinačný manažment**
   - Zlepšenie koordinácie medzi mestami, obcami, krajom a podnikateľským sektorom;
   - Podpora destinačných organizácií, rozvoj ľudských zdrojov a stabilné financovanie CR;
   - Založenie krajského turistického portálu, integrácia služieb a ponúk.
3. **Modernizácia marketingu a značky PSK**
   - Budovanie značky „Severovýchod Slovenska“ ako zjednoteného obrazu regiónu;
   - Využitie digitálnych platforiem, influencer marketingu a cieľovej reklamy;
   - Propagácia v pohraničných oblastiach (Poľsko, Maďarsko, Ukrajina) ako hlavné cezhraničné trhy.
4. **Dátová a analytická podpora rozhodovania**
   - Zriadenie systému zberu údajov o výkonnosti sektora;
   - Zavedenie monitoringu návštevnosti a spokojnosti turistov;
   - Vyhodnocovanie dopadov verejných investícií v oblasti CR

- **Štatistika cestovného ruchu v Prešovskom kraji**

PSK sa z dlhodobého hľadiska umiestňuje v prvej trojici najviac navštevovaných krajov Slovenska. V roku 2019 ho navštívilo **1,1 milióna návštevníkov**, čo predstavovalo 17 % z celkového počtu návštevníkov SR. V rokoch 2020 a 2021 prekonal aj inak najúspešnejší, Bratislavský kraj. V tomto covidovom období prirodzene vysoko prevažovali domáci návštevníci.

Z priemerov za roky 2017 - 2024 sa ukazuje, že kraj navštevuje približne 70 % domácich a 30 % zahraničných návštevníkov. Najpočetnejšou skupinou zahraničných návštevníkov boli v roku 2024 Česi, Maďari, Poliaci, Nemci a Rakúšania.

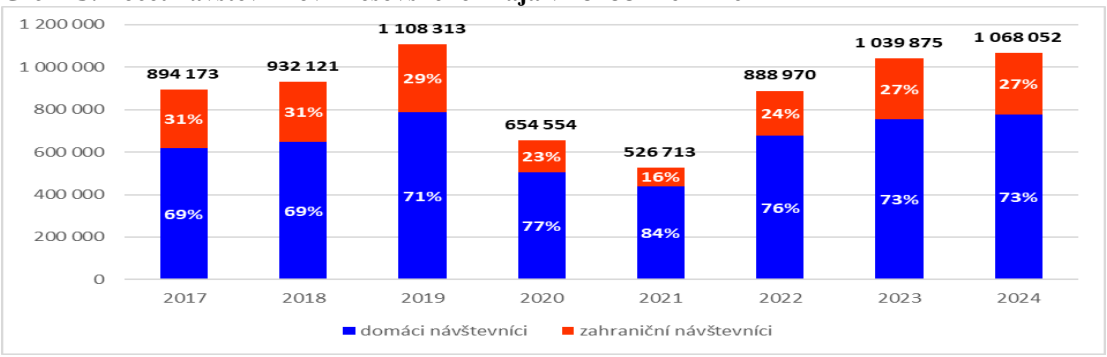
Tab. 12: Top 5 zdrojových trhov Prešovský kraj 2024 (podľa počtu návštevníkov)

1.	Česká republika	100 614
2.	Poľsko	72 032
3.	Maďarsko	31 185
4.	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	4 995
5.	Rumunsko	4 895

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2024 navštívilo kraj o 28 tisíc návštevníkov (2,7 %) viac ako v predchádzajúcom roku. Do hodnôt z roku 2019 mu však chýbalo približne 40 tisíc návštevníkov (čo predstavuje 3,6 %). Najviac zahraničných návštevníkov sa v kraji pohybovalo v rokoch 2017 – 2018, posledné dva roky ich podiel predstavuje približne 30 %.

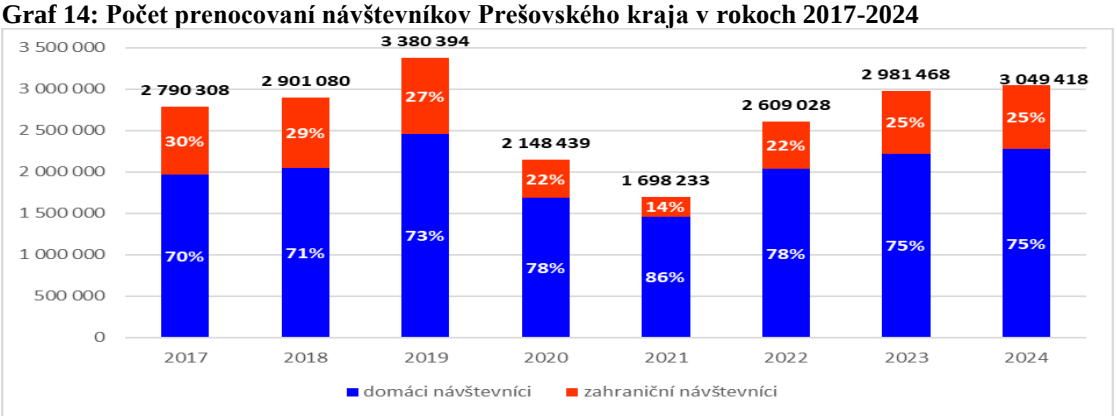
Graf 13: Počet návštevníkov Prešovského kraja v rokoch 2017-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR

Priemerná dĺžka prenocovania v kraji sa v časovom rade pohybuje od 2,9 noci (za posledné dva roky) do 3,3 noci (naposledy v roku 2020) a v súčasnosti je o 0,3 bodu vyššia ako celoslovenský priemer 2,6 noci. Celkový počet prenocovaní v Prešovskom kraji za rok 2019 dosiahol takmer 3,4 milióna. V roku 2024 to bolo o vyše 330 tis. prenocovaní menej.

Graf 14: Počet prenocovaní návštevníkov Prešovského kraja v rokoch 2017-2024

Zdroj: Štatistický úrad SR

- **Štatistika CR v okresoch Svidník a Stropkov**

V roku 2024 sa okres Svidník podieľal na celkovej návštevnosti Prešovského kraja podielom 0,8 % v počte návštevníkov a podielom 0,4 % v počte prenocovaní. Podiel návštevníkov smerujúcich do okresu Stropkov predstavoval v roku 2019 podiel 0,4 %, zatiaľ čo 0,2 % prenocovaní sa realizovalo na území tohto okresu. (Kumulatívne údaje nie sú z dôvodu dostupnosti údajov za okres Stropkov a Svidník v roku 2024 k dispozícii.)

Svidník

Okres Svidník zaznamenal najvyššiu návštevnosť a počet prenocovaní v roku 2023, keď ubytovacie zariadenia navštívilo takmer 9 tisíc turistov, ktorí tu spolu strávili 13,5 tisíc nocí. Historicky druhým najúspešnejším rokom bol 2024, v ktorom počet návštevníkov dosiahol 96 % úrovne z roku 2023. V uvedenom roku bolo zaznamenaných 12 tisíc prenocovaní, pričom priemerná dĺžka pobytu predstavovala 1,4 noci, čo predstavuje pokles oproti 1,5 noci v roku 2023. Údaje nie je možné porovnať s rokom 2019 z dôvodu ich nedostupnosti za okres Svidník.

V roku 2024 tvorili domáci návštevníci približne dve tretiny všetkých hostí v okrese Svidník. Medziročný nárast bol zaznamenaný v počte zahraničných turistov, ktorých prišlo o 7 % viac než v roku 2023. Najpočetnejšiu skupinu zahraničných návštevníkov tvorili turisti z Poľska, Českej republiky, Rumunska, Maďarska a Bieloruska.

V celom časovom období 2010 – 2024 vykazovali ubytovacie zariadenia v okrese Svidník nižší priemerný počet prenocovaní v porovnaní s priemerom Prešovského kraja. Najmenšia odchýlka bola zaznamenaná v rokoch 2011 a 2014, keď priemerný počet prenocovaní zaostával o 0,7 noci. V týchto rokoch bola zároveň evidovaná najvyššia priemerná dĺžka pobytu, návštevníci zotrvali v okrese v priemere 2,6 noci.

Stropkov

Okres Stropkov dosiahol najvyššie hodnoty návštevnosti a počtu prenocovaní v roku 2010. Návštevnosť bola v tom roku o 10 % vyššia ako v roku 2019, ktorý bol z pohľadu cestovného ruchu na Slovensku historicky najúspešnejší a počet prenocovaní prekročil hodnotu 11 tisíc, čo je o 47 % viac ako v roku 2019. Hostia tu v priemere zotrvali 2,3 noci. Posledné dostupné údaje o podiele domácich a zahraničných návštevníkov na celkovom počte hostí v okrese Stropkov pochádzajú z roku 2019. Na ich základe možno konštatovať, že takmer dve tretiny všetkých návštevníkov tvorili domáci turisti.

Z dostupných údajov v rámci časového obdobia 2010 – 2024 vykazovali ubytovacie zariadenia v okrese Stropkov nižší priemerný počet prenocovaní v porovnaní s priemerom Prešovského kraja. Priemerná dĺžka pobytu predstavovala 2,9 noci.

Vývoj priemerného počtu prenocovaní na úrovni jednotlivých okresov Prešovského kraja a celej Slovenskej republiky vykazuje, že priemerný počet prenocovaní v Prešovskom kraji sa drží ľahko nad celoslovenským priemerom. Odchýlka predstavuje v priemere 0,3 noci v prospech Prešovského kraja.

- **Okres Svidník – rámec rozvoja cestovného ruchu**

Okres Svidník sa nachádza v severnej časti PSK, v oblasti Nízkych Beskýd, priamo pri hranici s Poľskou republikou. Vďaka svojej geografickej polohe, členitému reliéfu a kultúrno-historickému dedičstvu predstavuje významnú súčasť severovýchodného subregiónu cestovného ruchu. Územie je charakteristické kombináciou vojenských pamätníkov, rusínsko-ukrajinskej kultúry a neporušeného prírodného prostredia, ktoré poskytuje vhodné podmienky na rozvoj kultúrneho, poznávacieho, športového i vidieckeho turizmu.

Mesto Svidník, ako administratívne centrum okresu, je zároveň centrom služieb cestovného ruchu a informácií pre širšie okolie. V posledných rokoch došlo k posilneniu spolupráce s krajskou a oblastnou organizáciou cestovného ruchu, k vzniku mestského Turistického informačného centra a k rozvoju viacerých lokálnych produktov, čo vytvára základ pre systematickejšie riadenie cestovného ruchu v regióne.

Obr. 2: Mapa okresu Svidník

Zdroj: RRA Svidník, 2025

Historicko-kultúrne dedičstvo

Svidník disponuje mimoriadne silným historickým a kultúrnym potenciálom, ktorý ho odlišuje od iných okresov PSK. Dominantou územia je *Pamätník Sovietskej armády* a *pietny areál Duklianskeho bojiska*, národná kultúrna pamiatka pripomínajúca najväčšiu vojenskú operáciu na území Slovenska počas 2. svetovej vojny. Areál je každoročne dejiskom celonárodných spomienkových osláv Karpatsko-duklianskej operácie.

Významnou kultúrnou inštitúciou je *Múzeum ukrajinskej kultúry*, jediné svojho druhu na Slovensku, ktoré spravuje národopisnú expozíciu v prírode (Skanzen Svidník) s viac ako 50 objektmi tradičnej architektúry a Galériu Dezidera Millyho. Súčasťou ponuky je aj *Karpatská drevená cesta*, prepájajúca unikátne drevené chrámy zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu.

Medzi najhodnotnejšie pamiatky patria:

- **Chrám sv. Paraskevy a Chrám Narodenia Panny Márie** – drevené sakrálne stavby s ikonostasmi typickými pre rusínsko-ukrajinské prostredie,
- **Kaštieľ – Galéria** Dezidera Millyho,
- **vojnové cintoríny**, pamätné tabule a archeologické lokality (Kaštielik, Hôrka, Nižný Svidník).

Prírodné predpoklady

Prírodný rámec okresu je tvorený prevažne zalesnenou krajinou Nízkych Beskýd, s výbornými podmienkami na pešiu turistiku, cykloturistiku a oddych v prírode.

- **Lesopark Dukla a lesopark s jazierkom** pri meste poskytujú priestor pre nenáročnú rekreáciu a krátkodobý oddych. Vyhliadka na bývalom vleku umožňuje panoramatický pohľad na mesto a okolitú krajinu.
- Významné turistické body predstavujú **Rohuľa, Čierna hora, Stavok** a tematicky atraktívne **Údolie smrti** s rozhľadňou v tvare náboja.
- Časť územia spadá do **Chránenej krajinnej oblasti Východné Karpaty** a do **Územia európskeho významu Dukla**, čo dokresľuje jeho ekologickú hodnotu.

Tieto prírodné zdroje sú predpokladom rozvoja ekoturizmu, lesnej turistiky a aktívneho oddychu. Ich potenciál však zatiaľ nie je plne využitý a to najmä v oblasti značených trás, odpočívadiel a prepojenia s mestským prostredím.

Kultúrne a spoločenské aktivity

Svidník má dlhoročnú tradíciu kultúrno-spoločenských podujatí, ktoré sú úzko späté s rusínskou a ukrajinskou komunitou. Medzi najvýznamnejšie patria:

- **Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska**,
- **Rusínsky festival**,
- **Dukelský beh mieru.**

Turistická infraštruktúra a služby

V oblasti infraštruktúry a služieb došlo v posledných rokoch k pozitívnym posunom, ktoré však stále predstavujú iba základný rámec pre rozvoj. Od roku 2021 funguje mestské Turistické informačné centrum (TIC Svidník), ktoré poskytuje informačné služby, organizuje vlastné programy (napr. geohra Geofun) a vytvára propagačné materiály, publikácie či suveníry.

V rámci spolupráce s KOCR Severovýchod Slovenska a OOCR Šariš – Bardejov sa mesto zapája do marketingových kampaní a spoločných projektov na podporu cestovného ruchu. V území pôsobia menšie ubytovacie zariadenia a priváty, pribúdajú nové rekreačné areály ako Vodný svet Svidník či plánovaný športovo-rekreačný areál Svidník-Sever. Doplnkové atrakcie tvoria zimná športová hala a turistický vláčik Dukeláčik, ktorý je využívaný najmä počas letnej sezóny.

Mesto má rozvinuté cezhraničné partnerstvá s poľskými mestami (Dukla, Krosno, Strzyżów, Jarosław), s českou Chrudimou, srbským Vrbasom a ukrajinským Rachovom. Predmetné väzby vytvárajú priestor pre spoločné projekty a propagáciu destinácie v širšom cezhraničnom priestore.

Identifikované problémy a limity na území

Rozvoj cestovného ruchu vo Svidníku brzdí najmä slabá infraštruktúra, nízka koordinácia aktérov a obmedzené zdroje na propagáciu. Napriek silnému kultúrnemu a prírodnému potenciálu región nedokáže naplno zhodnotiť svoje predpoklady. Nevyužitý zostáva areál Svidník–Sever a okolité prírodné lokality, ktoré trpia nedostatkom značených trás, oddychových zón a kvalitných rekreačných zariadení. Kultúrno-poznávací cestovný ruch je rozvinutý len čiastočne – chýbajú sprievodcovské služby, interaktívne produkty a väzby medzi podujatiami, ubytovaním a gastronómiou.

V oblasti služieb pretrváva nedostatok kvalitných ubytovacích kapacít a animačných programov, rovnako aj nižšia odbornosť pracovníkov v sektore. Agroturistika a regionálna gastronómia majú zatiaľ len doplnkový charakter. Chýba jednotná marketingová stratégia a vizuálna identita mesta, čo spolu so slabou spoluprácou medzi verejným a súkromným sektorom obmedzuje schopnosť mesta profilovať sa ako viditeľná a konkurencieschopná destinácia.

Odporúčania a rozvojové smery

Rozvoj cestovného ruchu v Svidníku si vyžaduje cielené investície do infraštruktúry, lepšie prepojenie kultúrnych a prírodných lokalít a posilnenie spolupráce verejných a súkromných aktérov. Prioritné smerovanie možno rozdeliť do troch vzájomne prepojených oblastí:

- **Infraštruktúra a služby**

- dokončiť a funkčne sprístupniť areál *Svidník–Sever* ako hlavné rekreačné centrum s oddychovou zónou a turistickým mobiliárom,
- vybudovať a prepojiť cyklotrasy a náučné chodníky v lokalitách Dukla – Svidník – Údolie smrti,
- modernizovať existujúce zariadenia (ubytovanie, športové areály, Vodný svet) a rozšíriť doplnkové služby.

- **Kultúrny a poznávací turizmus**

- vytvoriť tematické produkty ako *Dukliansky príbeh* či *Trasa drevených chrámov,*
- rozšíriť ponuku Múzea ukrajinskej kultúry a Vojenského múzea o interaktívne expozície,
- podporiť organizáciu kultúrnych a športových podujatí s regionálnym dosahom.

- **Riadenie a marketing**

- zaviesť jednotnú vizuálnu identitu a systematický marketing mesta v rámci značky Severovýchod Slovenska,
- posilniť spoluprácu s KOCR, OOCR a poľskými partnermi (Dukla, Krosno, Strzyżów),
- vytvoriť malé grantové schémy na podporu rodinných penziónov, ekofariem a lokálnych producentov,
- zamerať sa na odborné vzdelávanie pracovníkov v cestovnom ruchu (jazyky, manažment, marketing).

- **Okres Stropkov – rámec rozvoja cestovného ruchu**

Okres Stropkov leží v severovýchodnej časti PSK, v údolí rieky Ondava, v podhorí Ondavskej vrchoviny. Tvorí prirodzené prepojenie medzi okresmi Svidník, Vranov nad Topľou a Medzilaborce a v rámci kraja je vnímaný ako rozvojové územie s významným prírodným a rekreačným potenciálom. Krajina má prevažne podhorský charakter s nízkou mierou priemyselnej záťaže, čo vytvára vhodné podmienky pre vidiecky, ekologicky šetrný a zážitkový turizmus. V okolí mesta sa nachádzajú rozsiahle lesné porasty, prírodné vyhliadky, chránené územia a vodné plochy, ktoré sú doplnené o kultúrne a historické pamiatky.

Mesto Stropkov ako centrum okresu plní aj funkciu lokálneho turistického uzla. Samospráva aktívne rozvíja projekty zamerané na infraštruktúru, kultúrne dedičstvo a spoluprácu v rámci cezhraničných iniciatív s Poľskom, čo z neho robí dôležitý článok severovýchodného koridoru cestovného ruchu PSK.

Obr. 3: Mapa okresu Stropkov

Prírodný a rekreačný potenciál

Okres Stropkov sa vyznačuje čistým prírodným prostredím a rozmanitou krajinou, ktorá je vhodná pre aktívne formy oddychu počas celého roka.

- **Rekreačná oblasť Domaša – Valkov** patrí k najnavštevovanejším miestam letnej turistiky v regióne a ponúka možnosti kúpania, vodných športov, rybolovu i pobytov v prírode.
- V blízkosti mesta sa nachádza **rekreačná zóna Pod vlekom**, využívaná na športové a spoločenské podujatia. Areál zahŕňa turistickú ubytovňu, ohnisko, športové plochy a napojenie na turistické trasy.
- **Vrchy Ščob a Ščerbovka** poskytujú výborné podmienky pre vyhliadkový a peší turizmus; v rámci projektov Interreg tu boli vybudované rozhľadne a altánky.
- K atraktivitám mesta patrí aj **Park zvierat Stropkov**, jediný svojho druhu na Slovensku, ktorý významne zvyšuje atraktivitu mesta pre rodiny s deťmi.

Vďaka nenarušenej prírode, dostupnosti lesných a poľných ciest i blízkosti vodnej plochy má región veľmi dobré predpoklady pre cykloturistiku, vidiecky a agroturizmus.

Kultúrno-historické dedičstvo

História Stropkova siaha do 14. storočia, čo sa odráža v zachovaných pamiatkach a urbanistickej štruktúre. Dominantou mesta je **gotický kostol zo 14. storočia**, ktorý bol súčasťou pôvodného hradu a dnes tvorí súčasť **Sanktuária sv. Cyrila a Metoda**. Archeologický prieskum v centre mesta potvrdil existenciu **Stropkovského hradu**, ktorého pozostatky budú prezentované po rekonštrukcii námestia. Okolie mesta je bohaté na sakrálne pamiatky, murované aj drevené kaplnky a kríže, ktoré dokumentujú duchovné tradície regiónu.

Mesto v spolupráci s Krajskou organizáciou cestovného ruchu **Severovýchod Slovenska** a oblastnou organizáciou **Horný Zemplín** realizovalo viacero projektov zameraných na oživenie kultúrneho dedičstva a jeho sprístupnenie turistom. Medzi úspešné projekty patria:

- **„Po stopách Rakúsko-Uhorska“ (Jozefínka)** – historická trasa spájajúca Rzeszów a Stropkov
  (144 km, z toho 44 km na slovenskej strane),
- **„Karpatské výhľady“** – vyznačenie turistických a cyklistických trás, inštalácia informačných tabúľ a vyhliadkových bodov,
- **„Sekowa – Stropkov – Bobowa – Nižná Polianka“** – projekt na posilnenie spolupráce v oblasti kultúrneho a prírodného dedičstva.

Turistická infraštruktúra a služby

V posledných rokoch mesto zrealizovalo viaceré investície zamerané na skvalitnenie služieb a zatraktívnenie ponuky:

- vybudovanie vyhliadkových veží a rekonštrukcia turistickej ubytovne Pod vlekom,
- modernizácia letného kúpaliska, krytej plavárne a mestských športovísk,
- inštalácia informačných a propagačných prvkov (selfie point, turistický ďalekohľad, lavičky Horného Zemplína),
- podpora lokálnych remeselníkov a výrobcov prostredníctvom Turistického informačného centra.
- rozvoj infraštruktúry je podporený aj projektovou dokumentáciou pre cyklochodník Nižná Olšava – Duplín, ktorý bude súčasťou kostrovej siete PSK.

Identifikované problémy a limity

Napriek priaznivým prírodným a kultúrnym predpokladom nie je potenciál okresu Stropkov v oblasti cestovného ruchu dostatočne využitý. Podľa PHSR mesta Stropkov 2023–2030 sa rozvoj destinácie spomaľuje najmä z dôvodu chýbajúcej strategickej koordinácie, nevyhovujúcej infraštruktúry a obmedzenej propagácie. V oblasti infraštruktúry pretrváva viacero deficitov. Rekreačná zóna *Pod vlekom* je len čiastočne zmodernizovaná a chýba jej komplexná ponuka služieb. Nevysporiadané majetkové vzťahy na poľných a lesných cestách komplikujú rozvoj cykloturistiky. V meste a jeho zázemí je nedostatok moderných športovo-rekreačných zariadení a verejných oddychových zón. Napriek zlepšeniam zostáva prepojenie centra mesta s okolitými lokalitami (napr. Domaša – Valkov, Nižná Olšava, Duplín) nedostatočné.

Kultúrno-poznávací turizmus sa rozvíja len v obmedzenej miere. Historické a archeologické lokality, vrátane areálu bývalého hradu, nie sú systematicky sprístupňované a chýba ich interpretácia pre návštevníkov. Sakrálne pamiatky a tradičné objekty v okolí mesta nie sú súčasťou ucelených turistických produktov. Za významnú prekážku možno považovať slabú marketingovú a komunikačnú stratégiu. Mesto zatiaľ nevypracovalo jednotnú koncepciu rozvoja cestovného ruchu ani koordinovaný systém propagácie. Informovanosť o prírodných a kultúrnych hodnotách regiónu je nízka, čo znižuje schopnosť Stropkova konkurovať iným destináciám v rámci PSK. Problémom zostáva aj slabá diverzifikácia ponuky služieb. Väčšina aktivít je sústredená na letnú sezónu a na niekoľko tradičných lokalít. Absentujú tematické produkty, ktoré by návštevníkom ponúkli celoročné zážitky, napríklad v oblasti vidieckeho či agroturizmu.

Odporúčania a rozvojové smery

Rozvoj cestovného ruchu v okrese Stropkov si vyžaduje cieľavedomé zhodnotenie prírodného prostredia, modernizáciu rekreačnej infraštruktúry a systematické riadenie destinačného rozvoja. Prioritou je premeniť súčasný potenciál na ucelenú a dlhodobo udržateľnú ponuku služieb s väčším regionálnym a cezhraničným dosahom.

- **Infraštruktúra a prepojenosť územia**

- dokončiť modernizáciu a funkčné vybavenie areálu *Pod vlekom* ako hlavného mestského rekreačného centra,
- pokračovať vo výstavbe a prepojení cyklotrás (Nižná Olšava – Duplín – Domaša – Valkov – Dukla) ako súčasti kostrovej siete PSK,
- podporiť rozvoj verejných oddychových a športovo-rekreačných zón v centre mesta, vrátane plavárne, kúpaliska a Parku zvierat.

- **Kultúrny a tematický turizmus**

- sprístupniť a prezentovať archeologické nálezy Stropkovského hradu ako súčasť historickej trasy mesta,
- prepojiť sakrálne pamiatky, vyhliadky a múzeá do spoločných produktov (napr. „Cesta pohraničia“ alebo „Po stopách histórie a prírody“),
- rozšíriť ponuku podujatí s regionálnym charakterom – kultúrne, športové a rodinné akcie so zapojením miestnych komunít,
- podporovať spoluprácu so susednými poľskými mestami (Rzeszów, Krosno) pri rozvoji cezhraničných turistických trás a spoločnej propagácie.

- **Riadenie, vzdelávanie a marketing**

- vypracovať integrovanú stratégiu rozvoja cestovného ruchu mesta Stropkov v súlade so Stratégiou rozvoja PSK,

- zaviesť jednotnú vizuálnu identitu destinácie v rámci značky Severovýchod Slovenska,
- posilniť spoluprácu s KOCR Severovýchod Slovenska a OOCR Horný Zemplín pri spoločnej propagácii a tvorbe produktov,
- podporiť odborné vzdelávanie pracovníkov v oblasti cestovného ruchu a projektového manažmentu,
- vytvoriť podmienky pre rozvoj vidieckeho a agroturizmu formou podpory lokálnych producentov, fariem a ubytovania rodinného typu.

Spoločné rozvojové iniciatívy subregiónu Svidník – Stropkov a odporúčania pre podporu štátu

Subregión Svidník – Stropkov tvorí kompaktné územie s historickými, kultúrnymi a prírodnými väzbami, ktoré sa dlhodobo profiluje ako priestor s vysokým potenciálom pre pamäťový, kultúrno-poznávací a vidiecky turizmus. Obe mestá sú prirodzenými centrami severovýchodnej časti Prešovského kraja a spolu s okolitými obcami tvoria základňu pre cezhraničnú spoluprácu s Poľskom. Pre rozvoj destinácie je kľúčová koordinácia projektov, spoločná propagácia a modernizácia infraštruktúry, ktoré môžu región posunúť z periférie na úroveň rozpoznateľnej značky.

Spoločné rozvojové iniciatívy

Dukliansky oblúk – vojenská história a pamäťový turizmus: Cieľom je prepojiť významné pietne a historické lokality oboch okresov do uceleného tematického produktu s medzinárodným dosahom.

- prepojenie pamätníkov, vojnových cintorínov, múzeí a vyhliadok na slovenskej a poľskej strane,
- vytvorenie jednotnej vizuálnej identity, informačných tabúľ a mobilného sprievodcu,
- spoločný kalendár podujatí (spomienkové dni, výstavy, vojensko-historické rekonštrukcie).

Projekt by mal prispieť k systematickému rozvoju historického cestovného ruchu a zároveň k ochrane kultúrneho dedičstva.

Karpatské výhľady – cyklo a peší turizmus: Na existujúce projekty Jozefínka a Karpatské výhľady by mala nadviazať modernizácia a spoločná údržba trás.

- rozšírenie a prepojenie cyklotrás medzi Svidníkom, Stropkovom a Duklianskym priesmykom,
- doplnenie odpočívadiel, informačných tabúľ a servisných bodov,
- vytvorenie digitálnej mapy trás s navigáciou a odporúčaniami služieb.

Výsledkom by mal byť cezhraničný cyklokoridor severovýchodu Slovenska, zameraný na aktívny a rodinný turizmus.

***Drevené chrámy a ikony severovýchodu – kultúrno-poznávací cestovný ruch*:** produkt prepája sakrálne pamiatky rusínsko-ukrajinskej tradície, ktoré tvoria jedinečné architektonické dedičstvo regiónu.

- tematická trasa drevených chrámov v okresoch Svidník a Stropkov,
- interaktívne prvky (audio-sprievodca, QR kódy, digitálna mapa),
- vizuálna jednotnosť a spoločná propagácia pod značkou „Ikony severovýchodu“.

Projekt podporí zachovanie kultúrnej identity a zvýši atraktivitu regiónu pre zahraničných návštevníkov.

Chuť severovýchodu – gastronomický a farmársky turizmus: Rozvoj vidieckeho a agroturizmu je kľúčový pre diverzifikáciu ekonomiky a podporu miestnych producentov.

- sieť fariem, reštaurácií a gastropodnikov pod značkou *„Lokál z Poddukliansk a“*,
- propagácia regionálnych jedál a tradičných produktov,
- farmárske trhy, sezónne festivaly a workshopy o lokálnych potravinách.

Iniciatíva má potenciál vytvoriť nové pracovné miesta a podporiť udržateľný rozvoj vidieka.

Koordinačná a dátová platforma: Na zefektívnenie riadenia a plánovania sa navrhuje zriadenie spoločného pracovného tímu miest Svidník a Stropkov.

- účasť KOCR Severovýchod Slovenska, OOCR Šariš – Bardejov a OOCR Horný Zemplín,
- koordinácia projektov, zber dát o návštevnosti a spokojnosti,
- príprava spoločných žiadostí o podporu z EÚ fondov.

Platforma má za cieľ zabezpečiť strategický a dátovo riadený rozvoj cestovného ruchu v subregióne.

Odporúčania pre podporu štátu

- **Infraštruktúra:**

Štát by mal podporiť modernizáciu základnej turistickej infraštruktúry:

- výstavba a prepojenie cyklotrás, oddychových zón a orientačných systémov,
- zlepšenie dostupnosti lokalít Dukla – Svidník – Stropkov – Domaša.

- **Investície:**

- predkladanie kľúčových projektov do investičného portfólia Ministerstva cestovného ruchu a športu SR (Fond na podporu cestovného ruchu),
- využitie programov Interreg Poľsko–Slovensko a IROP 2021–2027 pre cezhraničné projekty.

Marketing a značkovanie:

- spoločná regionálna kampaň „Pod Duklou – srdce severovýchodu“,
- jednotná vizuálna identita destinácie a prepojenie s národnou značkou Slovakia Travel.

Osobitne, v spolupráci s MIRRI SR je potrebná podpora revitalizácie a opätovného zaradenia chátrajúcich historických pamiatok cestovného ruchu do infraštruktúry plne funkčných objektov cestovného ruchu - v rámci Programu Slovensko.

- **Kultúra a kultúrne dedičstvo**

Sekcia fondov EÚ Ministerstva kultúry SR v rámci Programového obdobia 2021-2027 implementuje Program Slovensko prostredníctvom *Národného projektu Obnova kultúrnych pamiatok vo vlastníctve štátu* („NP NKP“).

Aktuálne bolo od 1. 11. 2025 otvorené 3. hodnotiace kolo výzvy na predkladanie žiadostí o zapojenie do národného projektu zameraného na obnovu národných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve štátu. Termín ukončenia 3. hodnotiaceho kola výzvy je 31. 1. 2026.

Okres Svidník

V NP NKP sú medzi vybranými NKP:

- **Kaštieľ Svidník - Galéria Dezidera Milyho** – NKP zaradená do doplnkového zásobníka NKP, ktoré sa mohli/budú môcť zapojiť do NP NKP v prípade, že ešte nebude vyčerpaná alokácia finančných prostriedkov v rámci NP NKP,

- **Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku** - NKP zaradená do doplnkového zásobníka NKP, ktoré sa mohli/budú môcť zapojiť do NP NKP v prípade, že ešte nebude vyčerpaná alokácia finančných prostriedkov v rámci NP NKP.

Názov projektu	**Kaštieľ Svidník - Galéria Dezidera Milyho**
Názov žiadateľa	Slovenské národné múzeum
Suma projektového zámeru	701 500 eur
Suma požadovaných výdavkov v žiadosti	1 163 231,11 eur (Pozn.: akceptovateľná suma zo strany SFEÚ)
Stručný popis projektu	Kaštieľ bol postavený koncom 18. storočia. Ide o najstaršiu svetskú stavbu nachádzajúcu sa na území Svidníka. V 2. polovici 80. rokov 20. storočia sa začalo s celkovou obnovou objektu, v ktorom bola v roku 1983 sprístupnená umelecko-historická expozícia Galéria Dezidera Millyho. Objekt si vyžaduje rozsiahlu revitalizáciu, nielen exteriéru – fasády, omietky, okná, dverové výplne, zárubne, obklad, dlažba terasy, ale aj interiéru – elektroinštalácia, zdravotechnika, vnútorné omietky, s cieľom modernizácie umelecko-historickej expozície (využitie technologických debarierizačných prvkov – inštalácia prvkov múzejnej pedagogiky; audio sprievodca, maketa a texty v Braillovom písme pre zrakovo znevýhodnených návštevníkov).
Aktuálny stav	29.9.2025 NKP predložila žiadosť o zapojenie sa do národného projektu zameraného na obnovu národných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve štátu v rámci 2. hodnotiaceho kola výzvy. Projektová dokumentácia obnovy je vypracovaná. Stavebné povolenie platné od 9.9.2025. 30.10.2025 zaslaná oficiálna výzva MK SR na doplnenie chýbajúcich dokumentov a informácií (oprava formuláru žiadosti, rozpočet projektu a test štátnej pomoci). Žiadateľ má pripravené podklady k VO, ktoré budú následne spracované za účelom zahájenia procesu výberu dodávateľov. Aktuálne prebieha komunikácia s NKP s požiadavkami zo strany MK SR na doplnenie potrebnej dokumentácie.

Názov projektu	**Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku**
Názov žiadateľa	Slovenské národné múzeum
Suma projektového zámeru	3 507 500 eur
Stručný popis projektu	Rekonštrukcia budovy múzea vo Svidníku. Hlavná kultúrno-historická expozícia SNM – Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku sa nachádza v pamiatkovo chránenej budove a jej účelovej prístavbe v centre mesta na pešej zóne. Historická expozičná časť budovy má značne poškodenú a chýbajúcu omietku, prvky štukovej výzdoby z dôvodu zatekania dažďovej vody zo strechy a nefunkčných žľabových systémov. Sedlová strecha je ukončená žľabovým systémom, v ktorom následkom poveternostných vplyvov došlo k zatekaniu a následnému poškodeniu nosných drevených prvkov, narušeniu častí strešnej krytiny a oplechovania. Z dôvodu zníženia energetickej náročnosti budovy je potrebné pristúpiť k revitalizácii zastaraného systému zásuvkovej a svetelnej elektroinštalácie či výmene kotlov. SNM nemá finančné prostriedky, ktoré sú potrebné na zabezpečenie projektovej dokumentácie v jej výkonových fázach, t. j. zabezpečenie vstupných podkladov, zabezpečenie projektovej dokumentácie pre stavebné konanie (potrebná pre povoľovacie procesy), vypracovanie projektu realizácie stavby s rozpočtom. Realizačná projektová dokumentácia s rozpočtom je hlavným súťažným podkladom pre výber zhotoviteľa stavby. Realizácia obnovy NKP je plánovaná do 12/2028.
Aktuálny stav	NKP sa nezapojila do výzvy, nakoľko časť budovy, kde múzeum pôsobí, nie je národnou kultúrnou pamiatkou. Výdavky na obnovu v rámci NP NKP by boli neoprávnené.

Okres Stropkov

V okrese Stropkov nie sú v NP NKP zahrnuté žiadne NKP v zozname vybraných NKP.

Múzeá, galérie a knižnice v okresoch Svidník a Stropkov

V okrese Svidník sa nachádza 5 múzeí, 1 galéria a 11 verejných knižníc. V okrese Stropkov sa nachádzajú 3 múzeá a 4 verejné knižnice. Z kultúrnych inštitúcií zriaďovaných Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky sa tu nachádza **SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku,** ktoré patrí medzi múzeá spadajúce do **Slovenského národného múzea**.

Múzeá, galérie a knižnice v okrese Svidník

SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku je najstaršie národnostné špecializované múzeum s celoslovenskou pôsobnosťou. Venuje sa dokumentácii základných etáp kultúrno-historického a sociálno-ekonomického vývoja Ukrajincov na Slovensku. Delí sa na tri expozície: Hlavná **kultúrno-historická expozícia**, **Národopisná expozícia v prírode – skanzen** a **Umelecko-historická expozícia – Galéria Dezidera Millyho.**

Mimo **Múzea ukrajinskej kultúry** sa nachádza sa nachádza v okrese Svidník aj **Múzeum dediny v Belejovciach**, **Vojenské historické múzeum vo Vyšnom Komárniku**, **múzeum Údolie smrti v Kružlovej** a **Vojenské múzeum vo Svidníku**, ktoré je súčasťou Vojenského historického múzea so sídlom v Piešťanoch a špecializuje sa na dokumentáciu vojenských dejín Slovenska bezprostredne pred a počas 1. svetovej vojny vo Východných Karpatoch, medzivojnového obdobia a obdobia 2.svetovej vojny s akcentom na priebeh Karpatsko-duklianskej operácie, partizánske hnutie a oslobodzovanie územia Slovenska v rokoch 1944 – 1945.

Poddukliansk knižnica vo Svidníku je univerzálnou verejnou knižnicou, ktorá plní funkciu okresnej a mestskej knižnice v meste svojho pôsobenia. Knižnica, ako regionálna knižnica koordinuje a poradensky usmerňuje obecné a mestské knižnice v regióne, poskytuje metodickú pomoc knižniciam iných typov a ich zriaďovateľom, spracúva štatistiku o verejných knižniciach v okrese Svidník a Stropkov. Okrem nej sa v okrese Svidník nachádza ďalších 10 verejných knižníc, z toho 9 je obecných a jedna mestská.

Múzeá, galérie, knižnice a iné kultúrne inštitúcie v okrese Stropkov:

V okrese Stropkov sa nachádzajú 3 múzeá**. Dedinské múzeum, sídliace v obci Driečna** sa zameriava na zachytenie tradícií rusínskeho vidieka. Návštevník tu nájde predmety bežnej potreby, poľnohospodárske náradie, staré fotografie aj ukážky tradičného odevu. Medzi ďalšie múzeá patrí **Pamätná miestnosť Miková Warhola v obci Miková** a **Múzeum Tokajíckej tragédie v meste Tokajík**, patriace pod Múzeum Slovenského národného povstania, ktoré je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky

Okrem múzeí sa v okrese nachádzajú aj tri verejné knižnice, z toho jedna mestská knižnica a tri obecné knižnice.

Hlavným a najznámejším divadelným súborom v Stropkove je **Ochotnícky divadelný súbor (ODS) Ondavan**. Súbor Ondavan vznikol v roku 1966 a nadviazal na dlhoročné divadelné tradície v meste Stropkov.

Poddukliansk osvetové stredisko vo Svidníku ako kultúrno-vzdelávacia inštitúcia je v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja a svojou pôsobnosťou pokrýva obce a mestá dvoch okresov Svidník a Stropkov. Realizuje podujatia určené deťom, mládeži a dospelej populácii vo vlastných priestoroch alebo priamo v mestách a obciach.

Folklórny súbor **Makovica** patrí medzi najstaršie národnostné súbory. Od svojho vzniku v máji 1956 až po súčasnosť je reprezentantom kultúry Rusínov. Zriaďovateľom súboru je

Poddukliansk e osvetové stredisko vo Svidníku. Súbor prezentuje predovšetkým duchovné dedičstvo piesní, tancov a krojov regiónov Šariš, Zemplín, Spiš. Detský folklórny súbor **Makovička** pôsobí pri Poddukliansk om osvetovom stredisku vo Svidníku.

Audiovizuálny fond v období rokov 2023 až 2025 podporil spolu **3 žiadosti o poskytnutie dotácie s cieľom rozvoja audiovizuálnej kultúry v okresoch Stropkov a Svidník v celkovej výške 16 057 eur**, čo predstavovalo podporu vo výške až takmer 80 % z požadovanej sumy. Účelom žiadostí boli modernizácia kina v Stropkove a vo Svidníku a dotácia na podporu návštevnosti slovenských filmov v kine Stropkov.

Audiovizuálny fond je v prípade podania žiadostí pripravený podporiť aj ďalšie projekty a poskytnúť aj konzultácie k podaniu žiadostí, keďže v rámci svojej štruktúry podporuje modernizáciu kinosál a ich technológie, realizuje podporu šírenia slovenských filmov v SR a podporu nakrúcania audiovizuálnych diel na území SR, vrátane okresov Stropkov a Svidník.

Vybrané ukazovatele používania jazykov národnostných menšín na úrovni obecných úradov v okresoch Svidník a Stropkov

V zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov je v obciach s menšinovým obyvateľstvom, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva, povinnosťou orgánov verejnej správy zabezpečiť používanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku. V tejto súvislosti Úrad vlády SR predkladá vláde Slovenskej republiky raz za dva roky Správu o stave používania jazykov menšín na území Slovenskej republiky (ďalej len „správa“), ktorú pripravuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny (ďalej len „úrad splnomocnenca“).

V súčasnej dobe prebieha analýza dát získaných z dotazníkového prieskumu zaslaného príslušným obecným úradom pre účely prípravy správy za obdobie rokov 2023 – 2024. V okrese Svidník evidujeme 40 obcí, ktorým vyplýva povinnosť používania rusínskeho, 5 obcí s povinnosťou využívania rómskeho jazyka v úradnom styku a 3 obce s povinnosťou využívania ukrajinského jazyka v úradnom styku. V okrese Stropkov je 17 takýchto obcí s povinnosťou využívania rusínskeho jazyka, 2 obce s povinnosťou využívania rómskeho jazyka a jedna obec s povinnosťou využívania ukrajinského jazyka v úradnom styku. Vzhľadom na skutočnosť, že správa je v štádiu prípravy, dáta mapujúce využívanie jazyka v úradnom styku ešte neboli súhrnne vyhodnotené a úrad splnomocnenca disponuje len parciálnymi výstupmi.

Od roku 2023 je v platnosti nariadenie vlády č. 35/2023 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva (ďalej len „Nariadenie vlády č. 35/2023 Z. z.“). Po schválení Nariadenia vlády č. 35/2023 Z. z. sa počet obcí s potrebným podielom príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny v okrese Svidník rozšíril o 23 obcí a rómska národnostná menšina získala zastúpenie v piatich obciach. V okrese Stropkov sa počet obcí s potrebným podielom príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny rozšíril o 9 obcí a rómska národnostná menšina získala zastúpenie v dvoch obciach. Podiel obcí s právom využívania jazyka ukrajinskej národnostnej menšiny sa po schválení nového nariadenia nezmenil.

Tab. 13: Zabezpečenie dvojjazyčných úradných formulárov v obciach

	rusínsky jazyk*		rómsky jazyk		ukrajinský jazyk**	
áno	5	9%	-	0%	-	0%
čiastočne	10	18%	-	0%	1	25%
nie	28	49%	7	100%	1	25%

Zdroj: štatistika Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Z dotazníkov zaslaných príslušným obciam vyplýva, že 49 % obcí v okresoch Svidník a Stropkov nevyužíva rusínsky jazyk v úradnej agende, 18 % ho využíva čiastočne a len 9 % obecných úradov štandardne zabezpečuje dvojjazyčné úradné formuláre v plnej miere. Z hľadiska obcí s povinnosťou využívania rómskeho jazyka a ukrajinského jazyka si žiadna z obcí túto povinnosť zatiaľ neplní.

Tab. 14: Prehľad jednotlivých obcí podľa podmienok pre využívanie jazyka národnostnej menšiny v úradnej agende

	rusínsky jazyk*		rómsky jazyk		ukrajinský jazyk**	
bezproblémové	23	40%	4	57%	1	25%
čiastočne problémové	10	18%	-	0%	-	0%
problémové	9	16%	3	43%	1	25%

Zdroj: štatistika Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

V obciach spadajúcich pod okresy Svidník a Stropkov označuje využívanie rusínskeho jazyka za problematické alebo čiastočne problematické 34 % obcí. V obciach s rómskou národnostnou menšinou označuje využívanie rómskeho jazyka za problematické 43 % obcí. V obciach s ukrajinskou národnosťou hodnotí využívanie ukrajinského jazyka ako problematické jedna obec (25 %).

Tab. 15: Dôvody problematického používania jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku

	rusínsky jazyk*	rómsky jazyk	ukrajinský jazyk**
nedostatočná kvalifikácia	9	2	1
finančné prostriedky	15	2	1
nedostatočná odborná podpora	9	2	1
iné	-	2	-

Zdroj: štatistika Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Dotknuté obce, ktoré označili využívanie jazyka národnostnej menšiny v úradnom styku za čiastočne problémové alebo problémové ďalej uviedli, že medzi hlavné dôvody patrí nedostatočný počet odborných zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny, nedostatočné finančné prostriedky na zabezpečenie prekladov, ako aj nedostatočná odborná podpora obecných úradov. Niektoré obce uviedli kombináciu týchto faktorov, čo spôsobilo mierne navýšenie výsledných ukazovateľov.

Jazykové kompetenčné vzdelávanie zamerané na udržiavanie a zdokonaľovanie úrovne ovládania jazyka národnostných menšín je v súčasnosti zabezpečené len pre skupinu štátnych zamestnancov, ktorí vykonávajú štátnu službu v obciach vymedzených a spadajúcich pod Nariadenie vlády č. 35/2023 Z. z.

1.10 Fungovanie prvkov kritickej infraštruktúry

V Koncepcii kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je kritická infraštruktúra definovaná ako tá časť národnej infraštruktúry (vybrané organizácie a inštitúcie, objekty, sústavy, zariadenia, služby a systémy), ktorej zničenie alebo znefunkčnenie v dôsledku pôsobenia rizikového faktora spôsobí ohrozenie alebo narušenie politického a hospodárskeho chodu štátu alebo ohrozenie života a zdravia obyvateľstva.

Kolaps kritickej infraštruktúry môže ohroziť samotnú výrobu potravín, vykurovanie, priemyselnú výrobu a v podstate narušiť a rozvrátiť chod spoločnosti.

Ochrana a obrana kritickej infraštruktúry je v súlade so schválenou koncepciou kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany chápaná ako súhrn činností, mechanizmov, síl, prostriedkov a opatrení na:

- prevenciu pred rizikovými faktormi;
- odvrátenie útoku na prvok kritickej infraštruktúry;
- zabránenie negatívnym vonkajším alebo vnútorným vplyvom ohrozujúcim existenciu, stabilitu a fungovanie prvku kritickej infraštruktúry;
- odstránenie následkov.

Na základe Koncepcie kritickej infraštruktúry v Slovenskej republike a spôsobe jej ochrany a obrany je potrebné zaoberať sa týmito najdôležitejšími sektormi kritickej infraštruktúry:

- voda;
- potraviny;
- zdravie;
- energetika;
- informačné a komunikačné technológie;
- doprava;
- verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť.

1.10.1 Voda

Ústredným orgánom štátnej správy pre vodné hospodárstvo, ochranu pred povodňami, ochranu akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov a zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

- **Základné vybavenie obcí – vodovody, kanalizácie, čistenie priepustov**

Verejné vodovody

Tab. 16: Pripojenosť obyvateľov na verejný vodovod (VV) v okresoch Svidník a Stropkov k 31. 12. 2024

Okres	Počet obcí	Počet obcí s verejnými vodovodmi			% obcí s VV z celkového počtu obcí
		v správe VS	v správe OÚ	spolu	
Svidník	68	29	11	40	58,82
Stropkov	43	14	8	22	51,16

Okres	Počet bývajúcich obyvateľov	Počet obyvateľov pripojených na verejný vodovod			% obyv. s VV z celkového počtu obyvateľov
		v správe VS	v správe OÚ	spolu	
	počet				%
Svidník	31 070	21 673	2 649	24 322	78,28
Stropkov	19 468	14 337	1 318	15 655	80,41

Okres Svidník – v okrese majú vybudovaný VV v 40 obciach. Až 28 obcí je bez VV. Prevádzkovateľom VV je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (VVS). 11 obcí si prevádzkuje VV samostatne.

Okres Stropkov – prevádzkovateľom VV je tiež VVS. 8 obcí si prevádzkujú VV samostatne.

Najväčším vodárenským systémom na území je Východoslovenská vodárenská sústava. Na sústavu, ktorej dominantným zdrojom vody je Vodárenská nádrž (VN) Starina sú napojené mnohé skupinové vodovody využívajúce vlastné zdroje vody, ktoré dopĺňa dodávka z VN Starina.

Územie v pôsobnosti VVS zaostáva v rozvoji VV za ostatnými regiónmi Slovenska. Nepriaznivým ukazovateľom je počet obyvateľov v týchto obciach. V prevažnej väčšine ide o sídla do 1 000 obyvateľov.

Pripojenosť obyvateľov na verejný vodovod obcí okresov k 30.6.2024: okres Svidník: 78,28 % obyvateľov pripojených na VV, okres Stropkov 80,41 %.

Verejné kanalizácie

Tab. 17: Situácia v odvádzaní a čistení odpadových vôd verejnou kanalizáciou (VK) v okresoch Stropkov a Svidník k 31. 12. 2024

Okres	počet obcí	počet obcí so stokovou sieťou	% obcí so stokovou sieťou z celkového počtu obcí
Stropkov	43	6	13,95
Svidník	68	14	20,59

*do celkového súčtu bola obec zarátaná v prípade, ak v danom roku boli v obci evidovaní obyvatelia pripojení na stokovú sieť

Okres	počet bývajúcich obyvateľov	počet obyv. pripojených na stokovú sieť	% obyv. pripojených na stokovú sieť	počet obyv. pripojených na stokovú sieť s ČOV	% obyv. pripojených na stokovú sieť s ČOV	počet obyv. bez stokovej siete, ale s ČOV*	% obyv. bez stokovej siete, ale s ČOV*
Stropkov	19 468	10 965	56,32	10 965	56,32	0	0
Svidník	31 070	17 661	56,84	17 661	56,84	117	0,38

*ČOV plní funkciu čistenia komunálnych odpadových vôd vo verejnom záujme

V okrese Stropkov bol počet obyvateľov pripojených na stokovú sieť 10 965, čo predstavuje asi 56 % z celkového počtu obyvateľov okresu (stav k 31. 12. 2024). Počet obcí v okrese je 43, z toho až 40 obcí patrí do aglomerácie pod 2 000 EO, z týchto obcí 37 nedisponuje VK (stoková sieť + ČOV). Potrebné je zdôrazniť, že z uvedených 37 obcí je až 23 obcí s počtom trvalo bývajúcich obyvateľov menším ako 200. Prevádzkovateľom VK vo všetkých obciach okresu, kde je vybudovaná, je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.

V okrese Svidník bol počet obyvateľov pripojených na stokovú sieť 17 661, čo predstavuje asi 57 % z celkového počtu obyvateľov okresu (stav k 31. 12. 2024). Počet obcí v okrese je 68, z toho až 62 obcí patrí do aglomerácie pod 2 000 EO, z týchto obcí 54 nedisponuje VK (stoková sieť + ČOV). Potrebné je zdôrazniť, že z uvedených 54 obcí je až 35 obcí s počtom trvalo bývajúcich obyvateľov menším ako 200. Zaujímavým prípadom v okrese je obec Roztoky, nedisponuje vybudovanou stokovou sieťou, ale evidovaná je vybudovaná ČOV pre bytové jednotky.

Prevádzkovateľmi verejnej kanalizácie v okrese sú Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. (v 10 obciach), PVS ONDAVA (v 3 obciach) a AQUASPIŠ spol. s r. o. (v 1 obci).

- **Protipovodňová ochrana**

Vzhľadom na to, že mnohé obce na Slovensku zápasia s nepriaznivými následkami povodní, je potrebné vykonávať analýzu povodňového rizika v jednotlivých obciach a zacieliť preventívne protipovodňové opatrenia najmä do tých najrizikovejších. Nástrojom pre túto analýzu je vypracovávanie Plánov manažmentu povodňových rizík pre jednotlivé čiastkové povodia, kde na základe predbežného hodnotenia povodňových rizík sa určujú geografické oblasti, v ktorých existuje potencionálne významné povodňové riziko, alebo v ktorých možno predpokladať jeho pravdepodobný výskyt. Pre geografické oblasti s potencionálne významným povodňovým rizikom sú vypracovávané mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika, ktoré zobrazujú rozsah zaplavenia územia pri povodni s malou pravdepodobnosťou výskytu (Q1000), so strednou pravdepodobnosťou výskytu (Q100) a s veľkou pravdepodobnosťou výskytu (Q10). Plány manažmentu povodňových rizík následne navrhujú opatrenia na ochranu vymedzených geografických oblastí pred povodňami. Opatrenia musia okrem požiadaviek na efektívnosť vynaloženej investície spĺňať aj environmentálne kritériá, nakoľko nevyhnutnou požiadavkou v oblasti vodného plánovania je koordinácia Plánov manažmentu povodňového rizika s plánom manažmentu povodia, ktorého základným cieľom je dosiahnutie dobrého stavu vôd. Ochrana pred povodňami vzhľadom na obmedzené finančné zdroje na realizáciu nákladných technických opatrení by mala v prvom rade rešpektovať v čo najväčšej možnej miere prirodzené záplavové územia a zákaz výstavby v nich. Technické opatrenia by sa mali obmedziť iba na nevyhnutné najviac rizikové územia s už jestvujúcou výstavbou.

Z hľadiska protipovodňovej ochrany okres Svidník a okres Stropkov patria do územnej pôsobnosti Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Povodia Bodrogu, odštepný závod, ktorý spravuje slovenskú časť povodia Bodrogu a ďalšie povodia hlavných tokov. Na území okresu Svidník ide o povodie Ondavy a Tople, na území okresu Stropkov ide o povodie strednej a hornej Ondavy.

Začlenenie vodných tokov do povodňových úsekov:
- Povodňový úsek 6-VIII – Povodie hornej Ondavy
- Vodný tok: Ondava, riečny kilometer (rkm): 91,500 – 148,700
- Povodňový úsek 6-X – Povodie strednej Tople
- Vodný tok: Topľa, riečny kilometer (rkm): 55,000 – 99,500
- Povodňový úsek 6-VII – Povodie strednej Ondavy, VS Domaša
- Vodný tok: Ondava, riečny kilometer (rkm): 34,000 – 91,500
- Vodný tok: Oľka, riečny kilometer (rkm): 0,000 – 41,000
- Vodný tok: Ondavka, riečny kilometer (rkm): 0,000 – 31,700
- Vodná stavba Veľká Domaša

Na VS Domaša sa v prípade nepriaznivého vývoja hydrologickej situácie podľa manipulačného poriadku vykonáva manipulácia – prevedenie povodňových prietokov cez výpustné zariadenia vodnej stavby.

Povodňový úsek 6-VIII – Povodie hornej Ondavy a Vodný tok: Ondava, riečny kilometer (rkm): 91,500 – 148,700: Tieto úseky predstavujú základné organizačno-technické jednotky vodohospodárskeho systému, podľa ktorých sa zabezpečuje: monitorovanie vodných stavov, realizácia preventívnych opatrení na zníženie povodňového rizika, koordinácia a riadenie zásahov počas povodňových situácií.

V okrese Svidník boli v rámci plánovania manažmentu povodňových rizík identifikované geografické oblasti s existujúcim a s pravdepodobným potenciálne významným povodňovým rizikom na tokoch Ondava, Ladomirka, Javorník, Radomka, Šandrov potok, Topľa.

V okrese Stropkov boli v rámci plánovania manažmentu povodňových rizík identifikované geografické oblasti s existujúcim a s pravdepodobným potenciálne významným povodňovým rizikom na tokoch Chotčianka Ondava.

Navrhované opatrenia pre geografické oblasti sú uvedené v dokumente „Plán manažmentu povodňového rizika v čiastkovom povodí Bodrogu - aktualizácia 2021“, ktorý je zverejnený (https://www.minzp.sk/voda/ochrana-pred-povodnami/manazment-povodnovych-rizik/).

Protipovodňové opatrenia na ochranu miest a obcí je potrebné riešiť ako súbor opatrení v povodí na ochranu územia pred dôsledkami zo svahových vôd spôsobených napr. prívalovými zrážkami (napr. odvádzanie zrážkových vôd z miestnych komunikácií výstavbou záchytných priekop, infiltračných rýh, čistenie resp. zvyšovanie prietočnej kapacity priepustov a mostných objektov, zachytávanie svahových vôd nad obcou výstavbou záchytných rigolov a jarkov zaústených do terénnych depresií alebo retenčných jazierok a pod.) spolu s návrhmi protipovodňových opatrení na vodných tokoch (napr. prírode blízka úprava vodného toku, ochranné hrádze resp. múriky, zachovanie území na prirodzenú transformáciu povodňových vĺn a pod.) pri aktívnom zapojení všetkých dotknutých subjektov (SVP, š. p., Lesy SR, obce a mestá, majitelia a/alebo obhospodarovatelia pozemkov a pod.).

1.10.2 Potraviny

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v rámci svojej pôsobnosti vykonáva štátnu správu na úseku komplexnej kontroly potravinového reťazca - od kontroly pôdy a vstupov do pôdy, hnojív, fytosanitárnu ochranu a kontrolu prípravkov na ochranu rastlín, krmív, komplexnú veterinárnu kontrolu a ochranu územia, kontroly zdravia a pohody zvierat, chorôb prenosných zo zvierat na ľudí, vedľajších produktov, kontroly hygieny v prevádzkarňach produkujúcich živočíšne produkty, kontroly importu, rezíduí pesticídov a veterinárnych liečiv, kontaminantov, geneticky modifikovaných potravín a krmív a monitoringu ďalších faktorov potravinového reťazca, ktoré s bezpečnosťou potravín úzko súvisia. Vo finálnej fáze zabezpečuje kontrolu kvality, bezpečnosti a zdravotnej neškodnosti potravín s cieľom chrániť zdravie a práva spotrebiteľa.

V súvislosti s prejavmi globalizačných trendov v maloobchode a vstupe medzinárodných spoločností na slovenský trh došlo k procesu koncentrácie maloobchodu v prospech veľkometrážnych predajní potravín v podobe supermarketov a hypermarketov. Na tieto procesy nadväzujú aj zmeny v nákupnom správaní spotrebiteľov. Spotrebitelia (aj na vidieku) si osvojili nákup vo veľkometrážnych predajniach, ktoré začali na slovenskom trhu dominovať. To malo negatívny dopad na potravinársky maloobchod, ktorý sa na slovenskom vidieku prejavuje v podobe vzniku tzv. „potravinových púští“. Napriek označeniu potravinové púšte sa však tento problém netýka len dostupnosti samotných potravín, ale aj ďalších nepotravinárskych tovarov každodennej potreby.

Jednou z typických prejavov potravinových púští je, že sa vo zvýšenej miere nachádzajú v sociálno-ekonomicky zaostalých územiach. Determinujúcim sociálno-ekonomickým faktorom podmieňujúcim vznik a rozširovanie potravinových púští je nízky príjem obyvateľov značne ovplyvňujúci spotrebu a nákupné správanie, slabú kúpyschopnosť, ale aj problémy spojené s dostupnosťou do obchodov.

V podmienkach Slovenskej republiky máme často zmapované potravinové púšte vo väčších, mestských aglomeráciách (obdobne ako v iných krajinách EÚ), pričom takmer absentuje komplexnejšia analýza vidieckeho prostredia. Práve toto územie sa vyznačuje najvyššou mierou potenciálneho vytvorenia potravinových púští.

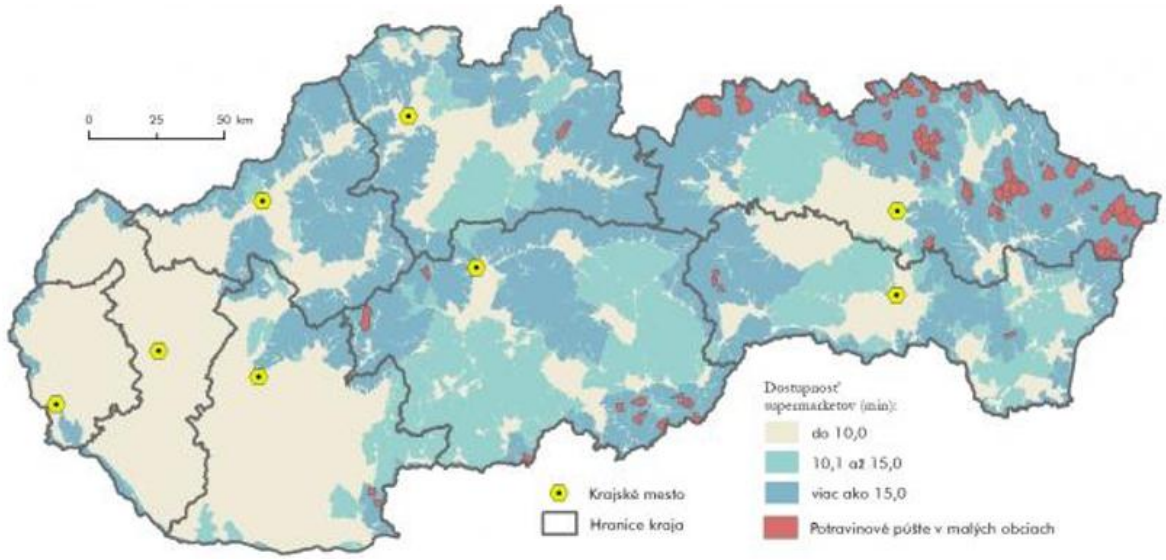
Maloobchod má nezanedbateľnú vonkajšiu väzbu na bývanie, spôsob života, životné prostredie a rôzne oblasti. Maloobchod možno preto vnímať ako súčasť vidieckej kultúry. Na jednej strane

predstavuje klasické podnikanie, v ktorom dopyt po tovaroch je kľúčovým predpokladom ekonomického života predajne. Mnohé obce sú odkázané na základnú občiansku obslužnosť, ktorú zabezpečujú práve predajne potravín a zmiešaného tovaru.

Z pohľadu riešenia potravinových púští je nevyhnutné, aby vidiecke predajne ponúkali viac služieb než je iba predaj základných potravín a nepotravinárskych produktov dennej potreby. Zákazníkom by mohli poskytovať tiež napr. poštové služby alebo voľne predajný lekárenský tovar. Rozširovanie služieb je cestou ku konkurencieschopnosti. Všeobecne možno predpokladať, že širšia ponuka môže znamenať aj väčšie uspokojenie potrieb kupujúcich. Podstatné je, aby sa tieto spôsoby predaja stretli so širšou podporou a hľadaním efektívnych riešení.

Podľa dostupných informácií bolo na Slovensku v roku 1996 až 46 % obcí, v ktorých sa nenachádzala žiadna predajňa potravinárskeho tovaru, supermarket alebo predajňa tovaru. V priebehu desaťročí došlo k výraznejšiemu úbytku obcí bez potravinárskych predajní, pričom ich podiel klesol pod úroveň 7 %. Znamená to, že situácia sa postupne vyvíja priaznivejšie vo vzťahu k obyvateľom malých obcí.

Podľa štúdie ZMOS, realizovanej v roku 2019, bolo na Slovensku identifikovaných 102 reálnych potravinových púští z kategórie malých obcí (do 500 obyvateľov). Až 62 % týchto obcí patrí do veľkostnej kategórie do 250 obyvateľov. Ide o obce lokalizované prevažne na východe Slovenska a v južných okresoch stredného Slovenska (RS,PT).

Zdroj: Dopadová štúdia: Potravinová dostupnosť na vidieku, 2020, ZMOS; (https://www.zmos.sk/potravinova-dostupnost-na-vidieku-oznam/mid/419520/.html#m_419520)

Predpokladá sa, že počet potravinových púští je na Slovensku väčší, keďže neexistuje databáza obcí, v ktorých sa (ne)nachádzajú predajne potravín. ŠÚ SR ukončil takúto evidenciu Mestskej a obecnej štatistiky v roku 2013. Podľa prieskumu ZMOS až 55,3 % starostov konštatovalo, že nie je možné ekonomicky zabezpečiť činnosť potravinovej predajne. Dokonca 64,2 % starostov obcí s počtom obyvateľov do 250 si myslí, že to nie je možné, v prípade obcí do 500 obyvateľov je o tejto nemožnosti presvedčených 33 % starostov.

Odstránenie problému s nedostupnosťou potravín na vidieku si bude vyžadovať spoluprácu všetkých zainteresovaných strán a rezortov a použitie celého spektra nástrojov, pretože jednotlivé vidiecke sídla budú vyžadovať osobitný prístup. Pri odstraňovaní potravinových púští je tiež veľmi dôležité a potrebné vziať do úvahy fakt, že na Slovensku máme až 36 prihraničných okresov z celkového počtu 79, pričom až 48 % populácie žije v prihraničných oblastiach. Táto časť populácie Slovenska využíva blízkosť hranice na cezhraničné nákupy, kde

maloobchodné prevádzky v susedných krajinách nastavujú cenovú politiku účelovo, a tým lákajú obyvateľov SR na nákupy potravín za hranicami SR. Cestou je zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských dodávateľov, spájanie výrobcov a pomoc pri zakladaní ich odbytových organizácií.

Na základe vyššie uvedených faktov je nevyhnutné vnímať dostupnosť maloobchodných predajní na vidieku ako službu vo verejnom záujme. Zavedenie podporných, dotačných mechanizmov zvýši kvalitu života v dotknutom území a zároveň je priestor na podporu lokálnej ekonomiky a produkcie.

1.10.3 Podpora a rozvoj vidieka

Podpora pre okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce v rámci Programu rozvoja vidieka 2014-2022

Sledované obdobie: od 1. 5.2025 (posledných 6 mesiacov)

V okresoch Svidník a Stropkov bolo schválených alebo je v realizácií 22 projektov. Celkový objem schválených finančných prostriedkov je 1 469 193,97 eur. V rámci poľnohospodárskej prvovýroby (4.1) bolo podporených 13 projektov v objeme 975 492,37 eur. Z toho je vyplatených prijímateľom 560 295,28 eur. Lesnícke projekty (8.6), v celkovom počte 8, boli podporené sumou 493 701,6 eur, z toho je 151 716,8 eur vyplatených prijímateľom.

Podpora pre okresy Svidník a Stropkov v rámci opatrenia LEADER pre Miestne akčné skupiny

V okrese Svidník v rámci opatrenia LEADER bolo podporených 9 projektov v celkovom objeme 339 037,62 eur. Z toho podpora smerujúca do miestnej samosprávy (mestá a obce) predstavuje 300 861,02 eur, ktoré sa implementujú v rámci 8 projektov. Súkromný sektor bol podporený v rámci 1 projektu v objeme 38 176,60 eur. Prijímateľom v rámci 19.2 bolo vyplatených 81 250,51 eur.

V okrese Stropkov pôsobí MAS Laborec. Podporené boli 2 projekty v celkovej sume 99 971,41 eur. Z toho bola miestna samospráva podporená sumou 44 984,68 eur. Súkromný sektor bol podporený sumou 54 986,73 eur.

Podpora pre okres Medzilaborce v rámci opatrenia LEADER

Tab. 18: Čerpanie projektových opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 - 2022 - sumár vyplatených žiadostí o platbu v okrese Medzilaborce k 14. 11. 2025, podľa podopatrení

Podopatrenie	Účel podpory	Vyplatená suma v eur
4.1	Investície do poľnohospodárskej prvovýroby	2 805 692
4.3	Projekty pozemkových úprav a Vybudovanie spoločných zariadení a opatrení	2 943 329
6.1	Mladý poľnohospodár	500 000
6.3	Malý poľnohospodár	15 000
7.2	Malá infraštruktúra v obciach	1 266 791
7.4	Podpora miestnych služieb v obciach	714 211
8.6	Technológie v lesnom hospodárstve	406 011
19.1	Prípravná podpora LEADER	12 000
19.2	Projekty LEADER (MAS Laborec)	523 147
Spolu		9 186 181

1.10.4 Zdravie

V PSK poskytuje služby 1 852 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s celkovou kapacitou 774 denných miest pre pacientov a 7 500 postelí ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Tab. 19: Štatistika počtu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, denných miest a postelí v samosprávnych krajoch SR

celkové kapacity	Počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti	Počet denných miest pre pacientov spolu	Počet postelí
Banskobystrický kraj	1 407	641	6 222
Bratislavský kraj	1 783	914	4 714
Košický kraj	1 815	775	5 512
Nitriansky kraj	1 427	515	3 437
Prešovský kraj	1 852	774	7 500
Trenčiansky kraj	1 235	656	5 040
Trnavský kraj	1 250	503	4 731
Žilinský kraj	1 499	605	5 258
Slovenská republika	**12 058**	**5 383**	**42 414**

Zdroj: NCZI

Na základe analýzy kapacít a potrieb zdravotnej starostlivosti je možné konštatovať, že v porovnaní s ostatnými samosprávnymi krajmi, je v PSK priemerný počet denných miest a nadpriemerný počet postelí na obyvateľa.

Tab. 20: Prepočítaný počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, denných miest a postelí na 10 000 obyvateľov samosprávnych krajov SR

prepočet na 10 tis. obyvateľov	**Počet poskytovateľov zdravotnej starostlivosti**	**Počet denných miest pre pacientov spolu**	**Počet postelí**
Banskobystrický kraj	23	10	101
Bratislavský kraj	24	13	65
Košický kraj	23	10	71
Nitriansky kraj	21	8	51
Prešovský kraj	23	10	93
Trenčiansky kraj	22	12	89
Trnavský kraj	22	9	84
Žilinský kraj	22	9	76
Slovenská republika	**22**	**10**	**78**

Zdroj: NCZI

Zdravotnú starostlivosť zabezpečuje v PSK celkovo 11 540 zdravotníckych pracovníkov (prepočítaný evidenčný počet pracovníkov v zdravotníctve v pracovnom a mimopracovnom pomere vo vyjadrení ekvivalentu plného pracovného času).

Vzhľadom na vyššie prezentované štatistiky kapacít poskytovania zdravotnej starostlivosti v regiónoch je potrebné riešiť významne nedostatočné kapacity v PSK, a to predovšetkým formou doplnenia zdravotníckeho personálu v profesiách: zdravotnícki laboranti, verejní zdravotníci, optometristi, oční optici, logopédi, laboratórni diagnostici, liečební pedagógovia, fyzici a podpory zabezpečenia a modernizácie materiálno-technického zabezpečenia ústavných a ambulantných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Pre podporu realizácie vyššie uvedených bodov je nevyhnutné, najmä, ale nie výlučne, maximalizovať efektívnosť čerpania zdrojov Plánu obnovy a odolnosti a Programu Slovensko, a to aj s ohľadom na realokáciu zdrojov z oblastí, ktoré nevedia naštartovať robustné čerpanie, v prospech financovania priorít v oblasti ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti.

1.10.5 Energetika

- **Elektroenergetika**

Prevádzkovateľom distribučnej sústavy v danom regióne je spoločnosť Východoslovenská distribučná, a. s. (ďalej ako „VSD“).

Tab. 21: Charakteristika okresu Svidník z pohľadu distribúcie elektriny

Svidník (rok 2024)	Počet odberných miest	Množstvo elektriny (MWh)
VVN	0	0,00
VN	75	6 037
NN - mimo domácností	1 160	10 345
Domácnosti	11 526	24 236

Poznámka: VVN- veľmi vysoké napätie, VN – vysoké napätie, NN – nízke napätie

Medzi troch najväčších odberateľov elektriny v okrese Svidník patria spoločnosti podnikajúce v maloobchode – potraviny, strojárenstvo, ale aj v oblasti zdravotníctva. Ich celkový odber za rok 2024 bol vyšší ako 2 393 MWh. Priemerný ročný odber domácnosti za rok 2024 je na úrovni 2 102 kWh. Počet výrobcov elektriny z fotovoltiky v roku 2024 narástol oproti roku 2023 o viac ako 78 %, celkový inštalovaný výkon stúpol o viac ako 83 % a dodávka do sústavy až o 125 %.

Tab. 22: Charakteristika okresu Stropkov z pohľadu distribúcie elektriny

Stropkov (rok 2024)	Počet odberných miest	Množstvo elektriny (MWh)
VVN	0	0
VN	40	10 350
NN - mimo domácností	812	7 564
Domácnosti	7 550	14 847

Medzi troch najväčších odberateľov elektriny v okrese Stropkov patria spoločnosti podnikajúce v automobilovom priemysle, vodárenstva, ale aj v oblasti výroby plastových obalov. Ich celkový odber za rok 2024 bol vyšší ako 8 184 MWh. Priemerný ročný odber domácnosti za rok 2024 je na úrovni 1 967 kWh. Počet výrobcov elektriny z fotovoltiky v roku 2024 narástol oproti roku 2023 o viac ako 102 %, celkový inštalovaný výkon stúpol o 53 % a dodávka do sústavy o 22 %.

Rozvojové projekty v okresoch Svidník a Stropkov

V roku 2022 bola ukončená obnova technológie celej elektrickej stanice (ďalej aj „ESt“) 110/22kV Svidník. Postupne bola realizovaná rekonštrukcia rozvodne 22kV, následne rekonštrukcia rozvodne 110kV, technologických zariadení vlastnej spotreby a rozvodní R 110kV a R 22kV. Nová výkonová kapacita bola vo VN sústave v meste Svidník zabezpečená realizáciou nového vedenia z ESt Svidník. Významnou investíciou boli aj úpravy VN sústavy v lokalitách Krajná Poľana, Bodružal, Miroľa.

Súčasťou VN sústavy je aj jej digitalizácia – tak dátová vrstva, tvorená optickými vodičmi, ako aj automatizácia spínacích prvkov tejto sústavy. Najvýznamnejšie investície do automatizácie spínacích prvkov v poslednom období sú v lokalite mesta Svidník a najvýznamnejšie investície do optiky v poslednom období sú v lokalitách Giraltovce, Cernina a Rovné.

Medzi troch najväčších odberateľov elektriny v PSK patria spoločnosti podnikajúce v energetike a tepelnom hospodárstve, správy nehnuteľností ale aj v oblasti predaja elektriny. Ich celkový odber za rok 2024 bol vyšší ako 91 272 MWh. Priemerný ročný odber domácnosti za rok 2024 je na úrovni 2 283 kWh. Počet výrobcov elektriny z fotovoltiky v roku 2024

narástol oproti roku 2023 o viac ako 91 %, pričom celkový inštalovaný výkon stúpol o viac ako 43 % a dodávka do sústavy o 40 %.

Rozvojové projekty v Prešovskom samosprávnom kraji

V roku 2020 bola ukončená obnova technológie celej ESt 110/22kV Prešov 2. Zrealizovala sa rekonštrukcia oboch rozvodní R 110kV aj R 22kV, technologických zariadení vlastnej spotreby, riadiaceho systému a sekundárnej techniky. Tento napájací uzol je kľúčový pre rozvoj priemyslu v lokalite Prešov – Záborské. V nadchádzajúcich rokoch sú naplánované pilotné projekty ultrarýchlych nabíjacích staníc (UFC) na odpočívadlách Štrba, Batizovce, Levoča, Malý Šariš a Janovík.

VSD pripravuje realizáciu zámerov spolufinancovaných z fondov Plánu obnovy a odolnosti SR a realizácie druhej fázy projektu inteligentných sústav *Danube InGrid*, ktorých cieľom je vytvorenie kapacity pre integráciu obnoviteľných zdrojov energie, digitalizáciu a automatizáciu distribučných staníc a vedení, budovanie optických komunikačných infraštruktúr ako sú napr.:

- Zriadenie novej ESt 110/22 kV Lučivná na území PSK v blízkosti D1, ktorá je súčasťou projektu spoločného záujmu (PCI) Danube InGrid. Realizácia stanice zvýši dostupný transformačný výkon v regióne o ďalších 40 MVA a je tiež nevyhnutná na dosiahnutie cieľového stavu nabíjacích staníc na odpočívadlách Štrba a Batizovce v roku 2030.
- Zriadenie novej ESt 110/22 kV Spišský Hrhov na území PSK v blízkosti D1, spolufinancovaná prostriedkami Modernizačného fondu MH SR, ktorá by mala zvýšiť dostupný transformačný výkon v regióne o ďalších 40 MVA. Realizácia stanice je nevyhnutná pre dosiahnutie cieľového stavu nabíjacích staníc na odpočívadle Levoča v roku 2030.

- **Plynárenstvo**

Prevádzkovateľom distribučnej siete v uvedenom regióne je spoločnosť SPP – distribúcia, a.s. Pri distribúcii plynu pre odberateľov v okresoch Stropkov a Svidník spoločnosť SPP – distribúcia, a.s. nevníma zo svojho pohľadu žiadne problémy.

Tab. 23: Prehľad plynárenskej infraštruktúry

Okres	Počet obcí	Plynárenské siete v údržbe (dĺžka v km)	NTL (km)	STL1 (km)	STL2 (km)	VTL (km)
Stropkov	43	166,494	8,917	50,97	106,607	40,982
Svidník	68	235,668	6,125	52,661	176,882	58,292

Zdroj: SPP – distribúcia, a.s.

Poznámka: NTL – nízkotlakový plynovod; STL – strednotlakový plynovod (STL1/STL2 – podľa priemeru); VTL – vysokotlakový plynovod

- **Teplárenstvo**

Zásobovanie teplom mesta Stropkov

Zásobovanie teplom v Stropkove zabezpečuje spoločnosť Byhos s r.o., ktorá vznikla 27. 10. 1994. Jediným zakladateľom a spoločníkom spoločnosti je Mesto Stropkov. Byhos s.r.o. sa predovšetkým zameriava na výkon správy bytových domov, výrobu a dodávku tepla v centrálnych zdrojoch tepla a služieb spojených s dodávkou tepla. Ďalšie činnosti sú vodoinštalatérstvo a kúrenárske práce, montáž, údržba a oprava elektrických zariadení, montáž meracej a regulačnej techniky. Spoločnosť prevádzkuje dva centrálne zdroje tepla a 3 domové kotolne.

Zásobovanie teplom mesta Svidník

Zásobovanie teplom v meste Svidník zabezpečuje spoločnosť SLUŽBYT, s.r.o., ktorá sa zameriava aj na výrobu, rozvod a predaj tepla a teplej vody, zabezpečenie služieb spojených

s bývaním, montáž meracej a regulačnej techniky, výrobu a rozvod elektriny, lokálne televízne vysielanie a prístup do internetovej siete. SLUŽBYT, s.r.o. ďalej zabezpečuje výmenu a opravu vodárenských, kúrenárskych a termostatických ventilov, inštaláciu a opravu ústredného kúrenia, výmenu a opravu vykurovacích telies. Spoločnosť prevádzkuje päť zdrojov – BK K2, ul. Čsl. Armády 824/8, BK K3, ul. Komenského 501/25, BK K4, ul. Mládeže 756/8, BK K5, ul. Nábrežná 420/4, BK K7, ul. gen. Svobodu 758/34. V roku 2021 v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia bol zrealizovaný systém solárnych kolektorov na predohrev TV pre kotolňu K-7, čím došlo zvýšeniu podielu obnoviteľných zdrojov energie.

- **Kritické a nerastné suroviny**

V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1252 z 11. apríla 2024, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín, sa v okresoch Svidník a Stropkov nenachádzajú projekty zamerané na ťažbu kritických surovín. Nachádzajú sa tu však ložiská stavebného kameňa – pieskovca a v okrese Stropkov ložisko tehliarskych surovín.

1.10.6 Informačné a komunikačné technológie

Príslušný vnútroštátny právny rámec pre oblasť elektronických komunikácií a poštových služieb, a konkrétne zákon č. 452/2021 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov a zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách v znení neskorších predpisov, upravuje okrem podmienok poskytovania relevantných služieb, štátnej regulácie, dohľadu či výkonu ostatných činností podľa osobitných predpisov, aj pôsobnosť príslušných orgánov štátnej správy, a to Ministerstva dopravy Slovenskej republiky a Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb.

Zabezpečenie pripojenia k verejnej sieti v pevnom umiestnení s možnosťou využívať hlasovú komunikačnú službu a službu širokopásmového prístupu k internetu (s minimálnou prenosovou rýchlosťou 10 Mbit/s downlink, 1 Mbit/s uplink a oneskorením do 150 ms) a poskytovanie takéhoto pripojenia za dodržania princípov nediskriminácie, proporcionality a transparentnosti ako služby vo verejnom záujme (tzv. univerzálnej služby) je v okresoch Svidník a Stropkov uspokojivé. Pokrytie univerzálnou službou zostáva na rovnakej úrovni ako pred dvoma rokmi. Pokrytie univerzálnou službou všeobecne radí umiestnenie okresov Svidník a Stropkov do druhej polovici slovenských okresov v roku 2024, okres Svidník 97,30 % pokrytých domácností a okres Stropkov 97,08 %.

Z hľadiska **pokrytia územia optickou infraštruktúrou** sa okresy Svidník a Stropkov naďalej nachádzajú v dolnej polovici poradia slovenských okresov. V porovnaní s rokom 2022 však došlo k citeľnému zlepšeniu situácie. V okrese Svidník sa miera pokrytia optickou sieťou zvýšila o 15 percentuálnych bodov, pričom aktuálne je optickou sieťou pokrytých 13 z 68 obcí. V okrese Stropkov došlo k nárastu pokrytia o takmer 11 percentuálnych bodov, avšak optická sieť je v súčasnosti dostupná len v 1 z 43 obcí. Počet zákazníkov využívajúcich optickú technológiu medziročne v 2024 vzrástol v okrese Svidník o takmer 13 % a v okrese Stropkov o viac ako 3 %: okres Svidník 58,2 % pokrytých domácností, okres Stropkov 35,1 %.

Pokrytie územia oboch okresov optickou infraštruktúrou je najmä zásluhou spoločnosti Slovak Telekom, a.s., a Vladimíra Kočana ELKVANT v okrese Svidník. Okres Stropkov je nad úrovňou slovenského priemeru, čo sa týka miery využívania optických služieb (konkr. počet prístupov na 100 pokrytých domácností) a okres Svidník naopak zaznamenáva nižšiu mieru využívania optických služieb ako je slovenský priemer, čo môže odrážať nižšiu kúpyschopnosť obyvateľstva v týchto lokalitách. Možno tak predpokladať, že títo obyvatelia siahajú skôr po starších, ale lacnejších službách (typicky WiFi pripojenie). Je však vysoko otázne, či by prípadná intervencia zo strany štátu v tomto smere bola účelná, a najmä efektívna.

Ohľadne zvyšovania miery pokrytia lokalít kvalitnou konektivitou plánuje Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb zmapovať v tomto roku skutkový stav menej pokrytých miest – obce Príkra, Pstriná a Šarbov (okres Svidník) a obce Vladiča, Jakušovce a Korunková (okres Stropkov). Ak v priebehu 3 nasledujúcich plánovaných rokoch nepôjde do týchto lokalít žiaden operátor na komerčnej báze, regulačný úrad využije inštitút univerzálnej služby.

Vo väzbe na **sociálne intervencie zamerané na zvýšenie pripojiteľnosti zraniteľných skupín obyvateľstva** boli na základe objektívnych kritérií vybrané nasledujúce kategórie spotrebiteľov: žiaci a študenti základných a stredných škôl zo sociálne znevýhodneného prostredia, osoby so zdravotným a mentálnym znevýhodnením, a v prípade nevyčerpania alokácie aj študenti 1. ročníka stredných škôl. Tieto kategórie spotrebiteľov sú zahrnuté do systému, na ktoré by sa mal systém sociálnych poukazov zamerať. Podľa Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb pôsobí v okresoch Svidník a Stropkov 14 internetových poskytovateľov, ktorí boli v rámci trhovej analýzy oslovení a sú schopní poskytovať internetové služby na pevnom mieste s minimálnou rýchlosťou 30 Mbit/s v čase špičky, zabezpečiť inštaláciu služby a poskytnúť zariadenie na šírenie signálu. Väčšina podnikov prijala pripravované opatrenie pozitívne a prejavila ochotu zapojiť sa do pripravovaného projektu.

Z pohľadu poštových služieb je prístup obyvateľstva k ponuke poštových služieb, ktorá slúži na zabezpečenie minimálneho uspokojenia potrieb všetkých užívateľov poštových služieb na celom území našej krajiny za rovnakých podmienok, v ustanovenej kvalite, za primeranú cenu a každý pracovný deň najmenej s jedným vybraním a dodaním denne, zabezpečený rovnako prostredníctvom služby vo verejnom záujme (tzv. **univerzálnej služby**). **Jej poskytovaním je poverená Slovenská pošta, a. s.**, a to na základe poštovej licencie č. 7338/ORPS/2022-25092 z 8. septembra 2022 s platnosťou na 5 rokov.

Zabezpečovanie poštových služieb v okrese Svidník organizuje 9 dodávacích pôšt, ktoré dodávajú zásielky do 68 spádových obcí. **V okrese Stropkov zabezpečuje poskytovanie poštových služieb 7 dodávacích pôšt**, pričom do ich spádovej oblasti patrí 43 obcí. Okrem pôšt je v meste Svidník umiestnený aj 1 BalíkoBOX - samoobslužné technické zariadenie určené na dodávanie balíkov, podaj balíkov v predplatených obaloch, ktoré umožňujú aj platby poštových poukazov, platby SIPO, s dostupnosťou 24 hod./7 dní v týždni. Zároveň je v meste Svidník prevádzkované 1 výdajné miesto balíkových zásielok. Obce, v ktorých nie je prevádzkovaná pošta, majú najbližšiu poštu vo vzdialenosti do 10 km.

V súvislosti s ohláseným procesom transformácie Slovenskej pošty, a. s., aktuálne prebiehajú interné analýzy a prehodnocovanie viacerých alternatív. Prvá fáza je zameraná na optimalizáciu pôšt v krajských a okresných mestách, až následne na vidiecke pošty. Plánované kroky bude Slovenská pošta, a. s., realizovať zodpovedne, s maximálnym dôrazom na stabilitu a kontinuitu služieb, bez negatívneho dopadu na obce a ich občanov. Ak sa optimalizácia siete poštových pobočiek bude týkať jednotlivých miest/obcí, o všetkých krokoch Slovenskej pošty, a. s., budú primátori miest a starostovia obcí včas a transparentne informovaní.

1.10.7 Doprava

- **Cestná infraštruktúra – výstavba diaľnic a rýchlostných ciest, rekonštrukcia ciest, opravy mostov**

Cesty II. a III. triedy nespadajú do kompetencie MD SR, ale VÚC (samosprávneho kraja).

V **okrese Svidník** bolo k 1.1.2025 spolu 234,672 km ciest. Z celkovej dĺžky cestnej siete v okrese Svidník sa podieľajú diaľnice dĺžkou 4,474 km, cesty I. triedy dĺžkou 68,254 km, cesty II. triedy dĺžkou 8,668 km a cesty III. triedy dĺžkou 153,276 km.

Okresom Svidník prechádzajú diaľnica R4 (v celkovej dĺžke 4,474 km) a cesty I. triedy č. I/15 (v celkovej dĺžke 0,936 km), I/21 (v celkovej dĺžke 53,051 km) a I/77 (v celkovej dĺžke 14,267 km). Na diaľnici sa nachádza 7 mostov v správe Národnej diaľničnej spoločnosti, pričom ich stavebnotechnický stav (STS) je nasledovný: veľmi dobrý (STS 2) 2, dobrý (STS 3) 3 a uspokojivý (STS 4) 2. Na ceste I/15 sa nachádza 1 most v správe Slovenskej správy ciest, pričom (STS) jeho stav je zlý (STS 5). Na ceste I/21 sa nachádza 33 mostov v správe Slovenskej správy ciest, pričom ich (STS) je nasledovný: veľmi dobrý (STS 2) 2, dobrý (STS 3) 12, uspokojivý (STS 4) 9, zlý (STS 5) 4, veľmi zlý (STS 6) 3, havarijný (STS 7) 2 a jeden neurčený stav. Na ceste I/77 sa nachádza 11 mostov v správe Slovenskej správy ciest, pričom ich STS je nasledovný: veľmi dobrý (STS 2) 5 a dobrý (STS 3).

V **okrese Stropkov** bolo k 1.1.2025 162,631 km ciest. Z celkovej dĺžky cestnej siete v okrese Stropkov sa podieľajú cesty I. triedy dĺžkou 22,411 km, cesty II. triedy dĺžkou 33,178 km a cesty III. triedy dĺžkou 107,042 km.

Okresom Stropkov prechádza cesta I. triedy č. I/15 (v celkovej dĺžke 22,411 km). Na ceste I/15 sa nachádza 12 mostov v správe Slovenskej správy ciest, pričom ich (STS) je nasledovný: bezchybný (STS 1) 1, veľmi dobrý (STS 2) 2, dobrý (STS 3) 1, uspokojivý (STS 4) 2, zlý (STS 5) 3 a veľmi zlý (STS 6) 3.

Pripravované stavby:

Koridor „Via Carpatia“, ktorý na území Slovenskej republiky tvorí aj diaľnica R4 (pozn.: okrem neho tiež časť D1 medzi PO a KE), je pripravovaný ako kľúčový projekt cestnej infraštruktúry vo vzťahu k Maďarsku a Poľsku a tiež aj širšiemu regiónu strednej Európy. Vďaka predmetnému projektu bude zabezpečený efektívnejší presun nákladnej dopravy medzi Poľskom a Maďarskom a zlepší dopravnú dostupnosť medzi mestami Košice, Prešov, Miškolc, Budapešť a Rzeszów. MD SR analyzuje možnosti a prínosy v prípade, ak by príprava a výstavba chýbajúcich úsekov diaľnice R4 od Prešova po štátnu hranicu s Poľskom bola realizovaná formou verejno-súkromného partnerstva (PPP).

Uznesením vlády SR č. 297/2025 bola ministrovi dopravy daná úloha získať rozhodnutia o stavebnom zámere pre všetky úseky R4 štátna hranica SR/PR – Kapušany v plnom profile v termíne do 30. apríla 2027. Uznesením vlády SR č. 293/2025 bola ministrovi dopravy uložená úloha zabezpečiť vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa stavby I/15 Stropkov – preložka cesty v termíne do 31.12.2025. (verejné obstarávanie bolo zverejnené dňa 8.10.2025 vo vestníku č. 203/2025: https://www.uvo.gov.sk/vestnik-a-registre/vestnik/oznamenie/detail/1370248?cHash=832881328b1f9478c3a99bba0dc89bb5)

- **Železničná doprava – modernizácia a elektrifikácia tratí, nákup nových vozňov a rušňov, grafikon**

Okresy Svidník a Stropkov sú dva zo štyroch okresov Slovenska, na území ktorých sa nenachádza žiadna železničná trať. Tento fakt má pravdepodobne aj vplyv na to, že v obidvoch okresoch postupne dochádza k znižovaniu počtu obyvateľov, ako aj na to, že miera podnikateľských aktivít je hlboko pod celoslovenským priemerom. Nemožnosť napojiť sa na železničnú infraštruktúru spôsobuje aj nezáujem o podnikanie a z neho prameniacu nízku úroveň ponúk na zamestnanie a vyššiu úroveň nezamestnanosti.

Z dlhodobého horizontu má rezort dopravy v pláne podrobiť štúdiou realizovateľnosti vybudovanie novej trate spájajúcej Bardejov, Svidník, Stropkov a Humenné, čím by sa umožnilo prepojenie aj na diaľkové vlakové linky a trate spájajúcej Svidník a Vyšný Komárnik s ukončením v blízkosti Duklianskeho priesmyku, ktorá má nielen vysoký turistický potenciál, ale aj priestor na efektívne vybudovanie terminálu intermodálnej prepravy pri hranici s Poľskom, čo by znížilo zaťaženie ciest od ťažkej kamiónovej dopravy.

Negatívom tohto regiónu je z pohľadu verejnej osobnej dopravy dlhodobo nízky záujem o systémové riešenie zo strany Prešovského samosprávneho kraja a sezónneho napojenia lokalít s artikulárnymi kostolíkmi a medzištátnej vlakovej linky Rzeszów – Sanok – Medzilaborce autobusovou dopravou, ktoré by mohla napomôcť rastu turistickej frekvencie. Jediná autobusová trasa nie je podľa dostupných informácii od cestujúcich z pohľadu návštevnosti zaujímavých miest dobrá a využíva sa len minimálne. Rezort dopravy práve na základe tlmočených záujmov poľských cestujúcich spracoval komplexnejšiu ponuku autobusových trás, ktoré systémovo nadväzujú na uvedenú vlakovú linku, PSK zatiaľ tento koncept neakceptoval.

1.10.8 Verejný poriadok a vnútorná bezpečnosť

- **Bezpečnostné opatrenia v kontexte súčasnej situácie – bezpečnostné opatrenia pre ochranu pred nelegálnymi imigrantmi**

Územnosprávne **okresy Svidník a Stropkov** patria do služobného obvodu Okresného riaditeľstva Policajného zboru vo Svidníku Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove.

Služobný obvod Okresného riaditeľstva Policajného zboru vo Svidníku (ďalej len „OR PZ vo Svidníku“) je tvorený územím s rozlohou 938 km2, na ktorom sa nachádzajú 3 mestá (Svidník, Stropkov a Giraltovce) a 108 obcí s celkovým počtom obyvateľstva 50 455. Služobný obvod OR PZ vo Svidníku hraničí so služobnými obvodmi Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bardejove, Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Prešove, Okresného riaditeľstva Policajného zboru vo Vranove nad Topľou a Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Humennom. Severnú časť služobného obvodu OR PZ vo Svidníku tvorí štátna hranica s Poľskou republikou, kde sa nachádza cestný hraničný priechod Vyšný Komárnik – Barwinek, ktorý slúži pre osobnú dopravu aj cestnú nákladnú dopravu.

V služobnom obvode OR PZ vo Svidníku bola v predchádzajúcich rokoch lokalita s vysokou návštevnosťou (v letných mesiacoch) vodná nádrž Veľká Domaša, ale od poklesu vodnej hladiny vo vodnej nádrži návštevnosť turistov klesla na minimum. V služobnom obvode OR PZ vo Svidníku sa koná množstvo kultúrnych, športových a iných podujatí. Medzi najznámejšie patrí Stropkovský jarmok, Rusínsky festival, Slávnosti slovensko – ukrajinskej kultúry, Dni Mesta Svidník, oslavy v súvislosti pamätným Dňom hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie, spomienkové slávnosti v súvislosti s Tokajíckou tragédiou, ale aj medzinárodné cyklistické preteky „Okolo Slovenska“.

V roku 2025 bolo zo strany OR PZ vo Svidníku vykonaných 12 bezpečnostných opatrení, ktoré súviseli so zabezpečením verejného poriadku, predchádzaním protiprávnej činnosti pri zabezpečovaní väčších podujatí a pri ochrane určených osôb.

Okresy Svidník a Stropkov aktuálne patria z hľadiska nápadu trestnej činnosti k okresom s miernym poklesom trestných činov násilnej povahy, avšak s mierne zvýšeným nápadom majetkovej trestnej činnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že sa oba okresy dlhodobo umiestňujú na prvých miestach okresov s najvyššou nezamestnanosťou v rámci Slovenskej republiky, je možné predpokladať stúpajúcu tendenciu nápadu majetkových trestných činov a priestupkov.

Územnosprávny **okres Medzilaborce** patrí do pôsobnosti Obvodného oddelenia Policajného zboru Medzilaborce (ďalej len „OO PZ Medzilaborce“) Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Humennom (ďalej len „OR PZ v Humennom“) Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove (ďalej len „krajské riaditeľstvo“), s výnimkou dvoch obcí Svetlice a Zbojné, ktoré patria do pôsobnosti Obvodného oddelenia Policajného zboru Koškovce OR PZ v Humennom.

Hranica okresu Medzilaborce je v severnej a v severovýchodnej časti tvorená štátnou hranicou s Poľskou republikou. Nachádza sa tu aj cestný hraničný priechod Radoszyce – Palota, ktorý slúži pre osobnú dopravu, autobusy a vozidlá s celkovou hmotnosťou do 3,5 tony.

V služobnom obvode OO PZ Medzilaborce sa pravidelne koná viacero kultúrnych, športových a iných podujatí, ako napríklad Deň Rusínov, Dni Mesta Medzilaborce, Ukončenie leta, Festival kultúry a športu a spomienkové slávnosti v súvislosti s druhou svetovou vojnou.

- **Bezpečnosť v uliciach – policajti v teréne**

V územnej pôsobnosti **OR PZ vo Svidníku** sú zriadené 3 obvodné oddelenia Policajného zboru (OO PZ) a to OO PZ Svidník, OO PZ Stropkov a OO PZ Giraltovce.

V služobnom obvode OR PZ vo Svidníku v rámci štruktúry kriminality má značný podiel majetková trestná činnosť, pričom za posledné obdobie došlo k miernemu zvýšeniu počtu majetkových trestných činov, ako aj majetkových priestupkov. Zároveň bol zaznamenaný mierny pokles nápadu násilnej trestnej činnosti. Na základe štatistických údajov nápadu protiprávnych konaní možno konštatovať, že bezpečnostná situácia na teritóriu OR PZ vo Svidníku je stabilizovaná a na požadovanej úrovni. V služobnom obvode OR PZ vo Svidníku nedošlo v ostatných rokoch k hromadnému narušeniu verejného poriadku a podiel uličnej kriminality sa nevymyká priemeru.

K 1. novembru 2025 bolo na OR PZ vo Svidníku systematizovaných 126 tabuľkových miest príslušníkov Policajného zboru, pričom obsadených bolo 107 tabuľkových miest príslušníkov PZ (neobsadených je 20 tabuľkových miest príslušníkov Policajného zboru).

V služobnom obvode OR PZ vo Svidníku je v období od 1. januára 2025 do 31. októbra 2025 evidovaný celkový nápad priestupkov 3 404 (z toho 200 majetkových priestupkov), kým za rovnaké obdobie roka 2024 bol celkový nápad priestupkov 3 080 (z toho 171 majetkových priestupkov).

Tab. 24: Nápad priestupkov za hodnotené obdobie roka 2025 v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2024 na teritóriu služobného obvodu OR PZ vo Svidníku

PRIESTUPKY		31.10.2025 evidované	31.10.2024 evidované	Rozdiel
Priestupky celkom za OR PZ vo Svidníku		3404	3080	324
Priestupky celkom za OO PZ	**spolu**	**1372**	**1562**	**-190**
	Giraltovce	271	398	-127
	Stropkov	596	591	5
	Svidník	505	573	-68
Priestupky majetkové OO PZ	**spolu**	**200**	**171**	**29**
	Giraltovce	21	16	5
	Stropkov	124	85	39
	Svidník	55	70	-15

V služobnom obvode OR PZ vo Svidníku od 1. januára 2025 do 30. septembra 2025 bolo spáchaných celkom 231 trestných činov, z toho 24 trestných činov násilnej kriminality, 56 trestných činov majetkovej kriminality a 35 ekonomickej kriminality. V porovnaní s rovnakým obdobím roka 2024, kedy bolo spáchaných celkom 219 trestných činov, z toho 36 trestných činov násilnej kriminality, 67 trestných činov majetkovej kriminality a 30 ekonomickej kriminality. Z uvedeného počtu 231 spáchaných trestných činov v hodnotenom období roka 2025 bolo objasnených 146 trestných činov, čo predstavuje objasnenosť na úrovní 63,20 %. V

rovnakom období roka 2024 bolo z celkového počtu 219 spáchaných trestných činov objasnených 130 s objasnenosťou 59,36 %, čím došlo k zvýšeniu objasnenosti o 3,84 %.

Tab. 25: Stav a úroveň objasňovania celkovej trestnej činnosti za hodnotené obdobie roku 2025 v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2024 na teritóriu služobného obvodu OR PZ vo Svidníku

	OR PZ vo Svidníku		
Celková kriminalita	2025	2024	Rozdiel
Zistené TČ	231	219	+12
Objasnené TČ	146	130	+16
Percento objasnenosti	63,20 %	59,36 %	+3,84 %

Podľa vývoja bezpečnostnej situácie je v pôsobnosti OR PZ vo Svidníku výkon štátnej služby plánovaný do miest, v ktorých dochádza vo zvýšenej miere k páchaniu trestnej činnosti a iného protiprávneho konania. Pevné stanovištia hliadok Policajného zboru sú plánované práve do týchto rizikových miest a lokalít. V rámci zvyšovania bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, v územnej pôsobnosti OR PZ vo Svidníku, sú vyhodnocované štatistické údaje o miestach a príčinách vzniku dopravných nehôd a škodových udalostí, ako aj k rizikovým miestam a úsekom komunikácií, pri ktorých je predpoklad nielen dopravných kongescií (napríklad dopravné obmedzenie) a vzniku dopravných nehôd. V tejto súvislosti sú prijímané aj adresné opatrenia k zisteniam porušení pravidiel cestnej premávky (vedenie vozidla pod vplyvom alkoholických nápojov, návykových látok a podobne) a konkrétnej skupine účastníkov cestnej premávky (vodiči tranzitujúcich nákladných motorových vozidiel na frekventovanom cestnom ťahu v smere na hraničný priechod Vyšný Komárnik-Barwinek).

Pomerne vysoká personálna neobsadenosť tabuľkových miest príslušníkov PZ výrazne ovplyvňuje predovšetkým priamy výkon služby v jednotlivých služobných obvodoch OR PZ vo Svidníku. V jej dôsledku nie je možné do výkonu služby na jednotlivých základných útvaroch naplánovať v prípade potreby dve dvojčlenné hliadky Policajného zboru služby poriadkovej polície. Vzhľadom na nepostačujúce početné stavy príslušníkov PZ na jednotlivých OO PZ v pôsobnosti OR PZ vo Svidníku, je výkon služby na základných útvaroch zabezpečovaný aj spájaním služieb príslušníkov PZ susediacich OO PZ. V služobnom obvode OO PZ Stropkov a OO PZ Giraltovce je výkon služby v nočnej dobe počas pracovného týždňa zabezpečený jednou hliadkou PZ na obidva služobné obvody. Z dôvodu neobsadenosti tabuľkových miest príslušníkov PZ, dochádza aj k nadmernému čerpaniu nadčasových hodín, bez ktorého by nebolo možné zabezpečiť riadny výkon štátnej služby a ani výkon zásahovej skupiny pultu centralizovanej ochrany, ktorá má za úlohu ochranu objektov, pripojených na pult centralizovanej ochrany. Jedným z možných riešení by bolo vytvorenie jednej čaty Pohotovostnej motorizovanej jednotky PZ Prešov odboru poriadkovej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove, a to v Stropkove s pôsobnosťou v služobnom obvode OR PZ vo Svidníku (cca 12 príslušníkov PZ), hlavne na vykonávanie služieb v oblasti ochrany objektov a vykonávania služobných zákrokov, ktoré si vyžadujú bezodkladnosť, a služobných zákrokov v sociálne vylúčených skupinách, čo by malo pozitívny vplyv na bezpečnosť občanov.

Služobný obvod **OO PZ Medzilaborce** je rozdelený na 9 územných častí. Služobný obvod OO PZ Medzilaborce hraničí so služobnými obvodmi Obvodného oddelenia PZ Stropkov, Obvodného oddelenia PZ Koškovce a Obvodného oddelenia PZ Humenné

Z hľadiska nápadu trestnej činnosti v okrese Medzilaborce je mierny pokles trestných činov. Vzhľadom ku skutočnosti, že okres patrí k okresom s vyššou mierou nezamestnanosti (približne 7,5 %), možno očakávať stúpajúcu tendenciu nápadu majetkových trestných činov, či priestupkov hlavne v marginalizovaných skupinách obyvateľstva.

V služobnom obvode OO PZ Medzilaborce v rámci štruktúry kriminality má značný podiel majetková trestná činnosť, ktorá je približne na rovnakej úrovni ako násilná trestná činnosť. Celkovo nápad trestných činov má klesajúci trend, pričom najväčší rozdiel je možné registrovať pri majetkových trestných činoch. Stúpajúci trend však majú priestupky proti majetku. V období posledných piatich rokov dochádza k nárastu priestupkov proti občianskemu spolunažívaniu. Na rozdiel od trestných činov, ktorých ubúda, nápad priestupkov má stúpajúcu tendenciu.

Bezpečnostná situácia v služobnom obvode OO PZ Medzilaborce je stabilizovaná a na požadovanej úrovni. V služobnom obvode OO PZ Medzilaborce došlo v ostatných rokoch k situácii, pri ktorej sa v rámci sídliska na ulici zhromaždil väčší počet obyvateľov z rómskej komunity, kde situácia bola zvládnutá silami a prostriedkami OR PZ v Humennom. V tejto súvislosti nedošlo k hromadnému narušeniu verejného poriadku a podiel uličnej kriminality je na tolerovateľnej úrovni.

V súvislosti so zaznamenanou zintenzívnenou protiprávnou činnosťou (najmä majetkovou a násilnou) páchanou členmi sociálne vylúčenej komunity v prvej polovici roka 2025 v meste Medzilaborce, boli prijímané potrebné opatrenia zamerané na obnovu verejného poriadku. Výkon štátnej služby bol smerovaný do rizikových miest a problémových lokalít. Zároveň došlo k posilneniu výkonu štátnej služby policajtmi z ďalších útvarov OR PZ v Humennom (t. j. Obvodného oddelenia PZ Koškovce a oddelenia služobnej kynológie odboru poriadkovej polície OR PZ v Humennom) a zároveň Pohotovostnej motorizovanej jednotky PZ Prešov odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva. Zo strany vedenia OR PZ v Humennom boli vykonané stretnutia so zástupcami spoločnosti Tesco Stores SR a. s. a s primátorom mesta Medzilaborce za prítomnosti náčelníka Mestskej polície Medzilaborce k problematike krádeží v obchodných prevádzkach, prioritne prevádzke Supermarketu Tesco v Medzilaborciach. Bezpečnostná situáciu v meste Medzilaborce, napriek tomu, že sa ju podarilo stabilizovať, je aj naďalej každodenne monitorovaná.

K 1. novembru 2025 bolo na OO PZ Medzilaborce systematizovaných celkom 19 tabuľkových miest policajtov, pričom skutočný stav predstavoval 18 policajtov (neobsadené je 1 miesto, 4 policajti sú personálnym rozkazom I. štátnej tajomníčky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky povolaní na štúdium na Strednej odbornej škole Policajného zboru Košice a jeden novoprijatý policajt čaká na povolanie na štúdium).

V služobnom obvode OO PZ v Medzilaborciach je v období od 1. januára 2025 do 31. októbra 2025 evidovaný celkový nápad priestupkov 1 453 (z toho 125 majetkových priestupkov), kým za rovnaké obdobie roka 2024 bol evidovaný celkový nápad priestupkov 1 207 (z toho 112 majetkových priestupkov).

Tab. 26: Nápad priestupkov za hodnotené obdobie roka 2025 (1. 1. 2025 - 31. 10. 2025) v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2024 v územnosprávnom okrese Medzilaborce

PRIESTUPKY	31.10.2025	31.10.2024	Rozdiel
	evidované	evidované	
Priestupky celkom spáchané v okrese Medzilaborce (územnosprávne členenie)	1 959	1 752	207
Priestupky celkom za OO PZ	1 453	1 207	246
Priestupky majetkové za OO PZ	125	112	13
Priestupky majetkové v rámci územnosprávneho okresu	191	179	12

V období od 1. januára 2025 do 30. septembra 2025 bolo v služobnom obvode OO PZ Medzilaborce spáchaných celkom 60 trestných činov, z toho 36 bolo objasnených, čo predstavuje objasnenosť 60 %. Najväčší podiel majú trestné činy ekonomickej kriminality, násilnej kriminality, majetkovej kriminality a mravnostnej kriminality. V porovnaní s rovnakým obdobím roka 2024 bolo spáchaných celkom 81 trestných činov, z ktorých bolo 61 objasnených, čo predstavovalo objasnenosť 75,31 %. Čo sa týka štruktúry trestnej činnosti, v roku 2024 mali najväčší podiel trestné činy majetkovej kriminality, násilnej kriminality, ekonomickej kriminality. V roku 2025 oproti roku 2024 došlo k zníženiu nápadu o 21 trestných činov.

Tab. 27: Stav a úroveň objasňovania celkovej trestnej činnosti za hodnotené obdobie roku 2025 (1. 1. 2025 – 31. 10. 2025) v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2024 na teritóriu služobného obvodu OO PZ Medzilaborce

	OO PZ Medzilaborce		
Celková kriminalita	2025	2024	Rozdiel
Zistené TČ	60	81	-21
Objasnené TČ	36	61	-25
Percento objasnenosti	60,00 %	75,31 %	-15,31 %

Podľa vývoja bezpečnostnej situácie je v rámci OO PZ Medzilaborce výkon štátnej služby plánovaný do miest, v ktorých dochádza vo zvýšenej miere k páchaniu trestnej činnosti a iného protiprávneho konania. V rámci zvyšovania bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky sú pravidelne vyhodnocované štatistické údaje o miestach a príčinách vzniku dopravných nehôd a škodových udalostí. Výkon služby a pevné stanovištia sú hliadkam PZ plánované podľa vypracovanej analýzy do rizikových úsekov. Sú prijímané opatrenia nielen v represívnej, ale aj v preventívnej činnosti.

Súčasný personálny stav (5 policajti v príprave na získanie základného policajného vzdelania) výrazne ovplyvňuje predovšetkým priamy výkon štátnej služby na OO PZ Medzilaborce. Situácia je riešená v pôsobnosti OR PZ v Humennom, a to prioritne susedným Obvodným oddelením PZ Koškovce, kde výkon štátnej služby v menej exponovaných časoch zabezpečuje jedna spoločná hliadka PZ oboch uvedených obvodných oddelení PZ. Vzhľadom na nepostačujúce početné stavy policajtov dochádza aj k nadmernému čerpaniu nadčasových hodín, bez ktorých by nebolo možné zabezpečiť riadny výkon štátnej služby.

- **Spolupráca so samosprávami pri prevádzke kamerových systémov**

Spoluprácu so samosprávami pri prevádzke kamerových systémov je možné v rámci pôsobnosti OR PZ vo Svidníku hodnotiť pozitívne. Príslušníci OR PZ vo Svidníku sa pravidelne stretávajú s predstaviteľmi samosprávy, pri riešení problematiky týkajúcej sa bezpečnosti. Príslušníci PZ pri služobných činnostiach využívajú kamerové systémy v správe miest a obcí služobného obvodu OR PZ vo Svidníku, a to vo Svidníku, Stropkove, Giraltovciach, Breznici, Brusnici, Tisinci, Staškovciach, Bukovciach, Nižnej Olšave, Chotči, Kručove, Bžanoch, Bžanoch – Valkove, Tokajíku, Kračúnovciach, Lúčke, Hrabovčíku, Rakovčíku, Stročíne, Vyšnom Orlíku, Kečkovciach, Nižnom Mirošove, Ladomirovej, Kapišovej, Hunkovciach a Krajnej Poľane.

Kamerové systémy monitorujúce mestá a obce sú v správe a vlastníctve jednotlivých miest a obcí, respektíve v správe mestských a obecných polícií. Pre účely plnenia služobných úloh, útvary OR PZ vo Svidníku aktívne spolupracujú s mestami a obcami, respektíve mestskými políciami a obecnými políciami v územnej pôsobnosti OR PZ vo Svidníku. Zvolávané sú operatívne stretnutia s predstaviteľmi uvedených inštitúcií, na ktorých je konzultovaná aj metodika efektívneho využívania kamerových záznamov. Súčasná spolupráca je na výbornej úrovni.

Policajti OO PZ Medzilaborce sa stretávajú s predstaviteľmi samosprávy pri riešení problematiky týkajúcej sa bezpečnosti a zároveň je možnosť využiť kamerové systémy v meste Medzilaborce a v obciach Krásny Brod, Volica, Radvaň nad Laborcom, Čertižné, Ňagov, Výrava, nachádzajúcich sa v služobnom obvode OO PZ Medzilaborce.

Kamerové systémy monitorujúce mesto a obce sú kompetenčne a majetkovo zaradené pod jednotlivé obce, respektíve sú v správe Mestskej polície Medzilaborce. Pre účely plnenia služobných úloh OO PZ Medzilaborce aktívne spolupracuje s jednotlivými obcami a Mestskou políciou Medzilaborce. Kamerové záznamy sú poskytované podľa právnej úpravy a problémy samospráv sú operatívne riešené. Súčasná spolupráca so zástupcami samospráv je na výbornej úrovni.

- **Modernizácia hasičskej techniky a posilnenie hasičských zborov + podpora pre dobrovoľných hasičov**

Sídlom Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru vo Svidníku je mesto Svidník s územnou pôsobnosťou pre okresy Svidník a Stropkov.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru vo Svidníku má tri hasičské stanice: Hasičská stanica Svidník (typ III) do 30 príslušníkov, Hasičská stanica Stropkov a Hasičská stanica Giraltovce (typ II) do 20 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom.

Počet výjazdov hasičských staníc Prešovského samosprávneho kraja v roku 2024 bol 4 798, z toho v okrese Svidník 294, v okrese Stropkov 101.

Sídlom Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Humennom je mesto Humenné s územnou pôsobnosťou pre okresy Humenné, Medzilaborce a Snina.

Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Humennom má tri hasičské stanice: Hasičská stanica Humenné (typ IV) do 40 príslušníkov, Hasičská stanica Medzilaborce (typ III) do 30 príslušníkov a Hasičská stanica Snina (typ II) do 20 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom.

Dobrovoľné hasičské zbory obcí v okresoch Svidník a Stropkov

V okrese Svidník uskutočnili dobrovoľné hasičské zbory obcí (DHZO) spolu 19 výjazdov (požiar – 8, technická pomoc – 9, cvičenia – 2), z toho samostatne 8 výjazdov a ostatné v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom.

V okrese Stropkov uskutočnili DHZO spolu 20 výjazdov (požiar – 11, technická pomoc – 9), z toho samostatne 8 výjazdov a ostatné v spolupráci s Hasičským a záchranným zborom.

V okrese Medzilaborce uskutočnili DHZO spolu 3 výjazdy (požiar - 3, technická pomoc - 0, cvičenia - 0), z toho samostatne 0 výjazdov.

Od 1. júna 2025 je do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov celkovo zaradených 1 866 DHZO, z toho v Prešovskom kraji 432 DHZO. V okrese Svidník 37 DHZO a v okrese Stropkov 11 DHZO. V okrese Medzilaborce 5 DHZO.

Financovanie podpory na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia DHZO zaradených do celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov hasičských jednotiek na území SR je realizované prostredníctvom dotácií cez Dobrovoľnú požiarnu ochranu Slovenskej republiky. Finančná podpora pre DHZO na rok 2025 (na techniku) - okres Svidník 792 667,06 eur, okres Stropkov 159 801,83 eur, okres Medzilaborce 119 420,00 eur. Dotácie pre DHZO na rok 2025 (bežné výdavky) - okres Svidník 83 800 eur, okres Stropov 25 000 eur, okres Medzilaborce 13 400 eur.

Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Prešove

Tab. 28: Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru vo Svidníku

Typ	Adresa	Počet hasičov	Stav budovy	Stav techniky
Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru vo Svidníku	Čatára Nebiljaka 1, 089 01 Svidník			
Hasičská stanica Svidník	Čatára Nebiljaka 1, 089 01 Svidník	24	vyhovujúci	vyhovujúci potrebná postupná obmena
Hasičská stanica Stropkov	Šarišská 8, 091 01 Stropkov	18+1	vyhovujúci	vyhovujúci potrebná postupná obmena
Hasičská stanica Giraltovce	Mlynská 18, 087 01 Stropkov	18+1	vyhovujúci	vyhovujúci potrebná postupná obmena

Hasičská stanica Svidník: Komplexná rekonštrukcia objektov Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru vo Svidníku („OR HaZZ vo Svidníku“) a Hasičskej stanice vo Svidníku (HS) bola ukončená v roku 2015. Investičná akcia „Rekonštrukcia, nadstavba, prístavba a modernizácia HS a OR HaZZ vo Svidníku“ v celkovej hodnote 1 209 569,49 eur, z toho 1 038 992,34 eur bolo financovaných zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu. Zrealizovaná bola nadstavba prevádzkovej budovy a garáží, znížila sa energetická náročnosť objektu a zlepšili sa podmienky na vykonávanie štátnej služby. V areáli HS bola vybudovaná umyváreň hasičskej techniky. Stav budov zodpovedá bežnému opotrebeniu nepretržitého 10-ročného používania. V súčasnosti sa už začínajú prejavovať stavebné závady. V prípade neriešenia problémov bude dochádzať k postupnému znehodnocovaniu stavebných konštrukcií a tým k zvyšovaniu nákladov na ich opravy a údržbu. Najväčším problémom je nedostatok vhodných priestorov pre garážovanie hasičskej techniky.

Stav techniky je primeraný vzhľadom na dobu jej každodenného používania. Väčšina techniky sa postupne stáva zastaralou, o čom svedčí aj fakt, že na servis a opravy techniky v roku 2025 bolo vynaložených cca 100 000 eur. Na dosiahnutie vyhovujúceho stavu akcieschopnosti hasičskej techniky je nevyhnutná jej postupná obmena, obzvlášť v prípade výškovej techniky a automobilov hasičskej záchrannej služby.

Hasičská stanica Stropkov: V r. 2013 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia, prístavba a modernizácia Hasičskej stanice Stropkov“ v celkovej hodnote 447 449 eur, z toho 413 870,57 eur bolo financovaných zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu. V rámci rekonštrukcie objektu boli predĺžené garážové státia, vymenené výplne otvorov, vrátane garážových brán a zateplenie fasády. Čiastočnou obnovou prešiel aj interiér objektu. Stav budov zodpovedá bežnému opotrebeniu nepretržitého 12,5-ročného používania. V súčasnosti sa už začínajú prejavovať stavebné závady. V prípade neriešenia problémov bude dochádzať k postupnému znehodnocovaniu stavebných konštrukcií a tým k zvyšovaniu nákladov na ich opravy a údržbu. Je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov v hodnote cca 50 000 €, z čoho najväčšiu položku tvorí nákup a inštalácia záložného zdroja so spaľovacím naftovým motorom pre zabezpečenie akcieschopnosti hasičskej stanice do 1 minúty v prípade výpadku elektrického prúdu. Zároveň je potrebné zabezpečiť oplotenie hasičskej stanice, ktoré vyplýva z požiadaviek BOZP v celkovej dĺžke 380 m a zhotovenie vstupnej bránky s montážou elektrického zámku, v odhadovanej sume cca 6 000 eur.

Stav techniky je primeraný vzhľadom na dobu jej každodenného používania, väčšina techniky sa už postupne stáva zastaralou. Na dosiahnutie vyhovujúceho stavu akcieschopnosti hasičskej

techniky je nevyhnutná jej postupná obmena, obzvlášť v prípade výškovej techniky a automobilov hasičskej záchrannej služby.

Hasičská stanica Giraltovce: V r. 2010 - 2012 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia a modernizácia Hasičskej stanice Giraltovce“ v celkovej hodnote 418 117,30 eur, z toho 367 765,39 eur bolo financovaných zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu. Zrealizované boli stavebné práce spočívajúce v úprave vnútornej dispozície, výmene výplní otvorov, zateplení s cieľom znížiť prevádzkové náklady a zlepšiť podmienky pre výkon štátnej služby. Stav budov zodpovedá bežnému opotrebeniu počas nepretržitého 13-ročného používania. V súčasnosti sa už začínajú prejavovať stavebné závady. V prípade neriešenia problémov bude dochádzať k postupnému znehodnocovaniu stavebných konštrukcií a tým k zvyšovaniu nákladov na ich opravy a údržbu. V súčasnosti je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov v hodnote cca 50 000 eur, z čoho najväčšiu položku tvorí nákup a inštalácia záložného zdroja so spaľovacím naftovým motorom pre zabezpečenie akcieschopnosti hasičskej stanice do 1 minúty v prípade výpadku elektrického prúdu. Zároveň je potrebné zabezpečiť oplotenie hasičskej stanice, ktoré vyplýva z požiadaviek BOZP v celkovej dĺžke 84 m vrátane posuvnej brány 6,5 m v zadnej časti, v odhadovanej sume cca 4 000 eur, vykonať aj opravy a vyspravenie interiérových stien sanačnou omietkou a následnú hygienickú maľbu.

Stav techniky je primeraný vzhľadom na dobu jej každodenného používania, väčšina techniky sa postupne stáva zastaralou. Na dosiahnutie vyhovujúceho stavu akcieschopnosti hasičskej techniky je nevyhnutná jej postupnú obmena, obzvlášť v prípade automobilov hasičskej záchrannej služby.

Tab. 29: Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Humennom – hasičská stanica Medzilaborce

Typ	Adresa	Počet hasičov	Stav budovy	Stav techniky
Hasičská stanica Medzilaborce	Zámočnícka 183, 068 01 Medzilaborce	21	vyhovujúci	vyhovujúci - nutná obmena AHZS

Hasičská stanica Medzilaborce: V rokoch 2011 - 2013 bola realizovaná investičná akcia „Rekonštrukcia, prístavba a modernizácia Hasičskej stanice Medzilaborce“ v celkovej hodnote 493 538,26 eur, z toho 439 637,06 eur bolo financované zo štrukturálnych fondov EÚ v rámci Regionálneho operačného programu. Zrealizované boli najmä stavebné práce zamerané na zväčšenie úžitkovej plochy prístavbou garáží, zlepšení fyzického stavu, znížení energetickej náročnosti objektu a podmienok na výkon služby denných a zmenových príslušníkov. Stav budov zodpovedá nepretržitému 12-ročnému používaniu. Je potrebné vykonať opravy a údržbu objektov zodpovedajúcich bežnému opotrebovaniu, t. j. oprava spŕch a vnútornej kanalizácie, podláh, omietok, náterov a svietidiel a oprava chodníka pred HS, v hodnote cca 10 000 eur. V prípade neriešenia uvedených problémov bude dochádzať k postupnému znehodnocovaniu a tým aj k zvyšovaniu nákladov, potrebných na opravy a údržbu budov.

Stav techniky je primeraný vzhľadom na dobu jej každodenného používania, väčšina techniky sa postupne stáva zastaralou. Na dosiahnutie vyhovujúceho stavu akcieschopnosti hasičskej techniky je nevyhnutné realizovať postupnú obmenu zastaralej techniky, zvlášť výškovej techniky a automobilov hasičskej záchrannej služby.

- **Návrhy na zlepšenie materiálovo-technického vybavenia Policajného zboru**

Pre príslušníkov PZ v priamom výkone služby je potrebné zabezpečiť *nevyhnutné materiálovo-technické vybavenie, a to najmä výstrojné súčiastky*, ktoré nie sú v dostatočnom množstve dostupné.

Je potrebná *priebežná obmena vozového parku*, hlavne obmena služobných cestných vozidiel („SCV“) - vzhľadom k poruchovosti a nefunkčnosti vozidiel, ktorá má v prípade výkonu služby nezastupiteľný význam pri výjazdoch na miesto udalosti. Služobné cestné vozidlá na niektorých útvaroch sú za hranicou životnosti.

V súčasnosti pre poruchu motora na OO PZ Medzilaborce absentuje SCV typu SUV s ťažným zariadením (k preprave snežného skútra). V niektorých prípadoch sú staršie SCV aj za hranicou životnosti. Vzhľadom na hornatý charakter časti služobného obvodu OO PZ Medzilaborce a prítomnosť štátnej hranice je potrebné do výkonu služby zabezpečiť aj motorovú štvorkolku, prípadne iné vozidlo tohto druhu, ktorým by sa urýchlil prístup na miesto udalosti (napr. úrazy v lese, nezvestné osoby, povojnová munícia nájdená v lesných porastoch a podobne). Vzhľadom na skutočnosť, že v meste Medzilaborce je čerpacia stanica pohonných hmôt v prevádzke denne iba do 20.00 h., OO PZ Medzilaborce považuje za akútnu aj potrebu dodania kompresora na dofukovanie pneumatík SCV.

Zároveň je potrebné pre výkonné útvary navýšiť aj počet zariadení Personal Digital Assistant (PDA), ktoré slúžia policajtom na lustráciu osôb a motorových vozidiel, minimálne o jeden kus (doplnením sa zníži zaťaženosť príslušníkov operačného strediska operačného odboru krajského riaditeľstva pri lustráciách, zefektívni sa práca Policajného zboru a zabezpečí sa komfort pre občana, resp. zrýchli sa proces jeho kontroly). Z dôvodu vykonávania pátrania najmä po nezvestných osobách navrhujeme zabezpečiť aj dron s termovíziou, prístroje na nočné videnia a termovíziu.

Tiež je potrebné zlepšiť momentálne *nedostatočný stav hardvérového a softvérového vybavenia* čo do počtu, ako aj kvality (jedna tlačiareň, skener, alebo kopírovací stroj sú využívané viacerými príslušníkmi PZ, ktorí nezávisle od seba vykonávajú úkony pre občana). Kopírovacie stroje a niektoré tlačiarne sú za hranicou životnosti, udržiavané opakujúcimi sa opravami.

Policajný zbor a Hasičský a záchranný zbor sú zahrnuté do *projektu informačné a komunikačné technológie (IKT) pasportizácie a obmeny*, čím sa má zabezpečiť zlepšenie materiálno technického vybavenia dotknutých zložiek. Okrem uvedeného je v príprave aj *verejné obstarávanie na rámcovú dohodu pre spotrebný materiál* (USB, externé a interné harddisky, CD a DVD nosiče a iný spotrebný materiál), ktorý je nevyhnutný pre zabezpečenie bezproblémového chodu jednotlivých pracovísk.

Aktuálne v niektorých okresoch prebieha pilotné testovanie telových kamier, ktoré boli distribuované príslušným útvarom Policajného zboru ako súčasť zlepšenia ich technického vybavenia.

- **Stav prípravy modernizácie policajných staníc a ostatných prvkov bezpečnosti**

OR PZ vo Svidníku doposiaľ nedisponuje informáciou v súvislosti s prípravou modernizácie policajných oddelení a ostatných prvkov bezpečnosti. Na útvaroch Policajného zboru v pôsobnosti OR PZ vo Svidníku je nutné zriadiť 3 nové určené priestory, a to na OO PZ Svidník, OO PZ Stropkov a OO PZ Giraltovce, nakoľko ani jeden z doposiaľ využívaných určených priestorov na uvedených obvodných oddeleniach PZ nespĺňa požadované technické požiadavky. Ak nedôjde k vybudovaniu nových určených priestorov, respektíve k rekonštrukcii momentálne využívaných určených priestorov, nebude možné momentálne využívané určené priestory od 1. januára 2026 naďalej používať, keďže 1. januára 2026 nadobudne účinnosť nariadenie MV SR č. 74/2025 o určenom priestore na útvare PZ.

Doposiaľ MV SR nedisponuje informáciou v súvislosti s prípravou celkovej modernizácie budovy OO PZ Medzilaborce, ani posilnenia bezpečnostných prvkov, prípadne automatizácie vstupnej brány do areálu. Pripravovaná je úprava okolia vstupných dverí, ktoré vozidlom v minulosti úmyselne poškodil páchateľ.

Budova OO PZ Medzilaborce si vyžaduje rekonštrukciu a modernizáciu a to výmenu nevyhovujúcich a netesniacich okien objektu, opravu strešného výlezu poškodeného v lete 2025 búrkou a len provizórne opraveného, výmenu bočných vstupných dverí s následnou opravou fasády a zateplením objektu, inštaláciu elektronickej vstupnej brány, kamerového zabezpečenia objektu z prednej a bočných strán, opravu zatekajúceho zastrešenia vstupného vestibulu. V roku 2025 bol riešený krízový stav odpadového potrubia, keďže dochádzalo k zatekaniu do stien, stropu a elektrických rozvodov. Na OO PZ Medzilaborce je nutné zrekonštruovať určený priestor, pretože nebude spĺňať požadované technické požiadavky. Ak nedôjde k vybudovaniu nového určeného priestoru, respektíve k rekonštrukcii v súčasnosti využívaného určeného priestoru, nebude možné tento naďalej používať, pretože 1. januára 2026 nadobudne účinnosť nariadenie MV SR č. 74/2025 o určenom priestore na útvare PZ.

2 NÁVRHOVÁ ČASŤ

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a vybraných problémov okresov Svidník, Stropkov a Medzilaborce s návrhmi na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti je východiskom pre schválenie uznesenia vlády Slovenskej republiky z jej výjazdového rokovania.

Okresy Svidník, Stropkov a Medzilaborce patria medzi regióny s dlhodobo nepriaznivou sociálno-ekonomickou situáciou, ktorá sa prejavuje vyššou mierou nezamestnanosti, nízkou úrovňou investícií a obmedzenými príležitosťami na trhu práce. Hospodárska základňa je prevažne orientovaná na poľnohospodárstvo a lesníctvo, pričom chýba dostatočná diverzifikácia výroby a rozvoj priemyselných odvetví. Sociálne problémy sú spojené s odchodom mladých ľudí za prácou mimo regiónu, čo vedie k starnutiu populácie a znižovaniu počtu obyvateľov. Nedostatočná dopravná infraštruktúra a slabá dostupnosť služieb zároveň predstavujú bariéru pre rozvoj podnikania a cestovného ruchu.

Dôležitým je **praktické uplatnenia zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov**.

Cieľom rokovania je poukázať na špecifické potreby územia, identifikovať príležitosti pre jeho udržateľný rozvoj a prijať konkrétne opatrenia, ktoré prispejú k zlepšeniu kvality života obyvateľov dotknutých okresov.

Výjazdové rokovanie vlády Slovenskej republiky sa uskutočňuje v obci Vyšný Orlík v okrese Svidník, ktorá napriek malej populačnej veľkosti predstavuje funkčne stabilné vidiecke sídlo s významom pre uchovávanie kultúrno-historického dedičstva rusínskej komunity a rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.

Finančne bude podporený projekt **rekonštrukcie kultúrneho domu** vo výške 50 000 eur.

Uvoľnenie finančných prostriedkov a realizácia navrhovaných aktivít prispeje k efektívnemu riešeniu miestnych problémov a zvýšeniu kvality života obyvateľov. Vláda týmto zároveň zdôrazňuje svoj záväzok podporovať vyvážený rozvoj Slovenskej republiky s dôrazom na využívanie miestneho potenciálu.

Predkladaný návrh uznesenia obsahuje úlohy pre jednotlivé ministerstvá, ktoré vyplývajú z identifikovaných potrieb a požiadaviek regiónu.

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a návrh uznesenia vlády Slovenskej republiky z jej výjazdového rokovania venujú pozornosť **posilneniu regionálnej konkurencieschopnosti,** ku ktorej má prispieť **vyhľadávanie strategických investorov** prostredníctvom Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu a možnosti podpory etablovaných výrobných závodov. Rovnako aj navrhované prerokovanie možnosti **umiestnenia priemyselných kapacít na výrobu dielcov pre elektromobily** so zástupcami spoločnosti Volvo Cars Slovakia **v okresoch Stropkov a Svidník**, so zohľadnením jeho tradičnej elektrotechnickej výroby a dostupnej pracovnej sily.

V oblasti regionálneho rozvoja sa navrhuje uložiť rezortu investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie zabezpečiť **vypracovanie metodiky pre prijímanie opatrení na hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj prioritných okresov** s dôrazom na navrhovanie a uplatňovanie štrukturálnych opatrení podľa § 3 odseku 1 písmena b) a odseku 2 zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov, pričom metodika bude využiteľná aj pre potreby výjazdových rokovaní vlády, a o splnení tejto úlohy písomne informovať vládu.

Rezortu životného prostredia identifikovať rozvojové príležitosti v rezortnej pôsobnosti v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce, a v zmysle § 3 odseku 2 zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov spolupracovať s ministrom investícií, regionálneho rozvoja a

informatizácie pri prijímaní adekvátnych opatrení vrátane navrhovania a uplatňovania štrukturálnych opatrení.

Sociálna a regionálna dimenzia návrhu uznesenia sa prejavuje v úlohe **rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny** preskúmať možnosti návrhu **rozvoja sociálnej ekonomiky** na podporu rastu počtu pracovných miest a zvyšovanie miery zamestnanosti a vytváranie príležitosti pre znevýhodnené skupiny, ako aj **zlepšenie podmienok na trhu práce pre prioritné okresy**.

S **programom podpory prioritných okresov** súvisí aj navrhovaná úloha pre rezorty cestovného ruchu a športu, kultúry a splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny posúdiť možnosti **podpory rozvojového potenciálu okresu Medzilaborce v oblasti kultúrneho turizmu a zachovávania kultúrnej rozmanitosti ako súčasti rozvoja regiónu a jeho identity** a v zmysle § 3 odseku 2 zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov spolupracovať s ministrom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie pri prijímaní adekvátnych opatrení vrátane navrhovania a uplatňovania štrukturálnych opatrení.

Environmentálne opatrenia sa zameriavajú na **zlepšenie kvality životného prostredia, adaptáciu na klimatické zmeny, rozvoj ekologickej infraštruktúry, financovanie projektov vodovodov, kanalizácií, atď**. Konkrétne sa navrhuje uložiť rezortu životného prostredia:

- navrhnúť právnu úpravu, ktorá bude nadväzovať na existujúce programy na čiastkovú obnovu rodinných domov v súvislosti so zvyšovaním energetickej efektívnosti a znižovaním emisií skleníkových plynov v domácnostiach ohrozenými energetickou chudobou,
- zanalyzovať prostredníctvom Environmentálneho fondu v spolupráci so Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. možnosti financovania projektov a budovania verejných vodovodov, verejných kanalizácií a projektov budovania, rozširovania alebo intenzifikácie čistiarní odpadových vôd pre obce a v prípade potreby navrhnúť právnu úpravu,
- zanalyzovať prostredníctvom Environmentálneho fondu v spolupráci so Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. možnosti financovania projektov a budovania cyklotrás v blízkosti vodných nádrží a vodných tokov a v prípade potreby navrhnúť právnu úpravu,
- zabezpečiť vypracovanie nového manipulačného poriadku VN Veľká Domaša a jeho predloženie orgánu štátnej vodnej správy na schválenie,
- zabezpečiť stabilizovanie brehov VN Veľká Domaša proti zosuvom prostredníctvom správcu vodohospodársky významných vodných tokov,
- zabezpečiť odstraňovanie nánosov, zátarasou, stromov a krovín z dna VN Veľká Domaša prostredníctvom správcu vodohospodársky významných vodných tokov v spolupráci s miestne príslušnými obcami.

Úlohou rezortu dopravy bude najmä pokračovať vo **zvyšovaní dopravnej obslužnosti okresov Svidník, Stropkov, Medzilaborce a širšieho regiónu**, konkrétne sa navrhuje zabezpečiť:

- vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa projektovej dokumentácie stavby „I/21-011 Most cez potok Fijaš v obci Matovce M549“,
- vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa projektovej dokumentácie stavby „I/21-013 Most cez potok pred obcou Okrúhle M885“,

- zazmluvnenie spracovateľa geometrických plánov na úsek R4 Kapušany – Lipníky, na základe ktorých bude zabezpečené majetkovoprávne usporiadanie stavby.

Rovnako sa navrhuje, aby rezorty investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie a dopravy preskúmali možnosti technického riešenia a finančného zabezpečenia **výstavby obchvatu - prepojenia mesta Vranov nad Topľou** medzi cestou 1. triedy I/18 a cestou II. triedy 576.

V **oblasti športovej infraštruktúry** sa navrhuje, aby rezort cestovného ruchu a športu prerokoval možnosti podpory projektu **rekonštrukcie strojovne zimného štadióna** a projektu **novej tribúny pri futbalovom štadióne v meste Stropkov**.

V rámci **politiky podpory národnostných menšín** sa navrhuje uložiť:

- splnomocnencovi vlády SR pre rómske komunity vyhlásiť výzvu pre oblasť podpory sociálneho nájomného bývania v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít,
- splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny spolupracovať s orgánmi miestnej štátnej správy a samosprávy v okresoch Svidník, Stropkov a Medzilaborce pri zabezpečovaní používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku,
- rovnako aj využívať rozsiahlu bázu spoločného kultúrneho dedičstva na posilňovanie spoločenskej súdržnosti a podporu porozumenia a tolerancie obyvateľov okresov Svidník, Stropkov a Medzilaborce bez rozdielu príslušnosti k národnosti a používania jazyka.

Navrhuje sa **uvoľniť finančné prostriedky** zo zdrojov kapitoly Všeobecná pokladničná správa v **celkovej výške** viac ako **2 500 000 eur**, z toho:

viac ako 1 900 000 eur na **projekty obcí a miest okresov Svidník, Stropkov a Medzilaborce a iných právnických osôb** podľa prílohy uznesenia; zvyšok na väčšie projekty v širšom regióne:

- 40 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia bývalej základnej školy so zámerom vytvorenia múzea 1. svetovej vojny“ pre obec Veľkrop;
- 10 000 eur za účelom podpory spomienkovej udalosti „Spomienkové stretnutie k 81. výročiu Tokajíckej tragédie“ pre obec Tokajík;
- 10 000 eur na vytvorenie národopisnej expozície v prírode, Slovenské národné múzeum, expozícia Múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku;
- 25 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia strechy zvonice“ pre Pravoslávnu cirkevnú obec Svidník;
- 20 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia miestnej komunikácie po povodniach“ pre obec Brežany;
- 15 000 eur za účelom podpory projektu „Vybudovanie detského ihriska pri materskej škole v obci Malý Slivník“;
- 80 000 eur za účelom za účelom podpory projektu „Vybavenie kuchyne, jedálne v novovybudovanej Cirkevnej základnej škole Prešov - Solivar“ pre Košickú arcidiecézu;
- 40 000 eur na rekonštrukciu jedálne Prešovskej univerzity v Prešove;
- 40 000 eur na pilotný projekt vytvorenia špecializovanej ambulancie vo Východoslovenskom ústave srdcových a cievnych chorôb, na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach;

- 5 000 eur za účelom podpory projektu „Vzdelávanie v oblasti kultúry, prezentácie kníh a vzdelávanie obyvateľov“ pre Inštitút sociálnych právd, Košice;
- 100 000 eur za účelom podpory projektu „Interiérové vybavenie novovzniknutého zariadenia pre seniorov Holubnica v meste Spišská Nová Ves“;
- 20 000 eur za účelom podpory projektu „Dobudovanie rozvojového centra a materskej školy“ pre Gréckokatolícku cirkev, Streda nad Bodrogom;
- 10 000 eur za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia balkóna v Útulku pre ženy“ pre Inštitút Krista Veľkňaza (sociálny podnik), Žakovce;
- 100 000 eur za účelom podpory celoslovenského projektu „Najväčší sociálno–inovatívny projekt s dopadom na celé územie Slovenskej republiky a pre všetky generácie – popularizácia ťažiskových zelených tém“ pre Za trvalo udržateľný rozvoj, Bratislava.

Predkladaný návrh uznesenia má za cieľ prispieť k zlepšeniu kvality života obyvateľov dotknutých regiónov a podporiť ich ďalší hospodársky a sociálny rozvoj. Navrhované opatrenia vychádzajú z požiadaviek miestnych samospráv a zohľadňujú reálne potreby a špecifiká regiónu.